

ΕΘΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

ΑΝΑΤΡΟΦΗ — ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ — ΓΡΑΜΜΑΤΑ — ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ
ΚΑΛΑΙ ΤΕΧΝΑΙ — ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

ΕΤΟΣ Γ'—1900

[Τυπών δραχ. 7]

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ—ΕΚΔΟΤΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

16—ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ—16

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ

Τὰ παιδικὰ ἑθάρματα (κατὰ τὸν Λόκε) Σελ. 12.— Παιδαγωγικὰ γινώμαι (ἐκ τῶν τοῦ Δίστερβεργ) σ. 15.— Τὰ ἰδεώδεις τοῦ διδασκάλου (κατὰ τὸν Δίστερβεργ) σ. 23.— Ὁ σχολικὸς ἰατρὸς σ. 27.— Ἡ παιδικὴ περιέργεια (κατὰ τὸν Λόκε) σ. 31.— Ἐξήρημα 37,000 παιδίων σ. 40.— Ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις ἐν Σουηδία καὶ Νορβηγία σ. (68, 84).— Ἡ ἠθικὴ διάπλασις τῆς παιδικῆς ψυχῆς σ. 81.— Ὁ σχολικὸς ἀγώνες ὑπὸ Ἑμμ. Λουκούδη σελ. 129.— Ἡ δημοσιὰ ἐκπαίδευσις ἐν Κρήτῃ σ. 131, 147.— Ἡ φυσικὴ ἀγωγή (κατὰ τὸν Σπένσερ) σ. 177, 194, 217, 231, 253.— Πρωτῆσαι παιδαγωγικαὶ ὑπὸ Α. Τριανταφύλλου σ. 193.— Τὰ δημοτικὰ σχολεῖον ἐν Ἑλλάδι (κατὰ τὸν ἐπι τῆς Παιδείας σύμβουλον Κλέρα) σ. 243, 262.— Ἰωάννης Ἰακώβος Ρουσσώ (ὑπὸ Ἀνδρέου Ὀλταυᾶρ) σ. 273, 291, 313, 327, 342.— Χοίρει διδασκάλους ὑπὸ Γ. Λημιῆν σ. 353.— Ἡ Μέση Ἐκπαίδευσις ἐν Πρωσσίᾳ σ. 372.— Αἱ θεριναὶ διακοπαὶ ὑπὸ Γ. Κυριῆν σ. 373.— Ἐκπαιδευτικὰ μεταρρυθμίσεις σ. (376).

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ, ΘΘΙΚΑ

Ἦρωϊσμός ὑπὸ Ἑμμ. Λουκούδη Σελ. 4.— Ἡ ῥήμησις σ. 13.— Ἡ ἰθικὴ ἰδέα ὑπὸ Ἑμμ. Λουκούδη σ. 65.— Ἀρχόντες καὶ ἀρχόμενοι (κατὰ τὸν Ἀδγουστον Μέγλαν) σ. 113.— Στά ἔργμα τὰ ξένα ὑπὸ Ἑμμ. Λουκούδη σ. 161.— Τὸ ἠθικὸν κύρος (κατὰ τὸν Μαύλον Ζανᾶ) μεταφρ. Σ. Παυλῆν σ. 245.— Ὁ γέροντες (κατὰ τὸν Ἀλφόνσον Κάρο) σ. 270.— Πῶς ἐπιστρέφεται ὑφ' ἡμῶν ἡ θείασις τῶν ἄλλων (κατὰ τὸν Οἰκίμυ) ὑπὸ Α. Μαρβῶν σ. 294, 309.— Ὁ ἵσκιος τῶν πατρίων σύλλογος καὶ ὁ Ἀριστοφάνης ὑπὸ Ἑμμ. Λουκούδη σ. 321.— Ἡ παραβολὴ τοῦ Κύρ Σίμου σ. 379.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

Πότε ὁ ἄρχισις ὁ εἰκοστὸς αἰών (κατὰ τὸν Φλαμμάριον) Σελ. 1.— Παρίσιτα ὑπὸ Γιάγγη Πηρῆ σ. 25.— Τὸ ποδήλατον ὑπὸ ὀρεινὴν ἔποψιν ὑπὸ Γ. Ν. Λιμπίκη σ. 29.— Ἡ κόπωση καὶ ἡ σωματικὴ ἀσκησις (κατὰ τὸν Ιακέρν Γισσιᾶ) σ. 51.— Τὰ μικροβία καὶ ἡ ἀρῆσις τοῦ ὄργανισμοῦ σ. 61.— Ὁ ἥλιος (ὑπ' τ' ἀγγλικῶ) ὑπὸ Μλεξ. Πάλλη σ. 74, 87, 106, 120.— Ὁ οὐρανὸς τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ Α. Αθηνῆων σ. 99.— Ἡ μόνωσις τοῦ ὕδατος (κατὰ τὸν Ιακέρν Λιμβῆν) σ. 101.— Τὸ ἀρρωστον καὶ τὰ ψυχικὰ προβλήματα σ. 125.— Ἡ μουσικὴ καὶ ἡ ὕψη (κατὰ τὸν Ιακέρν Μονῆν) σ. 187.— Ἡ τροπὴ τῶν μαθητῶν (κατὰ τὸν Ιακέρν Κζάρικ) σ. 198.— Ὁ γαϊτάντζε ὑπὸ Ἑμμ. Λουκούδη σ. 209.— Πῶς πρέπει νὰ τρώγομεν (κατὰ τὸν Ιακέρν Σαῖν Σιρ) σ. 302.— Ὁ ὕπνος (κατὰ τὸν Ιακέρν Μισρὸ δὲ Τούρ) σ. 319.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΙ, ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ

Ἅγιος Γεώργιος τῆς Ἀρδίας ὑπὸ Ἑμμ. Λουκούδη Σελ. 33.— Καλῶς ὠρίσκατε... καλὸ ταξίδι ὑπὸ Ἑμμ. Α. Κωμῆ σ. 78.— Ἡ κρεμῶνα τῆς Καθαρῆς δευτέρας ὑπὸ Α. Τριανταφύλλου σ. 111.— Στοιχεῖα καὶ Νεογῆδες ὑπὸ Α. Κωμῆ σ. 155.— Ἡ Γῆ τοῦ Πυρὸς (κατὰ τὸν Δαρβίνου) σ. 158.— Τὸ λουτρό μετ' ὑπὸ Κ. Τυπῆν σ. 181.— Καλοκαιρινὴ πορεία (ἐκ τῶν τοῦ Δὲ Ἀρλίτη) σ. 250.— Ἡ βασίλισσά μου (κατὰ τὴν Ματθόδη Σεργίω) σ. 266.— Ἐργάδια ὑπὸ Ἑμμ. Κωμῆ σ. 286.— Τὸ Σωκλήσο ὑπὸ Ἑμμ. Κωμῆ σ. 348.— Τὸ τρίτο μενικέτι ὑπὸ Μ. Λιμπίκη σ. 366.— Πρωτότυποι γῆμας ὑπὸ Ρ. Δημητριάδου σ. 371.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ, ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Ἡ Κρήτη αὐτόνομος ὑπὸ Α. Παύλου Σελ. 17, 38.— Ἡ Ἀλεξανδρινὴ ἀρχαιολογία ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὑπὸ Σ. Διμήτριον σ. 49, 68, 82.— Ρώσων ὁ μύστικος τοῦ ὠραίου ὑπὸ Ν. Βασιλειάδου σ. 97.— Τὸ Βυζάντιον (κατὰ τὸν Διάλ) σ. 145, 167.— Ἀνέκδοτος ἐπιστολὴ τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη ὑπὸ Ν. Βέη σ. 157.— Φρειδερίκος Δίστερβεργ σ. 163.— Ἡ πεντακοσιετηρὶς τοῦ Γουτεμβέργιου σ. 203.— Ὁ Ναυμῆς ἀρξὺ ὑπὸ Μ. Σ. Κέκεϊν σ. 257.— Ματθόδη Σεργίω σ. 281.— Ἰωάννης Σεβαστιανὸς Βάγ σ. 337.— Ἡ ἑλληνικὴ δημοσιογραφία 1791—1836 ὑπὸ Φ. Βόλμπεργ. σ. 345, 354.— Ὁ Μικρὸς Πλοῦταρχος (ἐκ τῶν τοῦ Α. Μελέ) σ. 350.— Γεώργιος Κασδῆνης ὑπὸ Α. Μηλαμῆν σ. 357.— Σημεῖωμα περὶ τινος φροντιστηρίου ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸν 18^{ον} αἰῶνα ὑπὸ Α. Γ. Κικετιόρου σ. 369.

ΓΡΕΣΜΑΤΑ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΑ

Ἐκ τοῦ ἀγροκλήτου μου ὑπὸ Ρ. Δημητριάδου: Ὁ ἰανουάριος τοῦ 20^{ου} αἰῶνος Σελ. 27.— Σηροτροφικὰ σ. 55.— Ἡ μὲν ἀγέλας σ. 94.— Ἡ αἰξὺν καὶ ἄλλοτε σ. 118.— Ὁ ἵππος σ. 153.— Τὸ τεχνικὸν βούτυρον σ. 185.— Φιλοσοφία χοιρινή σ. 268.— Ὁ μικρὸς χοιροβοσκὸς σ. 282.— Ὁ ἐγχορὸς τῶν ἐχθρῶν μας σ. 340.

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Τοῦ Κροῦμου τὸ ποτήρι ὑπὸ Μλεξίνδου Παπαδοπούλου Σελ. 6.— Ὁ γέρον ἱερεὺς σ. 20.— Ἰδιόγραμμα ὑπὸ Μλεξίνδου Παπαδοπούλου σ. 41.— Ἡ ἀντροκρίσις ὑπὸ Ἀγγύη Ἐργαλιώτη σ. 58.— Τὰ γαιρετίσματα ὑπὸ Μλεξίνδου Παπαδοπούλου σ. 92.— Δοὺ ἄδερφάδες ὑπὸ Α. Ἐργαλιώτη σ. 117.— Δηλιάνειρα ὑπὸ Α. Τριανταφύλλου σ. 135, 151.— Βασίλισσα ὑπὸ Μλεξίνδου Παπαδοπούλου σ. 185.— Τὰ δαυμάτια σὲ βῆμα ὑπὸ Α. Παπαδοπούλου σ. 211.— Τὸ πρῶτον βῆμα ὑπὸ Μλεξίνδου Παπαδοπούλου σ. 236.— Ὁλομπία ὑπὸ Α. Τριανταφύλλου σ. 277.— Τὸ μυστικὸν τοῦ λογαροῦ σ. 290.— Ἡ μαγευτικὴ πέτρα ὑπὸ Μλεξίνδου Παπαδοπούλου σ. 312.— Ὁ Γαυνίτης καὶ ἡ βασιλοπούλα σ. 317.— Αἱ Μελισσιὰς μας ὑπὸ Μλεξίνδου Παπαδοπούλου σ. 358.— Ἡ Ρουαίκα (ἐκ τῶν τοῦ Καρκαβίτσα) σ. 364.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Τὸ ἔργον ναυτογῶρι ὑπὸ Α. Προβλεγγίον σ. 12.— Μητέρα ὑπὸ Γ. Αρσῆν σ. 20.— Σοπλιωτίσις ὑπὸ Μλεξ. Πάλλη σ. 25.— Μυστήριον ὑπὸ Γ. Παύλου σ. 46.— Πιλάδος Π ὑπὸ Μλεξ. Πάλλη σ. 57.— Ὁ Καλογείωνος ὑπὸ Ρ. Αρσῆν σ. 74.— Παιδικὰ δάκρυα ὑπὸ Γ. Παύλου σ. 92.— Νύχτα καλοκαιρινή ὑπὸ Γ. Αρσῆν σ. 100.— Δάκρυα ὑπὸ Ἑμμ. Δημητριάδου σ. 127.— Ἡ εὐτυχία ὑπὸ Ρ. Αρσῆν σ. 131.— Ἡ κωνοπία ὑπὸ Γ. Παύλου σ. 174.— Ὁ Γαυπὸς ὑπὸ Γ. Αρσῆν σ. 191.— Σὲ μιὰ μικροῦλα ὑπὸ Α. Ἐργαλιώτη σ. 317.— Ἄχ! κείνο κεί τὸ σημαντερον (κατὰ τὸν Πη. Μισρ) ὑπὸ Σεργίω Κωμῆ σ. 349.— Αὐτὸς ὁ κόσμος, (κατὰ τὸν Πη. Μισρ) ὑπὸ Σεργίω Κωμῆ σ. 378.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ

Ἐπιστολαὶ περὶ Τέχνης ὑπὸ Ρ. Δημητριάδου: [Κοιτις τῶν Τεχνῶν ἢ Ἀγύματος Σελ. 7.— Ὁ Καλδαῖος καὶ οἱ Ἀσσύριοι σ. 42, 74.— Πέρσαι, Φοίνικες σ. 103.— Κύπριοι, Καρχηδόνιοι σ. 140.— Βυζάντιον καὶ Ἰταλία σ. 171.— Ἡ ἀναγέννησις ἐν Ἰταλίᾳ, Σιμαβούσης καὶ Ριόττος σ. 189.— Φλωρεντικὴ σχολὴ σ. 233.— Τὸ κοιμητήριον τῆς Πέκης, Γραφαὶ τοῦ Ὀρ-

©...
Κε Ἀθήναις Τετοργαγετων * Καθη. Κ. Μισραγ καὶ Ν. Καρραδοπούλου.
©... 270

ΕΘΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

ΠΟΤΕ Θ' ΑΡΧΙΣΗ

Ο ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΑΙΩΝ;

[Κατά τὸν Φλαμμικιόν].

Δ'

Κάθε ἑκατὸν ἔτη καὶ πρὸς τὸ τέλος ἑκάστου αἰῶνος ἡ αὐτὴ ἱπαναλαμβάνεται συζήτησις καὶ ἡ αὐτὴ γεννᾶται ἀπορία: Πότε θ' ἀρχίσῃ ὁ νέος αἰὼν; Ἔχω ὑπ' ὄψει μου ἔγγραφα τοῦ 1799, τοῦ 1899, τοῦ 1899, τὰ ὁποῖα συζητοῦν καὶ ξανασυζητοῦν τὸ πρόβλημα καὶ μετὰ ἑκατὸν ἔτη τὸ σωτήριο ἐτος 1999 (κατὰ τὸ ὅποιον ἐν παρῶντι τὴν 11ην Αὐγούστου 10ην ὥραν καὶ 28 λεπτὰ τῆς πρωΐας θὰ συμβῆ καὶ ὠραιοτάτη ὁλικὴ ἐκλειψὶς ἡλίου), οἱ ἀπόγονοί μας θὰ ἱπαναλάβωσι τὸ ἴδιον εἰσὶν εἰς τὰς ἐφημερίδας τῆς εποχῆς ἐκείνης.

Πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν αἱ συζητήσεις ὑπῆρξαν ζωηρόταται καὶ ἡ ἀντήχησις αὐτῶν ἐφῆσσε μέχρι τῆς Θεατρικῆς σκηνῆς. Τῆ 1800 ἐντὸς μικροῦ τινος παρισίου θεάτρου ἱπαίζετο εἶδος κωμωδίας ἱπιγραφομένης «*Αἱ ἐπὶ μου, εἰς ποῖον αἰῶνα ζῶμεν*», καὶ ἡ ὁποία εἶχε μεγάλην ἐπιτυχίαν, τοιαύτην δὲ δύναται παιζομένη νὰ εἶχῃ καὶ κατὰ τὸ 1900.

Ἄλλ' αἱ συζητήσεις τοῦ τελευταίου αἰῶνος φαίνεται ὅτι δὲν ἐπίσαν τὸν κόσμον, ἀπὸ ἀπαράλλακτα ἱπαναλαμβάνονται καὶ σήμερον.

Αἱ αὐταὶ συζητήσεις τοῦ 1799 ἐγένοντο καὶ κατὰ τὸ 1899 καὶ ἔχω ὑπ' ὄψιν μου πέντε δημοσιευθείσας τότε διατριβάς, ἐν αἷς συζητεῖται ἡ ἀρχὴ τοῦ αἰῶνος. Εἰς τὰς συζητήσεις ταύτας, αἷτινες εἶναι ἀτελείωτοι, προβάλλονται ἐπιχειρήματα ἐκ τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς, ἐκ τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ἐκ τῆς δογματικῆς, ἐκ τοῦ Κατακλισημοῦ τοῦ Νῶε, ἐκ τῶν ἐγκυκλίων τῶν Παπῶν καὶ ἐκ τσοῦτων ἄλλων ἀτελειότητων φλυαριῶν δικηγόρων καὶ σοφιστῶν πρὸ πάντων, ἐξ ὧν τὸ ζήτημα συσκοτίζεται κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἀδύνατον νὰ διακρίνη τις πῶς μεθ' ὅλην τὴν παράθεσιν σχημάτων γεωμετρικῶν, ἕνα ἀποδείχθῃ πῶς πρέπει τὸ ἔτη νὰ χωρίζονται καὶ νὰ ὑπολογίζονται.

Ἄλλὰ διατριβᾶς τῆς αὐτῆς φύσεως ἀπαντηθῆναι καὶ κατὰ τὸ 1899. Εἰς ταύτας μάλιστα φαίνεται ἀναμειγμένος καὶ αὐτὸς ὁ Παπᾶς, ὅστις μεθ' ὅλην τὴν ἀνάμειξιν τοῦ ἀρίνει τὴν ἐπίλυσιν τοῦ ζητήματος εἰς τοὺς ἀστρονόμους, αἷτινες καὶ αὐτοὶ τὸ ἀρίνουσι νὰ λυθῆ ὑπὸ τῆς ἀριθμητικῆς.

Καὶ ὅμως τὸ αἰώνιον αὐτὸ ζήτημα εἶναι ἀπλοῦστατον.

Μία δεκάς ἀποτελεῖται ἀπὸ 10 μονάδας, ὁ ἀριθμὸς 10 ἀποτελεῖ μέρος τῆς δεκάδος.

Μία ἑκατοντάς ἀποτελεῖται ἀπὸ 100 μονάδας ὁ ἀριθμὸς 100 ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἑκατοντάδος.

Λοιπὸν δὲν ὑπῆρξεν ἔτος 0 ἐν τῇ χριστιανικῇ χρονολογίᾳ. Τὸ πρῶτον ἔτος ταύτης, ὑπῆρξε τὸ ἔτος 1.

Ὅτε ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, οἶδαις ὑπόπτεισα τὴν σπουδαιότητα τῆς ἐλευσιῶς του οὐδὲ τὴν θάσιν, τὴν ὁποῖαν ἡ ὀρθοκλαίην ἐπρόκειτο νὰ ἱδρῶσῃ θὰ ἐλάμβανεν ἐν τῇ πολιτικῇ ἱστορίᾳ τῶν ἐθνῶν. Τὸ ἔτος τῆς γεννήσεως του διῆλθεν ἀπαρατήρητον παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ὅπως καὶ παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις, καὶ μάλιστα ὁ πρῶτος αἰὼν τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ ὁ δεύτερος, καὶ ὁ τρίτος καὶ ὁ τέταρτος καὶ ὁ πέμπτος δὲν ἔλαθον θάσιν ἐν τῇ Καλανδαρίᾳ. Μόλις τῆ 532 Ῥωμαϊὸς τις μοναχὸς γεννηθεὶς ἐν Σκυθίᾳ καὶ ὀνομαζόμενος Διονύσιος, ὅστις ἔνεκα τοῦ βραχέος ἀναστήματος του ἱπωνομαζέτο Διονύσιος ὁ Μικρός, ἐπρότεινε καὶ κατέστησε τὸ χριστιανικὸν καλανδάριον.

Ἰπέβισαν ὅτι ὁ Χριστὸς ἐγεννήθη τὴν 25 Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 753 ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης. Οὕτω τὸ 754 ἔτος ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης ἐγένετο τὸ 1 ἔτος τοῦ χριστιανικοῦ καλανδαρίου. Τὸ πρῶτον λοιπὸν τοῦτο ἔτος καὶ κατὰ τὰς ἰδέας τοῦ Διονυσίου ἦτο μεταγενέστερον ἑπτὰ ἡμέρας τῆς γεννήσεως ταύτης.

Ἐν τῇ ἐρείνῃ ταύτῃ τῆς ἱστορικῆς συγκρίσεως ὁ μοναχὸς Διονύσιος ἔκαμε λάθος τεσσαρίων ἐτῶν, τὸ ὅποιον εἶναι εὐκόλον νὰ εὑρεθῆ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ Ἰησοῦ, ὅστις εἶναι ἀκριβῶς γνωστὸν πότε συνέβη. Ὁ Χριστὸς ἐγεννήθη τῆ 749 ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης καὶ ὄχι τῆ 753 καὶ 10α-νατῶν 36 καὶ οὐχὶ 33 ἐτῶν. Ὄποτε ἡ χριστιανικὴ χρονολογία σφαλலεται κατὰ τέσσαρα ἔτη ἄλλὰ θὰ ἦτο βεβαίως τῶρα ἐχληρόν νὰ μεταβληθῆ.

Ἄν καὶ τὸ σφάλμα τοῦτο τῆς παραβολῆς εἶναι γνωστὸν πρὸ πολλῶν αἰώνων, ἀλλ' ὅμως παρέμεινε ἡ χριστιανικὴ χρονολογία οὕτω ἐπρωτάθη ὑπὸ Διονυσίου τοῦ Μικροῦ. Τοῦτο εἶναι ζήτημα κατὰ συνθήκην, τὸ ὅποιον δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὸ ζήτημα τῆς ἀρχῆς τοῦ αἰῶνος. Ὅπως δὴπατε τὸ ἔτος τὸ γενόμενον δεκτὸν ὡς ἀρχὴ τῆς χριστιανικῆς χρονολογίας δὲν ὑπῆρξε τὸ 0, ἀλλὰ τὸ ἔτος 1 καὶ τὸ δέκατον ὑπῆρξε τὸ

κάνη καὶ Βερονζο Gazzoli σ. 261.— Προοπτικὴ, Βρουνέλεσκης, Παῦλος Οὐκελλος σ. 297.— Δύο σύγγραφοι, ἀλλὰ καὶ πάντῃ ἀνόμοιοι ζωγράφοι σ. 325.— Ἀκμὴ τοῦ Φλωρεντινοῦ ἐργαστηρίου, Λεονάρδος (ἢ Vinci σ. 360).

ΔΙΑΦΟΡΑ

Τὰ μυστήρια τοῦ θεάτρου Σελ. 59.— Ἡ Καλλιτεχνικὴ Ἔκθεσις τοῦ Συλλόγου «*Παρνασσῶν*» σ. 173.— Μνημόσυνα ὑπὸ *Α. Κοσμή* σ. 205.— Τὸ πρῶτον βιβλίον τοῦ Ρουτεμβέργου σ. 220.— Ἡ ἀναγέννησις τῆς Ἑλλάδος διὰ τῆς Ἑλβετίας ὑπὸ *Μ. Σ. Κέαιεζ* σ. 225.— Τὰ δάση ὑπὸ *Ἠμμ. Λυνοῦδη* σ. 241.— Ἡ καθαριότης σ. 289.— Οἱ νεοσῶλλεκτοὶ ὑπὸ *Ἠμμ. Λυνοῦδη* σ. 305.— Αἱ «*Νεφέλαι*» τοῦ Ἀριστοφάνους ὑπὸ *Γ. Σωτηριάδου* σ. 307.— Δασικὴ μυθολογία σ. 323.— Οἱ ἐκδῶται ἐν Λονδίῳ σ. 330.— Οἱ θαυματουργοὶ κόκκοι (Σλαβικὴ παράδοσις περὶ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου) σ. 378.

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Ὁ Ροβινσὼν εἰς τὸ θεᾶτρον Σελ. 14.— Τὸ πρόβλημα τῆς μακροβιότητος— Ἀμάση σ. 47.— Ὁ πόλεμος καὶ τὰ χρήματα σ. 79.— Οἱ γόητες τῶν ὄψεων σ. 95.— Ἡ σπογγαλιεῖα σ. 111.— Ἡ περισκελίαι ἀτμόπλοια σ. 143.— Ἡρανος τῶν Ἑλληνοπαίδων σ. 175.— Ἡ ἔκθεσις ἐπέτυγεν; σ. 271.— Νοητικότης κυνῶ σ. 303.— Ἀνέκδοτα τοῦ Κανάρη σ. 351.— Ἰράβευσις Ἰγουμένης σ. 367.

ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Ἡ νωπότης τοῦ γάλακτος Σελ. 15.— Τὴ χρησιμεύει τὸ δέρμα εἰς τὸν ἄνθρωπον σ. 31.— Τὰ ἐνδύματα μᾶς σ. 48.— Τὰ νοσογόνα μικροβία σ. 64.— Διττανθρακικὴ σόδα σ. 80.— Πῶς θεραπεύονται οἱ θυμαῖδες σ. 112.— Τὸ καλὸν μάσημα σ. 128.— Ἡ κακὴ ὄσμὴ τῆς ἀναπνοῆς σ. 153.— Ἡ ζωμαθεραπεῖα τῆς φθίσεως σ. 159.— Τὰ χαμοκέρασα σ. 191.— Οἱ μύχοι τῶν κεραιῶν— Γαλάσσια λουτρά σ. 206.— Οἱ τομάτια— Τὰ πεπόνια σ. 223.— Αἱ ἀκτίνες τῆς σελήνης σ. 239.— Ὁ πόνος τοῦ ὠτός σ. 256.— Καλὴ ποιότης ὕδατος σ. 171.— Πρέπει νὰ κλαίουν τὰ παιδιά; σ. 287.— Ἰγρὸν αἶμα σ. 320.— Θερμοκρασία τοῦ ἀνθρώπου σ. 352.— Τὸ ράπισμα καὶ ἡ ἀκοή σ. 368.— Ἡ χρῆσις τοῦ ἄλατος κατὰ τῆς συνάγωγης σ. 380.

ΜΕΓΑΛΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ἩΚ ΜΙΚΡῶΝ ΣΥΜΒΑΝΤῶΝ

Ὁ Καρνὸς καὶ ὁ διδάσκαλὸς του Σελ. 14.— Ὁ ἀδελφὸς τοῦ προδότου σ. 31.— Φιλελληγισμὸς δουκὸς σ. 63.— Μικροὶ ἥρωες σ. 80.— ἱστοίαις ὑπῆρέτου σ. 112.— Ὁ ἐπιστάτης τοῦ σχολείου σ. 159.

ΔΑΝΕΙῶΝ ΠΝΕΥΜΑ

Σελ. 15, 63, 128, 175, 206, 222, 239, 362.

ΓΝΩΜΑΙ ΠΑΛΛΙῶΝ ΚΑΙ ΝΗῶΝ

Σελ. 32, 56, 96, 124, 175, 192, 207, 223, 239, 368.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Περίελα 3000 ἐτῶν — Ἱγεμονικὰ παραστήματα — Πελοπόννη ἔξαρχεῖσα μετὰ ἐξ ἔτη — Τὰ ὄντα καὶ ὁ κρότος τῶν πυροβόλων — 9,100,000,000 Σελ. 16.— Ἡ ποθαλάσσιος σήραγγ— Φοβερὰ πυρκαϊά — Παράδοξοι ἀράγνοι— Οἱ ἐλέφαντες καὶ τὰ παιδιά— Ἡ αὐτῆ-

σις τῆς κόμης σ. 32.— Δείπνον ἐντὸς ταμβακοθήκης — Ἡ νέα ὥρα— Ὁ Καναδὸς σ. 48.— Μῆξιμα ὑπὲρ τῶν ἱππιων— Ὁ καιρὸς καὶ ἡ διάθεσις — Ἡ δημοσίαι ὕψεια ἐν Ἀμερικῇ σ. 64.— Ὁ λόρδος Ἰόβερτε καὶ οἱ γάτοι — Ἡ χρησιμότης τῶν πτηνῶν — Ἄγειρ ζωγράφος σ. 80.— Ἱγυεινὰ εἰσιτήρια τροχιδορῶν— Ὁ λοιμὸς ἐν τῇ ἱστορίᾳ— Ὁ ἀνευ συρμάτιν τηλέγραφος — Τὸ τάξιμον τοῦ κουρέως σ. 96.— Χάρτινα σπῆρα — Ἡ ἀποτέφρωσις τῶν νεκρῶν ἐν Ἰαπωνίᾳ — Ὁ γάτος τῆς Ἰαλλικῆς Κωμωδίας σ. 112.— Μετάξω ἐξ ἀράγνης — Διαδήλωσις παιδίων — Ὁ στόμαχος τῶν παρισινῶν — Ὄρεπτικὴ δύναμις τῶν αἰγῶν — Διαφοραὶ ἀναστήματος — Ζητοῦνται ἐγκέφαλοι σ. 128.— Τὰ αἰγὰ ἐν Ἀγγλίᾳ — Ἀμερικανικὴ ἱδιοτροπία — Μετάδοσις φυματιώσεως— Φυλὴ γιγάντων— Ἰακῶβος Σιμὸς σ. 144.— Τὸ βικτιόριον — Ἡ βερότεροι ἄνθρωποι — Μακροβιότης σοφῶν— Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑβραϊσῆς — Νεκροταφεῖον ζῶων σ. 160.— Τὸ σινικὸν τείχος — Ἡ μελάνη τῶν ἀρχαίων — Ἡ θεατρικὴ λογοκρισία — Ἐν σχολικὸν ἄσμα σ. 176.— Αἱ ἀκαθαρσίαι τῶν Παρισινῶν — Πῶς ἀποφεύγεται ἡ ναυτία — Βισπράξεις παρισινῶν θεάτρων — Πλήθος γραμματοσῆμων — Ἱγυειὰ μελλανύμφων σ. 192.— Τὸ μεγαλητέρον ἐργοστάσιον πυρῆων — Τὸ ὀπιορροφῶρα δένδρον ἐν Λουξεμβούργῳ — Ποδομετρικὴ — Οἱ μύες καὶ ἡ πανύλης — Αἱ χρήσεις τοῦ γάρτου σ. 207.— Ἄνευ συρμάτιν τηλέγραφος — Κανονιοβιολισμὸς κατὰ γαλάζης — Ἱδωρητικῶτατος ἵππος — Ἄξια τεχνητοῦ ἀνθρώπου — ἱασιτεῖς καὶ ὑπήκοοι σ. 208.— Πῶς ἤρχισεν ἡ ἐκ τεύτλων κατασκευὴ πάχχαρου — Ἡ κίνησις ἐν Λονδίῳ — Ἱλεκτρικὴ καὶ ρεκλιμαί — Νέα οἰνοπνεύματα σ. 224 — Ἀσθενικὰ παιδιά — Τὰ δάση τῆς Ἑλλάδος — Κεραυνοὶ — Ἱγυεινὴ τῶν σχολείων — Νέα παιγνιόχαρτα σ. 246.— Ὁ ἱατροὶ τῶν δήμῶν, σχολείων — Φιλοσοφία τῶν ὀνείρων σ. 256.— Τὰ εὐσημα ἄνθη — Τὸ δῶρον τοῦ Αὐτοκράτορος — Νεκροαῖτασις — Ὁ πλέον ἀκῆφαρτοι ἄνθρωποι σ. 272.— Ἀμερικανικὴ δημοσιογραφικὴ ἐρώτησις — Καπνίζοντες ἡγεμόνες σ. 287.— Ὁ μύρμηκας — Γερμανικαὶ πόλεις — Καλλιτεχνικοὶ Θεσσαυροὶ — Ἀεροπόρος μηχανή — Ἰδραῖον ἀνδραγάθημα σ. 288.— Τὸ ἀρχαῖοτατον δένδρον — Ἐκθεσις γραμματοσῆμων — Χρωματιστὸν ψῆς σ. 303.— Ἱθνηκῶν ἄνθρωποι — Ὁ θεὸς τῶν ἰλλῶν — Τὸ σφαλῆχι τῆς Κύπρου σ. 304.— Τὸ γάλα ἐν ἱασιταῖς — Τεχνηταὶ κνήμαι σ. 320.— Διωροὺς τοῦ Δουναβίου — Τὰ ὀρολόγια ἐν Ἑλβετίᾳ — Ἡ ἄθηη τῆς Βερμειουτοῦ Ἰσελίνη σ. 336.— Ἱγγεῖρησις ἐπὶ πνεύμονος — Ἀῦξησις ὀνύχων — Ἡ ἐλευθεροτυπία ἐν Αὐστρουγγαρίᾳ σ. 352.— Ὁ λῦτης τῶν δεσμῶν — Τὰ ὕγεινὰ ἐνδύματα σ. 368.— Ἰξοχος ἀγελάς — Ἡ γεφύρωσις τοῦ Βοσπόρου σ. 380.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Ἄνθη πασχαλιῆς τὸν χειμῶνα Σελ. 16.— Μέτρησις πλάτους ποταμοῦ σ. 48.— Διατήρησις τῶν κλειδοκυμβάλων σ. 80.— Τὸ ἀναγκαστικὸν τῶν ὀφθαλμῶν σ. 128.— Καθάρισμα φιαλῶν σ. 144.— Τὸ γάλα καὶ αἱ ὄσμα σ. 160.— Μεγάλοι καρποὶ σ. 176.— Διατήρησις νωποῦ βοτύρου σ. 192.— Καταστροφή ἀκριθῶν — Καταστροφή κατασφιδῶν σ. 208.— Ἰνωροκτόνος κόνις — Ἱυμνοσάλαχοι σ. 224.— Τὸ καλὸν βοῦτυρον σ. 240 — Διατήρησις λεμονίων σ. 256.— Καθαρισμὸς πλῶν — Καθαρισμὸς χειρῶν σ. 272.— Διὰ τὰς μακρὰς πορείας σ. 320.— Καθαρισμὸς χρυσῶν ἀλύσεων σ. 352.— Διατήρησις τοῦ ἄρῆματος τῶν ἱων σ. 368.— Προφύλαξις σπειρομένου αἵτου σ. 380.

10 και το εκατοστόν έτος του πρώτου αιώνος υπήρξε το 100.

Το πρόβλημα αυτό δέν δύναται νάφηση την ελαχιστην άμφιβόλιαν εις το πνεύμα του άναγκώστου, ούδέν δ' ύπάρχει άπλούστερον τούτου έν τῷ κόσμῳ.

Όταν ή Γαλλική επανάστασις έπλασε νέον καλανδάριον, ένήργησε κατά τόν αυτόν τρόπον δέν έφαντάσθη έτος 0 και ώνόμασε το πρώτον αύτης το έτος 1.

Ήκεινο το όποϊον έφαινετο τάρασσον τινά πνεύματα — προφανώς έπιπόλαια, — καθ' ύσον άφορῶ εις την χρονολογίαν, είναι ή μεταλλαγή τών δύο πρώτων άριθμῶν, όστινες διήκουσι διά του αιώνας, του έτους 1799 και 1800, του 1899 και 1900 κλπ., διότι μεταβαίνει τις διά της μεταλλαγής ταύτης από του 17 εις τα 18 από του 18 εις τα 19. Είναι άληθές, άλλα δέν ύπάρχει τις άλλη έν τούτῳ διαφορά ή αύτή, ήτις μας κάμνει νά μεταβαίνωμεν από του άριθμού 9 εις τόν άριθμόν 10 και από του 99 εις τα 100, δηλαδή έν τῇ συμπληρώσει της δεκάδος και της εκατοντάδος έν τῷ δεκαδικῷ συστήματι. Μία δεκάς προβαίνει από του 1 εις 10, μία εκατοντάς από του 1 εις το 100.

Συναζήτησαν πολλάκις και μετάλλαξαν την άρχήν του έτους. Ήθεσαν την άρχήν του έτους άλλοτε την 1 Ιανουαρίου, άλλοτε την 25 Δεκεμβρίου, ύπερ ήτο χριστιανικῶς λογικώτερον, διότι ή περιτομή δέν είναι ή έν έπεισάδιον, ένθ' ή γέννησις άποτελεῖ γεγονός, άλλοτε κατά την σύλληψιν του Ήσού δηλ. κατά τόν Εύαγγελισμόν της Παρθένου, άλλοτε το Πάσχα, ήπότε είναι και ή άνάστασις του έαρος. Τῷ 1382 συνέτερον άφ' έτέρου το έτος κατά 10 ήμέρας διά νά συμφωνήσῃ το καλανδάριον μέ την άστρονομίαν. Άλλά πάντα ταύτα δέν έμποδίζον όπως το τελευταϊόν έτος του 1900 θεωρηθῆται το τελευταϊόν έτος του 19' αιώνας και το 1 έτος του Κ' αιώνας άρχηται την 1 Ιανουαρίου 1901.

Λοιπόν την 31 Δεκεμβρίου 1900 άκριβῶς το μεσονύκτιον ή 16' αϊών θά πείσῃ εις την έβυσσον του παρελθόντος διά νά τόν διαδεχθῆ ὁ νέος αϊών.

Β

Ήπομεν το μεσονύκτιον. Άλλά τίνος μεσημβρινοῦ;

— Τού μεσημβρινοῦ έκάστου τόπου. Διότι έν λογαριάζωμεν άλλως, καθ' ήν στιγμὴν μεσονύκτιον θά είναι έν Παρισίαις την 31 Δεκεμβρίου 1900, έν Βιέννη θά είναι πρώτη ώρα της πρωίας της 1 Ιανουαρίου 1901. Άρα οι Αυστριακοί θά εισέλθωσιν εις τόν Κ' αϊώνα πρό των Γάλλων.

Ποῖος είναι λοιπόν ὁ τόπος, όστις θά ἴδῃ πρώτος την αύγήν του Κ' αϊώνας;

Και ἐδῶ τίθεται ζήτημα επίσης λίαν ένδιαφέρον.

Ποῦ ή ήμέρα άλλασσει ὄνομα; Έάν υπολογίσωμεν την ὡραν βαδίζοντες πρὸς άνατολάς, εύρίσκωμεν ότι, όταν είναι μεσονύκτιον έν Παρισίαις, μεσονύκτιον ἄς υποθέσωμεν Κυριακῆς πρὸς την Δευτέραν, εις την Βιέννην είναι 1 ὡρα της πρωίας της Δευτέρας· εις την Σεβαστοπόλιν 2 ὡραι της αύτης ήμέρας· εις τὸ Άστραχάν 3 ὡραι· εις την Βουχάραν 4 ὡραι· εις τὸ Σαίγόν 7 ὡραι· εις την Γακοχάμαν 9 ὡραι· εις την Νήσον τῶν Πεύκιων, μίαν τῶν Άντιλλῶν, 11 ὡραι και εις την νήσον Φουτούναν μεσημβρία της Δευτέρας.

Άν τούναντιον υπολογίσωμεν βαδίζοντες πρὸς Δυσμιάς, θά εὔρωμεν τότε ότι είναι 10 ὡραι της έσπέρας της Κυριακῆς εις τὰς νήσους Άζόρας· 8 ὡραι εις την Νέαν Αὐρηλιαν· 5 ὡραι και 1/2 εις τὸ Μεξικόν· 3.41' εις τὸν Άγιον Φραγκίσκον· 1 ὡρα μετά μεσημβρίαν εις τὰς νήσους Άλεούτας του βρείου Παγωμένου· Έκεκνου, και πέραν εις την νήσον Φουτούναν μεσημβρία της Κυριακῆς.

Πῶς γίνεται ταῦτο; Δύναται τις νά εύρισκῃ συγχρόνως εις τι σημείον οἰονδήποτε της σφαίρας δύο διαφορετικῆς ήμέρας, Κυριακήν και Δευτέραν;

Προφανῶς ὄχι. Τότε λοιπόν ύπάρχει γραμμὴ τις καθορίζουσα την μετάβασιν από της Κυριακῆς εις την Δευτέραν· Κυριακή άριστερά, Δευτέρα δεξιά αύτης ταύτης της γραμμῆς; Ποῦ είναι αύτή ή γραμμὴ και ποῖος την έγράξαι;

Άν τισαύτη τις γραμμὴ διήρχετο τούς Παρισίους, θά ήτο άλλῶς πολύ δύσκολον. (Θά εἴχαμεν 1 Ιανουαρίου έντεῦθεν του Σηκουάνα, επί παραδείγματός, και 31 Δεκεμβρίου εκείθεν.

Άς παρατηρήσωμεν έν πρώτοις ότι εις τούς αρχαίους χρόνους, πριν ή γείνη ή ένοποίησης της σφαίρας, έκαστος τόπος έμέτρει τὰς ὡρας και τὰς ήμέρας κατά βούλησιν και εἴχεν ἴδιον καλανδάριον. Δέν εἴχον λόγους κοινῆς συνεννόησις, διότι δέν έγνωρίζοντο. Οι λαοί της Άμερικῆς υπελόγιζον τὸν χρόνον κατ' ἴδιον τρόπον, οι Κινέζοι εκέπτοντο και ενήργουν άλλως. Οι Εύρωπαῖοι τέλος αὐτῶν ήσθάνοντο την άνάγκην νά συνεννοηθῶσι μεταξύ των.

Άλλ' όταν ήρχισαν νά κάμνωσι τόν γύρον του κόσμου, όταν οι Εύρωπαῖοι έθεσαν εις συγκοινωνίαν ἅλα τὰ μέρη του κόσμου, τὰ μέν μετά των δέ, έπιβλήθη τότε ή άνάγκη της ένοποιήσεως και εκ τούτου πρέκυψε κοινὴ τις συνεννόησις. Οι Πορτογάλοι και οι Ολλανδοί εκαιραν τόν γύρον του πλανήτη από Δυσμῶν πρὸς Άνατολάς, παρακάμφαντες τὸ άκρωτήριον της Καλής Ελπίδος. Οι Ισπανοί τούναντιον από Άνατολῶν εις Δυσμιάς διά του πορθμοῦ του Μαγελ-

λάου. Έκάστου έθνους διατηροῦντες τὸν ἴδιον τρόπον του υπολογισμοῦ έντὸς τῶν πλοίων του, πρέκυψεν ότι εις τὸν μεσημβρινόν τῶν αντιπόδων οι κάτοικοι της νήσου Φορμόζας, άλλοτε ήλλανδικῆς άποικίας, παρεδέχοντο ὡς Δευτέραν την ήμέραν καθ' ήν οι Μαριάνναι νήσοι, οι άνακαλυφθῆσαι υπό τῶν Ισπανῶν, παρεδέχοντο ὡς Κυριακήν.

Άς επαναλάβωμεν λοιπόν τὸν ίσαχυρισμόν μας της 31 Δεκεμβρίου 1900, τὸν σχετικόν μέ την μεταλλαγὴν του αϊώνας.

Καθ' ήν στιγμὴν τὰ ὡρολόγια τῶν Παρισίων θά σημαίνωσι το μεσονύκτιον της 31 Δεκεμβρίου 1900, τὰ της Κεντρικῆς Εὐρώπης θά είναι μίαν ὡραν έμπρός και ὡς εἴωσιν εισέλθῃ εις τόν Κ' αϊώνα. Εἰς τὸν Ισθμόν του Σουέζ θά είναι 2 ὡραι της πρωίας, 3 ὡραι εις την Τεχεράνην και εις την Ταναριβήν, 4 ὡραι εις την Βουχάραν και εις τὸ Τεβόσκ, 5 ὡραι εις τὸ Μαδράς και εις τὸ Κολόμβον, 6 ὡραι εις την Καλκούταν, 7 ὡραι εις τὸ Σαίγόν και εις τὸ Χανόν, 8 ὡραι εις τὸ Σαγκαί, 9 ὡραι εις την Γεδῶ, 10 ὡραι εις την Βρισβάν, 11 εις την Νουμείαν και μεσημβρία εις την νήσον Σάθαμ — μεσημβρία της 1 Ιανουαρίου 1901.

Άφ' έτέρου όταν θά είναι μεσονύκτιον εις Παρισίους, — μεσονύκτιον της 31 Δεκεμβρίου 1900, — εις Λισσαβόνα θά είναι 11 ὡραι και 1/2, εις Άγιον Λουδοβίκον της Σενεγάλης 10 ὡραι και 1/2, εις Νέαν Γόρκην 7 ὡραι, εις Σικάγον 6 ὡραι (6 ὡραι νά έννοούμεθα της 31 Δεκεμβρίου), 3 ὡραι εις Μεξικόν, 4 ὡραι εις Άγιον Φραγκίσκον, 3 ὡραι εις την Νήσον του Πρίγκιπος της Ουαλλίας, 2 ὡραι εις την Άλασκαν, 1 ὡρα εις Όνολουλού, μεσημβρία εις την νήσον Σάθαμ.

Η νήσος αύτη Σάθαμ καίται, ὡς γνωστόν, πλησίον τῶν αντιπόδων μας. Επί του αὐτοῦ μεσημβρινοῦ, εκ διαμέτρου άντιθέτου του τῶν Παρισίων, παρατηρεῖ τις και τινες άλλας νήσους, την νήσον Κερμαρέκ, τὰς νήσους Βίτι, την νήσον Ουάλλις, την νήσον Πάρβερν, την νήσον Μιόβαῦ, την νήσον Κάναγα, έν τὸ σύμπλεγμα τῶν Άλεούτων. Επί του μεσημβρινοῦ, καιμένου άκριβῶς εις άπόστασιν 12 ὡρῶν άφ' ήμῶν, είναι μεσημβρία όταν είναι μεσονύκτιον εις Παρισίους, μεσημβρία της προηγούμενης ή της έπομένης ήμέρας. Έκεῖ λοιπόν οι ναυτικοί άφαιρούσιν ή προσθέτουσι μίαν ήμέραν, όταν κάμνωσι τόν γύρον του κόσμου, και λαμβάνουσιν έν ήμερομίσθιον πληρωμῆς περισσότερον ή ὀλιγώτερον.

Άφ' αὐτῶν λοιπόν υπεβλήθη ἡμῖν ή έρώτησις πῶς θ' άρχίσῃ ὁ Κ' αϊών, ήμποροῦμεν νά έρωτήσωμεν και ποῦ θά άρχίσῃ.

Οι κάτοικοι της γῆς, οι όποιοι θά δυνθῶσιν οι πρώτοι νά χαιρετίσωσι τόν Κ' αϊώνα, θά είναι από Β. πρὸς Ν. οι Ρῶσοι της Καρματίας,

οι Ιάπωνες της νήσου Γέζο και του Τόκιο, οι Ισπανοί και οι Άμερικανοί τῶν Φιλιππινῶν, οι νησιῶται της Νέας Γουίνεας, τῶν νήσων Σολομώντας, τῶν Νέων Εβριδων, οι Γάλλοι της Νέας Καληδονίας και οι Άγγλοι της Νέας Ζηλανδίας και της νήσου Σάθαμ. Η τελευταία αύτη νήσος θά εισέλθῃ πρώτη εις τὸν νέον αἰῶνα. Τὸ γεωγραφικόν μήκος της είναι 1800 58' πρὸς Α. τῶν Παρισίων, δηλ. είναι έμπρός 12 ὡρας και 4 λεπτά. Όταν τὸ ὡρολόγιον του Άστεροσκοπίου τῶν Παρισίων θά κτυπήσῃ μεσονύκτιον της 31 Δεκεμβρίου 1900, θά εἴχῃ ἤδη εισέλθῃ πρό 12 ὡρῶν και 4 λεπτῶν ή 1 Ιανουαρίου 1901 εις τὸ άκρον τούτου σημείου του Έκεκνου, τουτέστι θά είναι εκεί μεσημβρία και 4 λεπτά της 1ης ήμέρας του Κ' αἰῶνας.

Θά είναι δὲ και ὁ τελευταῖος αἰὼν τῶν δυστυχῶν έκείνων νησιωτῶν της Σάθαμ. Πρό έκάτον έτῶν συνεποσούντο άκόμη εις 2000. Τῷ 1830 εφθασαν εις 1500. Οι γείτονές των της Νέας Ζηλανδίας, οι Μχορις, τούς επισκέφθησαν τῷ 1835, τούς εὔρον ήσύχους, άτυχεῖς και πρό πάντων παχείς και τούς κατεβρόχθισαν, άφου τούς ήνάγκασαν νά κατασκευάσωσιν αὐτοῖ οι ἴδιοι τούς κλιβάνους, έντὸς τῶν ὁπῶν έπρεπε νά ψηθῶσι, και νά μεταφέρωσι και τὰ πρὸς τούτο χρήσιμα ξύλα. Τούς έψησαν λοιπόν, διεσκέδασαν και τὰ υπολειφθέντα κρέατα τὰ εκάπνισαν διά νά διατηρηθῶσιν.

Τῷ 1870 έμειναν άκόμη 200, και σήμαρον θά μένωσιν ἴσως πενήτηκοντα περίπου. Είναι αύτη έν μικρῇ ή συνήθῃς Ιστορία αρχαία και σύγχρονος της χαριτωμένης άνθρωπίνης φυλῆς. Ο Κ' λοιπόν αἰὼν θά άρχίσῃ την 1 Ιανουαρίου 1901 αναλόγως τῶν ὡρῶν έκάστου τόπου. Οι Άσιανοί θά εισέλθωσι πρό τῶν Εὐρωπαίων εις τὸν νέον αἰῶνα και οι Εὐρωπαῖοι πρό τῶν Άμερικανῶν.

Λέγεται ότι το παν κατορθώνει το χρῆμα. Και ἔμως τὰ δισεκατομμύρια τῶν Άμερικανῶν δέν θά δυνθῶσιν νά κατορθώσωσιν, ὅπως ή Ισπανία μή εισέλθῃ πρό τῶν Πινωμένων Πολιτειῶν της Άμερικῆς εις τὸν εικοστόν αἰῶνα.

Άς εὐχηθῶμεν τούλάχιστον ὅπως ὁ νέος αἰὼν καταπαύσῃ τούς διεθνείς πολέμους και σημεῖωση ἠθικῶν σταθμόν έν τῇ προόδῃ της άνθρωπότητος.

Α.

Κατὰ τὸν Σενέκκν, ὅσον έναρετιώτερος εἶνε τις τῶσον ελιγώτερον υποπεύεται την άρετήν τῶν άλλων.

Εἰς τὸ πενιχρότερον σώμα, εἴλεγον ὁ Πλούδας, δύναται νά κατοικήσῃ ή ὀρειστέρα ψυχή.

ΥΨΙΣΤΟΣ ΗΡΩΪΣΜΟΣ

“Αν θελήσει τις να ψυχολογήσει ἐπὶ τοῦ ἠρωϊσμοῦ, ἐπὶ τῆς ἐκδηλώσεως ταύτης τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, τῆς συνισταμένης εἰς τὴν περιφρόνησιν τοῦ κινδύνου, ἐν τῇ βαρυτέρᾳ αὐτοῦ μορφῇ, ὡς κινδύνου θανάτου, δύναται νὰ ἀνεύρη πολλὰ τὰ εἶδη καὶ πολλοὺς τοὺς βαθμοὺς τοῦ ἠρωϊσμοῦ.

Ἡ συνηθεστέρα, ἡ κοινοτέρα — ἂν ἐπιτρέπεται τοιαύτη ἔκφρασις, προκειμένου περὶ τῆς εὐγενεστάτης καὶ τῆς ὑπάτης τῶν θουσιῶν — εἶναι ἡ μορφή τοῦ ἠρωϊσμοῦ τῶν μαχῶν.

Ἄλκιμοι νεανίαι, κάλυκες τοῦ ἔαρος τοῦ βίου, ἄνδρες ἄριστοι, ἀφίπνοτες ὅπισθεν αὐτῶν ἐκθέτους εἰς τὴν ὑφάνθειαν καὶ τὴν ἐγκατάλειψιν ὑπάρχεις προσφιλεῖς, αἵτινες τόσην ἔχουν ἀνάγκην τῆς προστασίας των, ἐν τῇ μέσῃ τοῦ κάπνου τῶν μαχῶν βέπτονται φιλομειδεῖς, ἐνθουσιῶντες, ἐν εὐφροσύνῃ χαρᾷ εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ θανάτου· καὶ ἐν μέσῃ τῆς δίνης τῶν τρομερῶν ἐκείνων συρράξεων τοῦ μίσους καὶ τῆς ἐχθρότητος τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν ἀνθρώπον, ἀφίπνον συλλέγει τὸν ἀμητὸν αὐτοῦ ἡ θάνατος.

Ἄλλὰ σταματήσωμεν πρὸς στιγμήν πρὸ τοῦ ἠρωϊσμοῦ τῶν μαχητῶν.

Οἱ αὐτοὶ ἄνδρες ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ θανάτου, κατόπιν νόσου ἐξαντλήσεως πάσαν δύναμιν τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς, ἔχοντες τῆς ζωῆς μετὰ πόνου καὶ προσβλέπουν μετὰ δόους καὶ δειλίας πρὸς τὴν στιγμήν, καθ’ ἣν θὰ διασκελισθῶν τὸν οὐδὸν ἐκείνου τὸν σκοτεινὸν πρὸς τὸ “Λγνώστον, τοῦ ὁποῦ τοῦ προβλήματα τὰ ἄλυτα τῶν ἐπτόσων τοῦ “Ἀμλετ τὴν ψυχῆν.

Οἱ αὐτοὶ ἄνδρες ἐν τοῖς πεδίοις τῶν μαχῶν εἶναι ἠρωῖες· οὔτε τῶν σφαιρῶν ἢ γάλακτα, οὔτε τῶν ἰσοσταθμῶν τὰ συντρίμμια, οὔτε ἡ λόγχη καὶ αἱ σπάθαι κατὰ τὰς τρομεράς πάμα πρὸς σῶμα συρράξεις τοὺς πτοῦν.

Ἄλλ’ ὁ ἠρωϊσμός οὗτος εἶναι ἠρωϊσμός μέθης. Ὑπάρχει πολὺ τὸ ἀνείκειν εἰς τὴν ἀνδρείαν τῶν μαχητῶν. Ὅσον αἷμα αὐτῶν κατακαίει καὶ ἀνέλκει πρὸς τὸν ἐγκεφάλου ἢ ζύμωσις ἢ ἀλκοολικὴ πολλῶν ἰσχυρῶν συναισθημάτων. — Ἦτις πατρίδος ἢ φλογερὰ ἀγάπη, ἢ φιλοτιμία, ἢ συνείδησις ὅτι πλείστοι ἀδελφοὶ αὐτοῦ κινδυνεύοντες παρὰ τὸ πλευρὸν του, ὅσον καὶ αὐτός, τέκνα τῆς αὐτῆς μητρός πατρίδος, εἶναι τὴν στιγμήν ἐκείνην δικαστὰ τοῦ ἠρωϊσμοῦ ἢ τῆς ἀτιμωτικῆς ἀνανδρίας του. Ὑπὲρ πάντων προεῖχει ἢ μέλι ἢ ἐκ τῆς πάλης ἐξάπτουσα τὴν ψυχῆν εἰς μένος καὶ φρόνημα, ἐν τῇ μέσῃ τῆς πολεμιστηρίου κρυγῆς τῶν σαλπύγγων καὶ τοῦ χρομετισμοῦ τῶν ἵππων, ἐν τῇ μέσῃ τῆς ἀρηίου μουσικῆς τῶν πυροβολισμῶν, τῶν ὑμεθρονητῶν καὶ τῆς κλαγγῆς τοῦ σιδήρου,

καὶ συγκεντροῦσα αὐτὴν εἰς μίαν ἐνιαίαν καὶ κυρίαρχον σκέψιν, τὴν νίκην.

Ἄλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἠρωϊσμῷ τῶν μαχῶν ὑπάρχονσι διάφοροι διαβαθμίσεις.

Καὶ ὁ ἠρωϊσμός εἶναι τοσοῦτον μάλλον ὑψηλότερος, ὅσον εἶναι βεβαιότερος ἢ θάνατος, ἔτι δὲ πλέον, ἐφ’ ὅσον εἶναι μάλλον ἀπογυμνωμένος τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ ψυχραιμότερος.

Εἶναι ὑψηλότερος ὁ ἠρωϊσμός, ἦταν ἐν τῇ ἐκτελέσει στρατιωτικῆς ἐντολῆς ἢ θάνατος εἶναι ἀφρευκός.

Στρατοῦ συντετριμμένου ὑπὸ τῆς ἡττης ὁ ἀρχηγός, διὰ νὰ προστατεύσῃ τὴν ὑποχώρησιν του καὶ σῴσῃ αὐτὸν ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας, διατάσσει ἱππικὰ σώματα νὰ ἐπιχειρήσων φρενιτιώδη ἐπιλασίαν κατὰ τοῦ νικητῆρος, τοῦ δεικνύοντος ἐχθροῦ. Οἱ ἠρωῖες ἐκεῖνοι εἶναι ἐκ τῶν προτέρων καταδικασμένοι καὶ ὁ ἠρωϊσμός των εἶναι ἠρωϊσμός ἀσφαλῶν ὑποψηφίων τοῦ θανάτου.

Ἄλλὰ καὶ ἐν αὐτῷ μεθίσκει ὁ ἐνθουσιασμός, ἀκενίζει τῆς ψυχῆς τὸ μένος ἢ πάλῃ ἢ ἐνεργός, ἢ ἀγρία προστριβή, ἢ πυρακτούσα τὰς ψυχάς, ἥπως πυρακτῶναι καὶ τὴν ἀδρανῆ ὕλην.

Διὰ τοῦτο ὑψηλότερος, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω, εἶναι ὁ ἠρωϊσμός ὁ ψυχραϊσμός, ὁ ἐσθηρμένος ἐνθουσιασμός, ὁ ἠρωϊσμός οὗ οὐ περιφρονεῖ τις τὸν θάνατον ἐν τῇ ἐκτελέσει καθήκοντος, ἀπακλειστικῶς καὶ καθαρώς παθητικοῦ.

Ὅταν τὸ σῶμα τῶν τακτικῶν ἐθαδίζε σιωπηλῶς πρὸς τὴν πολιορκουμένην Ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηναίων, μετὰ τὰ ἔπλα κρημάμενα ἐπ’ ὤμου, μετὰ ἀφηρημένους τοὺς πυροβόλους ἀπὸ τῆς σφύρας, διὰ νὰ μὴ δυνήθῃ οὐδεὶς πολιορκητῆς νὰ τὰ χρησιμοποιοῦσιν, καὶ μετὰ φορτίον πυρίτιδος ἐπ’ ὤμου, σιωπικῶν ἐνισχυσιν τῶν ἐσθηρμένων καὶ τῶν ὑστάτων πολιορκουμένων πολιορκουμένων Ἑλλήνων, ὅταν οὗτοι βραίνοντες καὶ ἐννοηθέντες κατεπυροβολοῦντο καὶ ἐπιπτον, οἱ δ’ ἐπιζῶντες ἐξηκολούθουν καρτερικῶς τὴν πρὸς τὸ μέγα καθῆκον πορείαν, ἐνῆ καὶ ἐνός μόνου σώματος πυρίτιδος ἢ ἀνάφλεξις ἢ εἶδιε σύγχρονον τὸν θάνατον εἰς τὴν συμπαγῆ ἐκείνην μάζαν τῶν ἀμάχων ἠρωῖων, ὁ ἠρωϊσμός ἐκεῖνος ἦτο ἐκ τῶν ὑψηλότερων.

Τοιοῦτος ἦτο καὶ ὁ ἠρωϊσμός τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν Αἰγυπτίων κατὰ τὴν πρὸς τὴν Κλεισσοβαν ἀπέβασιν, ἦταν ὑπὸ τὴν βροχῆν τῶν σφαιρῶν τῶν μαχητῶν τοῦ Ἰζαβέλλα, ἀπὸ τῶν ἀκράτων αὐτῶν, βιάζοντες τὴν θάλασσαν ἐρυθρὰν ἐπροχώρον, ἀνασπῶντες ἕνα πρὸς ἕνα τοὺς πάλους, τοὺς ὁποῖους εἶχε πῆξει ἐπὶ τῆς λιμενοθάλασσας περὶ τὴν νησίαν τὸ στρατηγικὸν πνεῦμα τοῦ Ἰζαβέλλα.

Ἄλλ’ εἰς ὅλας ταύτας τὰς μορφὰς τοῦ ἠρωϊσμοῦ, τὸ εἶπομεν ἀνωτέρω, ἐπανεργῶν, ὡς διεγερτικὰ τῆς ἀρεθίας τοῦ θανάτου, πλείστα αἴτια.

Ἡ φλογερὰ ἀγάπη τῆς πατρίδος, ὁ φόβος τῆς ἀτιμώσεως, τὸ μῖσος κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ὁ ἐνθουσιασμός ἐκ τῆς μέθης τῶν μαχῶν, πρὸ πάντων δὲ ἡ κοινότης τῶν κινδύνων μετὰ χιλιάδων ἄλλων ἀδελφῶν.

Ἄλλ’ ὑπεράνω ὅλων τῶν μορφῶν τούτων τοῦ ἠρωϊσμοῦ λαμπεὶ ὡς ὁ ἥλιος, πρὸ τῆς ἀνταυγείας ὀργῶν πλανητῶν ὁ ἠρωϊσμός ὁ θελοῦσις, ὁ ψυχραϊσμός, ὁ φίλαλλος, ὁ ἠρωϊσμός τῆς αὐτοθυσίας ὑπὲρ ἀδελφῶν, ὅταν ἀδελφός εἶναι ὅλη ἡ ἀνθρωπότης. Ἡ μονήρης προσφορά τῆς ζωῆς εἰς θυσίαν χρήσιμον εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, πρὸς ἣν μόνῃ ὠθεῖ ἢ ὑπάτη ἀντίληψις τοῦ καθήκοντος, τὴν ὁποῖαν κανὲν μῖσος, οὐδὲν κίνητρον ἐνθουσιασμοῦ προκαλεῖ, ἢ ἐκουσίαν αἰτοθυσίαν ὑπεράχων καρδιῶν ἀπὸ μόνης τῆς ἀγάπης πρὸς τοὺς πάσχοντας, ἀπὸ μόνου τοῦ πόθου τῆς ἀνακουφίσεως τῶν ἐν ἀνθρωπότητι ἀδελφῶν, ἀποτελεῖ τὸν ἠρωϊσμὸν τὸν ὑπέρτατον, τὸν θεοεικελόν, διότι προσμοιάζει πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ Ἰολγοῦ ὑπὲρ τοῦ ἀνθρωπίνου Ἰένους θυσίαν τοῦ Θεοῦ.

Ἦχει ἡ ἀνθρωπότης εἰς τὸ μικρὸν ἐνεργητικόν της, μετὰ τὴν ἐξωκαυμένον παθητικὸν μικρῶν καὶ ταπεινῶν πράξεων ἀραιὰ τινὰ παραδείγματα τοιούτων ἠρωῖων.

Καὶ ὅταν παραδίθουν ἐκουσίως πρὸς τὸν Πλάστην τὴν εὐγενῆ αὐτῶν ὑπαρξιν οἱ ἀραιοὶ οὗτοι ἠρωῖες οἱ προκύπτοντες διὰ μέσου τῶν αἰώνων, πᾶς τις αἰσθάνεται ἐκείνον ὑπερήφανον ἀπλῶς διότι εἶναι ἀνθρώπος, φανταζόμενος ὅτι δέχεται καὶ αὐτὸς μέρος τῆς ἀνταυγείας τῶν εὐγενῶν ἐκείνων ψυχῶν.

Τοιοῦτος ὑπῆρξεν εἰς ἄγνωστος τέως ἰατρός, ἐκεῖ εἰς τὰ νεοεισοδικὰ παράλια τῆς Ἑνρώπης, εἰς τὸ Ὀπόρτον, ὅπου ἐπιζήτησε χάριν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ εὖρα πρὸ μνηδὸς τοῦ θανάτου· ὁ ἰατρός Κιμῶρα Παστᾶνα, τοῦ ὁποῦ ἡ ὑστάτη θυσία μοῦ ἐπέπνευσε τὰς γραμμὰς ταύτας.

Ἦν τῇ σφριγηλῇ τοῦ βίου ἀκμῇ, 35 μόλις ἐτῶν, εἶχεν ἀποβῆ ἢ μεγαλειτέρα βικητριδιολογικὴ ἀθλιότης τῆς Πορτογαλίας, τοιοῦτον δὲ ἐνέπνευσε σεβασμὸν ἢ χαρακτήρ του ὁ ἀδαμάντινος καὶ ἡ θελοθυσίαι, μεθ’ ἧς ἐρίπτετο εἰς τοὺς κινδύνους ἐν τῇ μέσῃ τῶν λοιμοβλήτων τῆς πανώλους, ὑποστηρίζων τὸ ἠθικὸν αὐτῶν ὄχρος, θεραπείαν, παραμυθίαν, δεχόμενος πρὸ τῆς μορφῆς αὐτοῦ τὴν ἀπόνοιαν τῶν ἀγωνιῶντων καὶ τῶν ἐπιθανόντων, ἵνα οὐδὲν διαφεύγῃ αὐτὸν τῶν δεινῶν τῆς ἀπαισίας νόσου συμπτωμάτων, ὡστε μόνον αὐτὸν τὸ μέγα Ἰνστιτούτον Παστέρ εἶχε καταστήσῃ κοινωνὸν πάντων τῶν μυστηρίων τοῦ ὀργανισμοῦ του, καὶ εἶχε ἐμπιστευθῇ αὐτῇ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀντιλομικοῦ ἴφρου.

Ὑπὲρ τοῦ ἴδιου σώματος πρώτος πειραματικῶς ἐπέβαλεν ἐαυτὸν εἰς τὴν προληπτικὴν διὰ τοῦ ἴφρου τούτου θεραπείαν.

Ἄραβος ἐρίφθη εἰς τὸν πρὸς διάσωσιν τῶν λοιμοβλήτων ἀγῶνα, λησμονίῶν ἐαυτὸν, ἀφειδῆς τῆς ὑπάρχεις του, πλείστους σώσας διὰ τῆς ὀρροθεραπείας, ἡ ὁποῖα τοῦλάχιστον μέχρι σήμερον δὲν φαίνεται δυστυχῶς ἔγρουσα οὐδεμίαν προληπτικὴν ἐπίδρασιν, ἐνῆ πλείστους σφάζει μετὰ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς νόσου.

Καὶ ὁ φιλόανθρωπος ἠρῶς προσεβλήθη ὑπὸ τῆς ἀπαισίας νόσου, καὶ οὐδὲν ἰσχυρᾶ ἐπ’ αὐτοῦ τὰ μέσα, οἱ ὡς τόσων ὁμοίων του ἐξηγόρασε τὴν ζωὴν.

Ἀισθανθεῖς ἐαυτὸν λοιμοβλήτων ὄχι μόνον δὲν ἐδειλίκεσε πρὸ τῆς προσεγγίσεως τοῦ θανάτου ὁ εὐγενῆς τῆς ὑπάρχεις του θύτης, ἀλλ’ ἐξεδήλου πρὸς τοὺς συναδέλφους αὐτοῦ ἀφειδῆ χαρᾶν, ὅτι θὰ τῷ δεσθῆ ἡ εὐκαιρία, εἰς ἐπιστήμονα αὐτόν, νὰ περιγράψῃ εἰς τοὺς συναδέλφους του ἐξ ἐαυτοῦ καὶ ἐκ τῶν ἀφράστων ἀλγηδόνων τῆς ἰδίας αὐτοῦ ὑπάρχεις, ἐν διακυγῇ λεπτομερείᾳ τὰ συμπτώματα τῆς τρομερᾶς νόσου.

Καὶ τὸ ἐξετέλεσε μέχρι τῆς ἐσχάτης αὐτοῦ πνοῆς μεταχειριζόμενος ἐαυτὸν ὁ ἠρωϊκὸς μελλοθάνατος, ὡς ἰσθηνῆ, πρὸς διαφώτισιν τῆς ἐπιστήμης εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος ἀμυναν.

Ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του, εὐχνηθεῖς εὐτυχίαν εἰς τοὺς συναγωνιστὰς του, μίαν ἐξήνεγκε μόνον ἔκφρασιν λύπης, ἐν παράπονῳ, ὅχι ὅτι θνήσκει νεός, ὅχι ὅτι καταλείπει ἀπαρμιυθῆτους γονεῖς, ἐπειδὴ τὸν θάνατον ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλ’ ὅτι, — παραθέτομεν τὰς ἰδίας αὐτοῦ λέξεις — ἡ πανώλης εἶναι ἀσθένεια, ἡ ὁποῖα δὲν κατενόθη ἔτι ἐπαρκῶς ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης, ἥτις ὀλίγον περισσότερα γνωρίζει, ἀφ’ ἧς ἐγνωρίζον περὶ αὐτῆς εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους.

Καὶ τὴν ἔκφρασιν τῆς λύπης ταύτης συνώδευσε μετὰ θερμῆν ὑστάτην ἱκεσίαν πρὸς τὴν βασιλισσαν τῆς Πορτογαλίας, ὡς ἐσχάτον πόθον μελλοθανάτου, νὰ μὴ ἀπομακρύνουν τοῦ βικητριδιολογικοῦ ἰνστιτούτου, τὸ ὁποῖον διηθῶνα, τοὺς συνεργάτας του ἰατροῦς, οἱ ὁποῖοι παρηκολούθησαν τὰς μελέτας διὰ νὰ μὴ ἀπολεσθῶν οἱ κοινοὶ αὐτῶν ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος ἀγῶνας.

Καὶ ὅταν ἐν τῇ λοιπῇ ἀγωνίᾳ καταληφθεὶς ὑπὸ ἰσχυροῦ βροχῆς ἐνόησε τὴν προσέγγισιν τοῦ θανάτου, εἶπε πρὸς τοὺς περιστοιχίζοντας αὐτόν ἰατροὺς· «Ἐρχεται τὸ τέλος· μὴ με πλησιάζετε. Ἡ ἀναπνοή μου θὰ εἶναι διὰ σᾶς ὄλεθρα».

Τοιαύτη ἠρεμὸς θελοθυσίαι, μεθ’ ὅλην τὴν διαφοράν τῶν περιστάσεων, ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην διὰ τὸ μεγαλεῖον τὴν περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς διδασκαλίαν τοῦ Σωκράτους, μέλλοντος νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸν θάνατον.

ΤΟΥ ΚΡΟΥΜΟΥ ΤΟ ΠΟΤΗΡΙ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ο γέρος δ' άσκητής, δ' άγιος, όπως τον ώνόμαζαν όλοι στην Αγγλία, ανατρίχιασε.

— Κλέβεις εδώ; είπε με άγρια φωνή στο ξανθόμαλλο Έλληνόπουλο, που είχε τό πρόσωπό του στο χόμα σαν τον Έλιώνη της παραβολής. Έκεί κατάχαμα λημποκοπούσε ποτήρι ύλόχρυσο και οι άκτινες του κεριού και της κανδήλας, που έκαίγαν μπροστά στην Παναγιά, έπαιζαν με τά πολύτιμα του ποτηριού πετράδια.

— Ναί, έκλεψα. Νά με παιδέψης θέλω. Μά πρώτα νά μ' άκούσης και νά με βοηθήσης.

— Έγώ; τελείωσε. Τό μύρο που σου έβγαλα έγάθηκε άπ' τή μαύρη στιγμή που έλέρωσες τά χέρια σου. Σ' άγκυπούσα σαν τά μάτια μου, μά ό Χριστός τό είπε, είσαι μάτι πονηρό και πρέπει νά σε βγάλω.

— Ό, τι τιμωρία μου πής, θά τήν τραβήξω χωρίς παράπονο· μά πρέπει πρώτα νά μ' άκούσης και νά με βοηθήσης.

Έβλαμψαν τά μάτια του παιδιού και τό μέτωπό του τό περήφανο άψηλά τό σήκωσε, χωρίς κανέναν σκοτεινό λογισμό νά τό αύλακώση.

— Κάθε χρόνο σαν σήμερα μνημονεύεις ένα όνομα.

Ο άσκητής έστυμφοκοπήθηκε.

— Και λυπάσαι για τον βασιλέα σου. Στρατιώτης ήσουν και πικραίνεσαι που γλύτωσες από μία μάχη που άρπαξε προδοτικά τό τιμιώτερο κεφάλι. Κ' έμένα μ' έλεγες...

— Παιδί μου, Ίβούλγαρο μήν πιστέψης. Αύτοι πολέμουν, όχι για έλευθερία, για όξυ, για τιμή, μά για νά βλέπουν νά τρέχη αίμα, νά γδύνουν νεκρούς, νά τυρκανούν ανθρώπινα κορμιά. Θηρία, παιδί μου, μά όχι εύγενικά λιοντάρια, θηρία άγρια και άπιστα. Δέν μου τά έλεγες αυτά; και κάτω από τό σκοτεινό βάζο σου δέν κτυπούσε πολεμόχαρτα ή καρδιά σου, όταν συλλογίζουσαν: πώς μεθα ή Κρούμος δυό φορές με τό ποτήρι του, γιατί έχει ποτήρι τό κεφάλι του Νικηφόρου, και θαρρεί, ένα πίνει κρασί και κυλιέται κτήνος μεθυσμένος, θαρρεί πώς πίνει αίμα Έλληνικό, τό αίμα του βασιλέα μας; Κ' έγώ, που τάκουα αυτά, ήθελες νόμαι πέτρα; Τά λόγια σου ήθελες, ούτε σε μένα νά μήν καρποφορήσουνε; Ναί; Αί, λόγια σαν τά δικά σου, παραδειγμα σαν τό δικό σου, δέν πάγει στο χαμένα. Χθές βράδυ μπήκα στη σπηγή του Κρούμου.

— Έσύ; και γλύτωσες;

— Τού είπα πώς θέλω νά πολεμήσω μαζί τους, και πώς ξέρω κατε κατατόπια νά τους πώ. Τού είπα και κακό για τον Έλληνικό στρατό κ' έκείνος μεθυσμένος, όπως ήταν, χάρηκε και

μ' έκράτησε νά του μιλή. Ίβούλγαροι δυό, με γυμνά σπυθιά τον φυλάγουνε σαν κοίματα. Έγώ κρυφά, κρυφά άρπαξα τό ποτήρι κ' έφυγα, χωρίς νά με καταλάβουν.

— Και τώρα τό ποτήρι κ' αυτό;

— Ναί, πατέρα μου, είναι του βασιλέα μας τό κεφάλι. Σαν σήμερα έπεσε, έλα νά τό θάψουμε τό κεφάλι και ύστερα νά ιθύς και τήν πληγή μου, γιατί μ' επλήγωσε ένας Ίβούλγαρος, σαν με είδε νά τρέχω, μά δέν με πρόφθασε.

Ο άσκητής, έβγαλε τά πολύτιμα στολίδια, προσκύνησε τό τίμιο κεφάλι, βουίξε μία πλάκα στο έρημοκαλήσι του και έκαψε λιβάδι και διάβαζε και τά νεκρώσιμα.

Έβλαψε ό γέρος, έκλεισε και τό παιδί.

— Έβλαψό τό χόμα σου, βασιλέα μου, ειρήνη στην ψυχή σου.

— Έβλαψό ή ψυχή σου, βασιλέα μου, πάλεμος σε μας πάλεμος άτελείωτος, δέν πολεμούμε για πλούτη και για ξένα χόματα. Πολεμούμε για νά προφυλάξουμε τον κόσμο τον ήμερα άπ' τον κατακλυσμό των θηρίων. Για τον πολιτισμό, για τον ανθρωπισμό τους πολεμούμε τους Ίβούλγαρους. Ειρήνη στην ψυχή σου, βασιλέα μου, μά πόλεμος πόλεμος στο κράτος σου.

Έβλεπε τό παιδί.

Η πλάκα, σκέπασε τό κρανίο και ή άσκητής έσφιξε στα κικκαλένια στήθη του τον έγγρανό του, περιποιήθηκε τήν πληγή του.

— Ύψαριστώ, παιδί μου, που κατάλαβες, τί λαχταρούσα και τό έκαμεις, χωρίς νά σου τό πώ. Σ' εύχαριστώ. Μά ή κλεψιά είναι πάντα κλεψιά. Πρέπει νά σού πώ τήν τιμωρία σου. Πάρε αυτά τά πολύτιμα πετράδια, άχρηιστα για τά τίμια χέρια σου και βίξέ τα στο βουλγαρικό στρατόπεδο. Αυτή είναι ή τιμωρία σου. Και τώρα έλα νά σε εύλογήσω. Αίγια είναι οι μέρες μου. Τή σημερινή μέρα θαρρείς περίμενα για νά ήσυχάσω. Θρησκεία και πικριδιά, για αυτά τά δυό νά ζής και νά παθάνης.

Τό παιδί φίλησε με συγκίνηση τό χέρι του παππού του, προσκύνησε τον τάφο του βασιλέα του και έφυγε έλαφρόπαιός, φτωχότη, άκτινολούσιμένο, νά περάση τήν τιμωρία του.

Ποτέ άμαρτωλός δέν είχε τόση χαρά. Σταυτιά του βουίζου αλάκιστα τά ύστερά λόγια του παππού: Θρησκεία και παριδιά.

ΑΔΡΙΑΝΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Έίς ένα Ινδικόν ναόν καιεί έβρον πύρ άβέστον από 1200 έτών.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΕΡΙ ΤΕΧΝΗΣ

ΚΟΙΤΙΣ ΤΩΝ ΤΕΧΝΩΝ Η ΑΙΓΥΠΤΟΣ

Ίνδίδων εις τήν επιθυμίαν της Διευθύνσεως της «Ίβονικής Αγωγής», όπως γράφω σειράν επιστολών περι των Καλών Τεχνών χάριν των άναγνωστών αυτής, ενόμισα άναγκαίον κατά πρώτον νά εκθέσω συντόμως και άπερίττως τά της γενέσεως και άναπτύξεως της τέχνης παρα τοίς άρχαίοις λαοίς. Νομίζω μάλιστα ότι τούτο είνε ού μόνον διδασκτικόν, αλλά και τερπνόν. Ο άνθρωπος είνε φύσει περιεργός, όπως ό δέ ή περιέργειά του αύτη θεραπεύεται, εύρίσκει άνακούφιση και τέρψιν τό ανθρώπινον πνεύμα. Τοιαύτην δέ τέρψιν άπολαμβάνει τω όντι, όπως μανθάνομεν ύποία ήτο των άρχαίων λαών ή τέχνη και ύποία ύπήρξεν ή βαθμηδόν εξέλιξις αυτής.

Άλλοτε πολύς λόγος έγέμετο περι του που άρά γε νά εγεννήθη τό πρώτον ή τέχνη. Και καθ' όσον άφορά εις τήν αρχιτεκτονικήν, τό πράγμα δέν ήτο και πολύ δύσκολον. Ο άξεστος και είσέτι βάρβαρος άνθρωπος εχεν άνάγκην καταφυγίου τινός, όπως προφυλάσσεται από του ψύχους και της βροχής τον χειμώνα και από του υπερβελικού θάλπουσ τό θέρος. Ήστησε λοιπόν επί του εδάφους καθέτως ξύλα τινά, έθεσαν επί αυτών έτερα έριζοντίως σκεπάσας αυτά με φύλλα ή χόρτον, και ιδού ή πρώτος αρχιτέκτων, όπως ήμεις τήν καλύβην ταύτην καθορίζει όλίγον κατ' όλίγον, άφού έθεράπευσε τήν πρώτην άνάγκην του.

Η πρώτη άρα άνάγκη έγέννησε τήν αρχιτεκτονικήν, αλλά και έτέρα άνάγκη έγέννησε τήν γραφικήν. Η επιθυμία του νά τηρήση τις επί πολύ τήν εικόνα άπουσιάζοντασ προσφίλους προσώπου ήτο λίαν φυσική, άλλ' ή πλήρωσις αυτής δέν ήτο εύκολος, διότι ή διά γραμμών παράστασις του ζήου επί επιπέδου επιφανείας άπήτει όσον τινά φαντασίας. Μεθ' όλα ταύτα πανταχού όπου ύπήρξεν ή άνθρωπος άπεπειράθη νά παραστήση κατά πρώτον φυσικά τινά άντικείμενα ή τοιούτοις γεωμετρικά τινά κοσμηματικά επαναληφθέντα κατά σειράς, εις φάντασμα εις τινά αρχαιότατα άγγεία. Οι άγριοι της Αφρικής και της Αμερικής στίζουσι διά βελόνης τό δέρμα των και εύτω χράττουσιν επί αυτού διάφορα ζήα ή παντοδαπά τέρατα, εις τά ύποία υπερβαλλόντως χρίρουσιν εις τούτο δδ περιορίζεται ή τέχνη των.

Έίνε λοιπόν άναυτίρητον ότι πανταχού ή άνθρωπος, και εν αυτη τή βαρβαρότητι αυτού, άπεπειράθη νά μιμηθη κήποις τήν φύσιν. Αλλ' οι ήμέτεροι πρόγονοι, δικαίως υπερηφανευόμενοι διά τήν τελειότητα εις ήν έφερον τήν τέχνην,

δέν επέτρεπον εις κανένα άλλον λαόν τήν επινόησιν αυτης, και ό ή, προς άπόδειξιν ότι εν Έλλάδι εγεννήθη ή γραφική είτε ή πλαστική, διεπλασαν επίχαριν και όμοιαλήθη τινά μύθον. Διηγούντο λοιπόν ότι ή κόρη Δεθαυτιάδου τινός, θείουσα νά τηρήση παρ' έαυτη τήν εικόνα του εις ξένας χώρας άναχωρούντασ έραστου της, έσημείωσε δι' άνθρακος τήν επί τοίχου δίπτομένην υπό του ήλιου σκιάν του. Τοιαύτο ήτο τό τερπνόν διήγημα, τό ύποϊόν ή φαντασία και ή φιλαυτία των ήμετέρων πρόγονων έπλασαν, ένα εξήγηση τήν εν Έλλάδι γέννησιν της τέχνης. Μή δέν εχον πλάση και έτερον ήμιοιν μύθουμα έπίσης χάρην, έπίσης αισθηματικόν, και διά τήν καλλιτεχνικήν διαμόρφωσιν του Κορινθιακού κιονοκράνου; Ίβλεγον δηλαδή και περι τούτου, ότι τροφος νέας κόρης άποθανούσης, εχε καταθέσθ' επί του νεοπού τάφου της, ως δείγμα προσφίλος μνημασίνου, κάλαθον πλήρη των παιδικών άθουμάτων της. Τούτο ιδών κατά τύχην αρχιτέκτων τις, συνέλαβε παραυτα τήν ιδέα του κορινθιακού κιονοκράνου, όπως τό βλέπουσιν οι εν Αθήναις εις τά μεγαλοπραπή λείψανα του Ολυμπίου και εις τό παρ' τήν δδον των Τριπόδων κερμόν Λυσικράτειον μνημείον.

Αλλ' εάν τό περι της κόρης του Βουτάδου λεγόμενον είνε άπλούν μύθουμα, είνε πολύ πιθανόν ότι ή υπό του ήλιου διαγραφόμενη σκιά των σιματών επί επιπέδου επιφανείας έχορήγησε τήν πρώτην ιδέαν περι μονιμοποιήσεως της άστάτου και παραρχομένης εκείνης σκιάς. Σήμερα μάλιστα τον ήλιον, δυ οι πρώτοι άνθρωποι προσεκύουσι ως θεόν, ήμεις κατεστήσαμεν, διά της έφευρέσεως του Δαγέρου και των διαδόχων του, άληθή καλλιτέχνην, προσωπογράφον ακριβέστατον και άπροσπιόλητον. Πρώ όλίγων έτων αι προσωπογραφία ήσαν προνόμιον των όλίγων, των πλουσίων και ισχυρών, αλλά σήμερα και ή ευτελέστερας άπτός δύναται νά εχη άντι μικράσ διαπάνης τήν φωτογραφικήν εικόνα του, μονογράμματον μεν προς τό παρ' άλλά τελείαν κατά τήν ήμοιότητα. Αί σημερινά δέ ήμέτεροι κόραι, ένα τηρήσωσι τήν εικόνα προσφίλους προσώπου, δέν θά προστρέχωσι πλέον εις τό άφελές και κοπιώδες και δυσαφάρμοστον της θυγατρός του Βουτάδου τέχνασμα.

Ίδω έγκαταλείπων τό έωλον περι εύρέσεως της τέχνης ζήτημα, ήρθε να ύπομνήσω ότι υπό πάντων των αρχαιολόγων ή Αίγυπτος θεωρείται σήμερα ως ή κατίς της τέχνης, και ότι εκεί, εν τή χώρα τή άρθευμένην υπό του πλουτοδότη Νείλου, όπου άνεράνη τό πρώτον ή πανάρχαιος πολιτισμός, εκεί άνεπτύχθη και ή τέχνη καθ' όλας αυτης τάς εκδηλώσεως.

Άλλως τε οι Αίγύπτιοι εκουχώντο ότι εν τή χώρα των εγεννήθη ή πρώτος άνθρωπος, διότι ως

ἔλεγον χάρις εἰς τὸν Νεῖλον, ἐκεῖ παρέχεται εἰς αὐτὸν εὐχερῆς καὶ ἡ τροφή ὅπως ἀνηθῆ νόσση. Ἐφερον δὲ ὡς ἀπόδειξιν τοῦτου τὰ πολυπληθῆ γεννώμενα ζῶα μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν ὑδάτων τοῦ Νεῖλου.

Μέχρι πρὸ ὀλίγου οἱ ἀρχαιολόγοι καὶ οἱ περὶ τέχνης πραγματευθέντες δὲν ἀνεγνώριζον τὴν ἐπὶ τῆς ἐλληνικῆς τέχνης ἐπίδρασιν τῆς αἰγυπτιακῆς. Ἄλλ' ἡ ἰδέα αὕτη ἐπεκράτει ἐφ' ἧσον ἡ Αἴγυπτος δὲν ἦτο γνωστὴ ἢ ἐκ μόνων τῶν ἐλλήνων συγγραφέων, ἢ δὲ Ἀσσυρία ἦτο σχεδὸν πάντῃ ἀγνωστος. Ἀπὸ τινῶν ὅμως ἐτίθεν αἱ πολυπληθεῖς ἀνακαλύψεις τῶν τάφων, τῶν νεκρῶν καὶ ἀναγλύφων, αἱ γενόμεναι εἰς τὰς ἀρχαίας ἐκείνας χώρας, καὶ ἡ ὑπὸ πρώτου τοῦ γάλλου Σαρπολλιάνου ἐξήγησις τῶν αἰγυπτιακῶν ἱερογλύφων ἐπέχυσαν ἀπλᾶτον φῶς ἐπὶ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς τέχνης, οὗτω δὲ κατέδειξαν ἐναργῶς ὅτι τὰ σπέρματα τῆς βραδύτερον ἐπὶ μὲγα προχθείσης ἐλληνικῆς τέχνης ὑπῆρχον ἀτελῶς πως κατεργασμένα καὶ ἀμυδρῶς πως διαμορφωμένα ἐν τοῖς μνημείοις τῶν ἀρχαίων ἐκείνων χωρῶν.

Τὰ πρώτα ψελλίσματα τῆς αἰγυπτιακῆς τέχνης κρύπτονται εἰς τὰ σκότη τῶν κλιώνων. Ἡ τέχνη εἰς τὰ πρώτα γνωσθέντα ἡμῖν ἔργα παρουσιάζεται ἐνώπιον τοῦ περιηγητοῦ εἰς ὕψιστον βαθμὸν ἀναπτύξεως. Ὡς ἀπόδειξιν τοῦτου φέρουσι δύο ἀγάλματα ἐν τῷ μουσεῖῳ τοῦ Βουλὰκ ἐπισημόμενα, ἀνδρῶς καὶ γυναίκης, ἀμφοτέρων καθήμενων, ἐκτελεσθέντα ἐπὶ τινος βασιλείου προκτόχου τοῦ κτίσαντος τὰς πυραμίδας Χέοπος, ὥστε φαίνεται ὅτι ἡ τέχνη εἶχεν ἀρκούντως ἀναπτύχθῃ ἔκτοτε, διότι ταῦτα θεωροῦνται ὡς τὰ ἀριστουργήματα τῆς αἰγυπτιακῆς γλυπτικῆς φιλοσοφώμενα ἐντὸς ὑαλίνης θήκης, καὶ δεκνύοντα οὗτω τὴν μεγάλην ἀξίαν τῶν εἰς τὸν ἐπισκεπτόμενον τὸ μουσεῖον ἐκεῖνο φιλόφρονων. Τὰ ἀγάλματα ταῦτα εὐρέθησαν ἐντὸς παναρχαίου τάφου, ἐν αὐτοῖς δὲ ἡ ζωγράφος, διὰ τῶν χρωμάτων του, ἀνεπλήρωσεν ὅτι ἡ γλύπτῃς παρέλειψε νὰ σημειώσῃ.

Ἔτι ἀρχαιότερα τούτων, ἀλλ' ὑποδεέστερα κατὰ τὴν τέχνην, εἶνε τὰ ἐν τῷ παρισινῷ Μουσείῳ τοῦ Λουβρου δύο ἕτερα ἀγάλματα, τὸ τοῦ Σέπτα καὶ τῆς συζύγου του Νέζας, ὡς ἀποκαλοῦσιν αὐτά. Ταῦτα εἰ καὶ ὑποτίθεται ὅτι φέρουσι ἐπάνω των τὸ βαρὺ φορτίον ἡλικίας ἐξήκοντα περίπου αἰώνων, καὶ κατ' ἀκολουθίαν εἶνε τὰ ἀρχαιότερα ἐν τῷ κόσμῳ, ἔχουσι οὐχ ἥττον ἰδίαν φυσιογνωμίαν, ἐν ἄλλαις λέξεσιν, εἶνε εἰκόνες φιλοτεχνηθεῖσαι κατὰ μέμησιν τῆς φύσεως. Καὶ ναὶ μὲν ἡ ἐκτέλεσις εἶνε κάπως ἀδεξία, ἀλλ' ἡ ἐκφρασις ἔχει τι τὸ ἀφελές καὶ ἐμφανεῖ ὑπάρχουσαν τὴν ζωὴν ἐν αὐταῖς. Ὁ ἀνὴρ εἶνε σχεδὸν γυμνός, ἡ δὲ γυνὴ φέρει στενὸν ποδήρη χιτῶνα, ἀνοιγόμενον τριγωνικῶς εἰς τὸ στήθος,

περιδέροισιν περὶ τὸν λαμῶν καὶ πλατεῖαν φανόκην εἰς τὴν κεφαλὴν.

Ὅπως ἡ τέχνη ἀπομιμνήσκῃ, ἐφ' ὅσον τῇ ἡτο δυνατὸν, ἀκριβῶς τὴν φύσιν ἐξηκολούθησε μέχρι τῆς τετάρτης γνωστῆς δυναστείας νὰ παραγγῆ ἔργα ἀξία λόγου. Τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἶνε τὸ ἐκ ξύλου ὑκαλλῶν καθήμενου γραμμικῆς, ἔχοντος ἐπὶ τῶν σκελῶν του ἀνάκτιον, ἐφ' οὗ προτίθεται νὰ γράψῃ τὰ ὑπὸ ἀνωτέρου δικαστοῦ τινος ἰσως ὑπαγορευόμενα αὐτῷ. Πλέπων τις τὸ ἀγάλμα τούτου, ἤθελεν ὑποθέσῃ ὅτι ἔχει ἐνώπιόν του ἓνα τῶν σημερινῶν ὑπαλλήλων τοῦ τουρκικοῦ κουρμλίου στεχυροποδητῆ καθήμενου καταγράφοντας τὴν διατίμησιν τῶν τελωνιζομένων ἐμπορευμάτων, ἦν ἡ ἐλεγκτῆς ὑπαγορεύει πρὸς αὐτόν.

Ἐτερον ἀξίον σημειώσεως ἀγάλμα, ἐκ ξύλου καὶ τούτου, εἶνε τὸ ἀνακαλυφθέν ἐν τῇ νεκροπόλει τῆς Μέμφιδος. Πικριστὸν δὲ ἀνδρᾶ ὄρθιον, ἐνδεκνόμενον μέχρι τῶν γονάτων καὶ βραστάζοντα ῥαβδῶν ὡς σημεῖον ἐξουσίας. Πι πόδες καὶ οἱ βραχίονες αὐτοῦ εἶνε γυμνοί, ἀπὸ οὗ τῆς ζήτησης του ἀναρτάται πλατεῖα μάχιρα. Καὶ τὸ ἀγάλμα τούτου εἶνε εἰκὼν ἐκ τοῦ φυσικοῦ, ἡμιαίνει δὲ τοσοῦτον τοὺς σημερινούς φαλλάχους, ὥστε οἱ ἐργαζόμενοι εἰς τὰς ἀνασκηνῶς ἀνεγνώρισαν ἐν τῷ ἀγάλματι ἐκείνῳ, ὅσα ἀνακαλυφθέντι, ἓνα τῶν προσώπων τοῦ χωρίου των, καὶ ἀπέδωκαν τὸ ὄνομα τούτου εἰς τὸ ἀνακαλυφθέν ἀγάλμα. Πολλοῦ λόγου ἄξιον εἶνε καὶ τὸ εὐρεθέντα γυμνῶ γυναικῶν ἀγάλματα ἐκ ξύλου ἀποματτουσῶν τὴν ζήτησιν πρὸς κατασκευὴν ἄρτου, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ ἢ καὶ αἱ σημεριναὶ αἰγυπτιαὶ γυναικῆς μάττουσιν αὐτὰν. Ἐν τοιοῦτον ξύλινον ἀγάλμα εὐρίσκειται καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἐν Ἀθήναις μουσεῖῳ ἐν τῇ αἰγυπτιακῇ συλλογῇ τοῦ δημογενοῦς Δημητρίου.

Ἐν μιᾷ ἐπιστολῇ, εἶν εἶνε ἡ παρούσα, ἀπειτούση συντηρίαν καὶ ἐν ἢ οἶον νὰ παρατρέχωνται τὰ ἥττον οὐσιώδη, δὲν προτιθεμαι βεβῶως νὰ ἀπαριθμήσω ἀπαντα τὰ εἰς ἀγκυλῶς τόμους δημοσιευθέντα αἰγυπτιακὰ εὐρήματα, τὰ πλεονούτα τὰ μουσεῖα τῆς χώρας ἐκείνης καὶ τὰ μουσεῖα πλείστων ἄλλων ἐυρωπαϊκῶν πόλεων. Ὅθεν ἀρκούμεθα ἐνταῦθα νὰ προσθέσω τινὰ ἕπως καταδείξω ἐν συντομίᾳ τὸν γενικὸν χαρακτῆρα τῆς αἰγυπτιακῆς τέχνης.

Συνήθως τὰ ἀγάλματα τῶν βασιλείων καὶ τῶν θεῶν (διότι πλείσκις οἱ βασιλεῖς ταυτίζονται μετὰ τῶν θεῶν) ἐλάξουν εἰς σκληρὸν λίθον πλησιάζοντα πρὸς τὸ μέταλλον κατὰ τε τὴν σκληρότητα καὶ στιλπνότητα. Δὲν φέρουσι δὲ φανόκην, εἶνε φέρουσι τὰ τῶν ἰδιωτῶν, ἀλλ' ἡ κεφαλὴ καλύπτεται ὑπὸ καλύμματος συνιστάμενου εἰς πλατυτάτην ταινίαν πεποικιλημένην δι' ὀριζοντίων γραμμῶν, ἧτις καλύπτουσα τὸ

ἄνω μέρος τῆς κεφαλῆς, τὸ μέτωπον καὶ οὐ καὶ τὸν αὐχένα, εἶτα κατκρίπτει ἐκτέρωθεν ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους. Τὸ γένειον οὐδαμῶς παρατηρεῖται, διότι οἱ αἰγυπτιοὶ καὶ μάχιστα οἱ ἱερεῖς τῶν ἐξυρίζοντο χάριν καθαρότητος. Μόνον ἐνίοτε ἀντὶ γενείου ἀνήρτων ἀπὸ τοῦ πύγωνος παράρτημά τι παρεμπερές κύβου, τὸ καλούμενον σιριακῶν γένειον. Ἄπαντα τὰ ἀγάλματα παρίστανται γυμνὰ σχεδόν, ὡς μόνον οὐ ἐνδυμα φέρουσιν ἀπὸ τῆς ὀσφύος μέχρι τῶν σκελῶν βραχὺ τι περικάλυμμα, τὸ καλούμενον αἰγυπτιαστὶ σιέντη. Ὅσακις δὲ οἱ Αἰγυπτιοὶ παρίσταν βασιλέα τῶν τινα μετ' ἄλλων, εἰς τοῦτον πρὸς ἐμφρασιν μεγαλείου ἐδίδον ἐν τῇ καλλιτεχνικῇ ἀρείᾳ των μεγαλειότερας διαστάσεις ἀπὸ τὰς τῶν ἄλλων, οὗς παρίσταν σπιθαμιαίους ἀπέναντι κολοσσῶν.

Ὁ Αἰγυπτῖος ἦτο ὑψηλός, ἰσχνός καὶ λεπτόσωμος. Ἰῆχε τοὺς ὄμους εὐρεῖς καὶ πλήρεις, ἐξέχον τὸ στένον, τὸν βραχίονα νευρώδη ἀπολήγοντα εἰς λεπτὴν καὶ μακρὰν χεῖρα. Ἡ λεκάνη ἦτο παρὰ τῷ Αἰγυπτίῳ ἥττον ἀνεπτυγμένη, ἡ κνήμη ξηρὰ, τὸ γόνυ καὶ οἱ μῦθες τῶν γαστροκνημίων ἰσχυρῶς διαπεπλασμένοι, οἱ δὲ πόδες μακροί, λεπτοὶ καὶ πεπλατυσμένοι ἐκ τῆς συνήθειας τοῦ περιπατεῖν ἀναυ ὑποδήσεως. Ἰῆχε πρὸς τούτοις τὴν κεφαλὴν μεγαλητέραν ἀναλόγως τοῦ λοιποῦ σώματος, τὸ μέτωπον τετράγωνον καὶ χαμηλὸν κατὰ τι, τὴν βίνα βραχίονα καὶ στρογγύλην, τοὺς ὀφθαλμούς μεγάλους καὶ ανοικτούς, τὰς πρεῖας στρογγύλας, τὰ χεῖλη παχέα, τὸ στόμα μακρὸν καὶ τηροῦν μειδιᾶμα ἐκφράζον καθερὰν μελαγχολικὴν ὑπομῶν.

Τοιαῦτα ἦσαν τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἀρχαίου Αἰγυπτίου, καὶ τοιοῦτος παρίστανται συνήθως ἐν τοῖς ἀγάλμασι, τοῖς ἀναγλύφοις καὶ ταῖς γραφαῖς ὑπὸ τῆς ἀρχαίας ἐκείνης τέχνης. Ἄλλὰ καὶ οἱ σημερινοὶ φαλλάχοι δὲν διαφέρουσιν, ὡς λέγουσι, πολὺ τῶν προπατόρων των.

Πολὺ βραδύτερον καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν νεωτέρων αὐτοκρατοριῶν ἀνεφάνη τὸ πάθος πρὸς τὸ μέγα καὶ κολοσσαῖον. Τότε, ἐκλινοθέντων τῶν ξένων κατακτητῶν, ἡ Αἴγυπτος ἀνέλαθε νέαν ζωὴν καὶ ἡ τέχνη ἐκ νέου ἀτεχνούργησεν ἔργα πολλοῦ λόγου ἄξιον. Τότε ἀνεφάνησαν παρὰ τὸν Νεῖλον οἱ μεγαλοπρεπεῖς ναοὶ, ὧν τὰ λειψύνα μένουσιν εἰσέτι παρὰ τὰ χωρία τοῦ Καρνάκ καὶ τοῦ Λουξὸρ, ἐκλιμβούντα τὸν περιηγούμενον τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους τόπους. Κολοσσαῖαι ἀνδριάντες, ἔχοντες ὕψος δέκα καὶ εἴκοσι μέτρων, κείνται κατὰ γῆς, συντετριμμένοι πλείσκις, ἀλλ' ἐμνημόντες ἐτι τὸν σεβασμὸν εἰς πάντα θεόμενον αὐτούς.

Οἱ ναοὶ τῶν Αἰγυπτίων δὲν ἦσαν ὡς οἱ ἐλληνικαὶ περιπέτεροι, ἔχοντες δηλαδὴ γύρω αὐτῶν στήλας στηρίζουσας τὸν περιζωννύοντα τὸν ναὸν

ὀριγκόν. Οἱ αἰγυπτιακοὶ ναοὶ ἀπατελοῦντο ἐκ πολλῶν πυλώνων καὶ ὑποστύλων αἰθουσῶν διαδεχομένων ἀλλήλας. Τὰς βαρεῖας λιθίνας ὀροφὰς τῶν αἰθουσῶν τούτων ἐπιτήριζον πληθὺς στηλῶν κατὰ πολλὰς σειρὰς τεταγμένων, ἀπαντα δὲ αἱ στήλαι αὐταὶ καὶ οἱ τοῖχοι καὶ ὄλον αὐτῶν τὸ ὕψος ἦσαν κατὰμυστοι μυριάδων ἱερογλυφικῶν εἰκονίζοντων διαφόρους ὀρησκευτικὰς ἰδέας. Τὰ κιονόκρανα τῶν αἰγυπτιακῶν στηλῶν παρίστων ἢ τὸ ἀνωτὸς τοῦ ἀγαπητοῦ τοῖς Αἰγυπτίαις λαοῦ, ἢ κύβον στενούμενον εἰς τὸ ἄνω μέρος καὶ πλατυνόμενον εἰς τὸ κάτω. Πῶς τινὰς στήλας μάλιστα εὐρέθησαν καὶ κιονόκρανα ἀποτελούμενα ὑπὸ κεφαλῆς θεᾶς τινος.

Ἐντὸς ὅμως τῶν ὑπογείων αἰγυπτίων τάφων ἀπεκαλύφθησαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀληθεῖς ὀρησαυροὶ τῆς τέχνης. Οἱ Αἰγυπτιοὶ, ἐνεκα τῶν περὶ μελλούσης ζωῆς ὀξεσιῶν των, ἀπέδιδον πλείονα σημασίαν εἰς τοὺς τάφους των ἢ εἰς τὰς ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ κατοικίας των, διὸ ἐφιλοτιμοῦντο νὰ κοσμήσιν αὐτοὺς δι' ἀγάλματων, ἀναγλύφων καὶ πολυπληθῶν γραφῶν ἀναφερομένων εἰς παντοίας σκηναὶς τοῦ οἰκικοῦ καὶ ἀγροτικού βίου. Οἱ περιέχοντες τοιοῦτον κόσμον τάφοι ἀνῆκον εἰς τοὺς ἱερεῖς καὶ ἄλλους ἀξιοματικούς καὶ μεγιστάνας τοῦ τόπου, τοὺς κατέχοντας ἀπάσας τὰς γαίας τῆς Αἰγύπτου. Πῶς τὰς γραφὰς ἐκείνας βλέπει τις παρίστανόμενος πού μὲν βουκόλους ἢ ἰνυλάτας ὀδηγούντας τὰ ζῆᾶ των, πού δὲ γεωργοὺς ἀροτριούντας ἢ σκάπτοντας τὴν γῆν. Καὶ ἐδῶ μὲν γυναῖκες ὑφαίνουσι τὸν ἱστόν, ἐκεῖ δὲ ὀρησται ὀρηρίζουσι τοὺς ἀγρούς, ἢ οἰκοδομοὶ ἀνεγείρουσι ναοὺς ἢ μέγαρα.

Ἰδύχαριστον ἀληθῆς ὀεσμα παρουσιάζουσι καὶ οἱ πλείοντες τὸν Νεῖλον ἐπὶ ἐλαφρῶν ἀκατίων, τὰ ὀποῖα ναῦται ὀλοῦσι διὰ κοντῶν ὡς καὶ σήμερον διαπλέουσι τὰς λίμνας τῆς Βενετίας αἱ γόνδολαι ὀλοούμεναι ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν γονδολιέρων. Ἰσως καὶ ἐκεῖνοι ἔφαλλον κανὲν ὀσμα ποιητοῦ τινος, ὡς οἱ τῆς Βενετίας ψάλλουσι τὰ ὀσματα τοῦ Ἰάσπου των. Πῶς τοὺς τοῖχους τῶν τάφων ἐκείνων βλέπει τις προσέτι τοὺς γλύπτας λαξέιόντας τοὺς ἀνδριάντας των καὶ τοὺς χρωματιστὰς χρωματίζοντας αὐτοὺς, ἀλλαχοῦ δὲ τοὺς ὀρηυστὰς πτηνῶν συλλαμβάνοντας αὐτὰ δι' ἐπιτηδείων εἰς τοῦτο δικτύων, ὡς καὶ σήμερον γίνεται παρ' ἡμῖν.

Σπουδαιότατα ὅμως πάντων τῶν τοιαύτας παραστάσεις ἔχοντων ἀναγλύφων καὶ μάλλον ἀξιοθέατα εἶνε τὰ ἀνάγλυφα τοῦ ναοῦ τοῦ γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ναὸς τοῦ Δεῖρ-ἐλ-Βαχρῆ. Κατὰ τὸν ἀκάματον αἰγυπτιολόγον Γάλλον Μαρτέ, ὀστις διὰ τῶν ἐπιτυχῶν ἀνασκαφῶν του ἐπλούτισε τὸ ἐν Καῖρῳ μουσεῖον, τὰ ἀνάγλυφα ἐκεῖνα εἰκονίζουσι βασιλέα ὑποδεχόμενον τὸν πρὸ αὐτοῦ ἐκείτην ἀρχηγὸν τῶν ἥττηθέντων

έχθρων. Ἄλλ' ὡς ἀφήσαμεν αὐτὸν τούτου τὸν ἀνακαλύψαντα τὰ σπουδαῖα ἐκείνα λείψανα νὰ περιγράψῃ αὐτά. Ἡ ἀφήγησις αὐτοῦ εἶνε ἡ πιστοτέρα πάσης ἄλλης. «Τὸ δέριμα τοῦ ἡττημένου ἀργηγῶ, λέγει ὁ Μαρριέτ, ἔχει τὸ χρῶμα βαθύ μελάγχρου, ἡ κόμη αὐτοῦ, μακρὰ οὖσα, πίπτει ἐπὶ τῶν ὤμων εἰς πλεκτοὺς βοστρύχους. Ἀσπλος αὐτός, ὀπίσω του βλίνουσιν ἡ γυνὴ καὶ ἡ θυγάτηρ, ἀμφότεραι ἔχουσαι ἀποτρόπαιον τὸν χαρακτήρα, ὃν ὁ τεχνίτης διέπλασε μετ' ἀπιστεῦτου δεξιότητος. Ἀλλαχοῦ ἐν τοῖς ἀναγλύφοις ἐκείνοις φαίνονται οἱ ἡττημένοι ἐπιβιβάζοντες ἐπὶ αἰγυπτιακῶν πλοίων τὰ τοῦ πολέμου λάφυρα. Ταῦτα ἀποτελοῦσι καμηλοπαρδάλλεις, πύθιοι, λεοπαρδάλλεις, ὄπλα διάφορα, χαλκὸς ἀκατέργαστος, δακτύλιοι χρυσοῖ, καὶ πρὸς τούτοις δένδρα ἰσόκληρα, πιθανῶς σπανιωτάτου γένους, ὧν αἱ ρίζαι ἐγκλείονται εἰς μεγάλα δοχεῖα μετὰ χρώματος. Ἐὰν παριστανόμενα πλοῖα εἶνε μεγάλα καὶ στερεῖς νεωκυπηγημένα, κινεῦνται δὲ διὰ κωπῶν καὶ δι' ἰστίων, τὸ δὲ κατάστρωμα φαίνεται καλυπτόμενον ὑπὸ πολυκρίθμου πληρώματος. Χάρις δὲ τῇ φροντίδι τοῦ αἰγυπτίου τεχνίτου, μανθάνομεν ἀκριβῶς τὴν διάθεσιν τῶν ἰστίων, τῶν ἰστιῶν, μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν ἀμμάτων εἴτε κάμβιον τῶν σχευῶν συνδεόντων τὰ διάφορα τοῦ πλοίου μέρη. Οὕτω δυνάμεθα, λέγει αὐτός ὁ Μαρριέτ, νὰ λάβωμεν πλήρη γνώσιν τῆς καταστάσεως αἰγυπτιακοῦ πλοίου νεωκυπηγηθέντος πρὸ τεσσάρων χιλιετηριδίων. Ἐν ἑτέρῳ τοῦ ναοῦ αἰθούσῃ παριστάνεται εἰς σκηνῶς ἡμοῖον καὶ ἴσου διαφέροντος. Ἐὰν αἰγυπτιακὰ εἰκονήματα τῶν νικητῶν χωροῦσι πρὸς τὰς θήβας βήματι γυμναστικῷ καὶ ὡς ἐν θρηάμβω. Ἐκαστος στρατιώτης βαστάζει ἐν τῇ ἀριστερῇ κλάδον φρίνικος, διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς τὴν λόγχην ἢ τὸν πέλεκυν. Προπορεύονται τοῦ στρατοῦ σάλπιγξ καὶ σάλπιγγες λαμπρὰ ἐμβατήρια, ἀξιωματικοὶ δὲ τινες φέρουσιν ἐπ' ὤμων τὴν σημαίαν, ἐφ' ἧς φαίνεται γεγραμμένον τῆς ἀντιβασιλείας τὸ ὄνομα.»

Καὶ καθὰ μὲν δὴ ταῦτα, ὡς συνεβίβη νὰ λέγῃ ἄλλοτε ποτὲ καὶ ὁ πολυμαθὴς διδάσκαλος Ἀσώπιος. Ἄλλὰ τί ἤθελον ἀρὰ γε οἱ παλαιῖ ἐκείνοι Αἰγύπτιοι; τί ἀρὰ γε νὰ ἐθήρευον οἱ μετὰ τσαυτῆς προνοίας καὶ ἐπιμονῆς καὶ διαπάνης μάλιστα κοσμοῦντες τοὺς ὑπογεῖτους ἐκείνους τάφους διὰ πολλοπλῶν ἀγαλμάτων καὶ γραφῶν, ἐνθα ἐνεταφίζον τοὺς τεταρχειμένους νεκροὺς τῶν; Τοὺς τάφους ἐκείνους μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἐκλείων διὰ παντός, μετὰ τῆς αὐτῆς δὲ προνοίας καὶ ἐπιμονῆς ἐτεχνάζοντο νὰ κρύψωσιν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ περιέργου ὄμμα τῶν μεταγενεστέρων. Οἱ ἐντὸς τῶν πυραμίδων τάφοι ὡς οἱ ἄλλοι οἱ ἐντὸς τῶν ὑπογείων ἦσαν μετὰ τσαυτῆς τέχνης κεκρυμμένοι, ὥστε οἱ θηρεύοντες τὴν

εὔρεσιν τοῦ ἀληθοῦς τάφου ἐπὶ πολὺ ἐπλανῶντο καὶ εἶχον πολλάκις ἀπελπισθῆναι τὸν ἀνακαλύψασιν, ἐνθ' ἦσαν πλησίον τῆς ἐπιτυχίας. Τί ἤθελον λοιπὸν οἱ ἀφελεῖς ἐκείνοι καὶ τί ἐθήρευον διὰ τῶσαν ματαίων κόπων; Αἱ λοιπὸν! ἐθήρευον καὶ οἱ θνητοὶ ἐκείνοι τὴν ἀθανασίαν! Ναι τὴν ἀθανασίαν, τὸ μέλημα ἐκείνων πάντων τῶν ἀνθρώπων κισῶν τῶν ἐποχῶν, εἰς τὴν ἡσπίαν πιστεῖαν ὁ θνητὸς περηγορεῖται διὰ τὸν ἄφραστον θάνατόν του. Οἱ σημερινοὶ φιλόσοφοι ἐγκατέλιπον τὴν ἐρευναν ζητημάτων τοιούτων, μὴ ἐπιδοχόμενοι ἀνθρωπίνως λύσιν. Ἐὰν ταῦτα ζητήματα δοῦνται νὰ λύσῃ μόνη ἡ θρησκεία, ἀδιστακτικῶς καὶ ἀσυζητητῶς.

Πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου καὶ πληρῶσιν τοῦ δικαιοῦς τούτου πόθου τῶν προσεπαθόντων νὰ τηρήσωσιν ἀνεπαρῶς, ἐφ' ὅσον τοῖς ἡτο ἐφικτόν, τὰ μέλη τοῦ νεκροῦ, ὥπως ἐπανερχόμενον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως τὸ εἶδός του, ἐπανεῦρη σίον τὸ σκηνώμα καὶ αὐταῖς ἐπέλθῃ εὐχερῆς καὶ ἀκόλυτος ἡ ἀνάστασις. Τοῦτου ἕνεκα ἀπέκρυπτον ἐπιμελῶς τοὺς τάφους τῶν, μὴ ποτε τυμβωρυχῶς τις ἀνεῖρη τὸ μυστήριον καὶ καταστρέψῃ ἢ, τι ἐκείνοι θεῶν τῶσαν ἀναγκασίαν διὰ τὴν ἀθανασίαν. Φεβούμενοι μάλιστα μὴ τοι ὁ ταρχεινὸς νεκρὸς δὲν ἀνιῆξῃ εἰς τὸν πανθαμάτωρα χρόνον, καὶ διαλυθῇ ἢ ἄλλως πως καταστραφῇ, ἐπένδον νὰ θέτωσιν ἐντὸς τῶν τάφων δύο καὶ τρεῖς ἐκ λίθου ἢ ἐκ ξύλου ἡμισώματα τοῦ θανάτου, ἐπιπέτοντες αὐτῶν ἢ ἀντικαταστήσωσιν τὴν τυχὸν ἀπώλειαν τοῦ τεταρχειμένου νεκροῦ. Δυστυχῶς ἦμος δι' αὐτοὺς, ἀλλ' εὐτυχῶς διὰ τὴν ἐπιστήμην, τὰ μυστήρια ἀνεκαλύφθη, καὶ οἱ τάφοι ἐκείνοι ἐνεδείχθησαν ἀληθῆ μυστεῖα, ἐν οἷς ἐφυλάσσοντο τσαυτῆς τῆς αἰγυπτιακῆς ἀρχαίας τέχνης ἀριστουργήματα, ἀποκαλυφθέντα ἡμῖν.

Ἦς τὰς ἐντὸς τῶν τάφων ἐκείνων γραφῶς μὴ περιμένετε νὰ ἴδητε φωτοσκίαν (clair obscur), συντριβῆσι (vasoirs), μουσειῶν ἢ πυργολογίαν, ὡς δοῦνται νὰ πισθῇ πᾶς τις ἔχων ὑπ' ὄψει τὰς ἀκριβεῖς καὶ τεχνικωτάτας ἀντιγραφὰς αὐτῶν, τὰς γενουμένας ὑπὸ διαφόρων ὁκίμων καλλιτεχνῶν. Ἀπλᾶ γράμματι, διαγράφουσαι τὸ ἀνθρώπινον σῶμα, εἶνε τὸ πᾶν ἐν αὐταῖς. Ἦς τύπος καὶ μόνος ἐπικρατεῖ ἐν πάσαις καὶ ἀπανταῖς οἱ παριστανόμενοι ἔχουσι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν τοῦ ἐγγύου ἡλικίαν. Ἐὶ γὰρ εἶνε ἀγνωστοῦ εἰς τὴν αἰγυπτιακὴν τέχνην, ἤθελε δὲ τις ὑποθέσῃ, ὅτι τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἐπαναλαμβάνεται πλειστάκις. Μεθ' ἧλα ταῦτα αἱ κινήσεις ἔχουσι εὐστροφίαν θέλγουσαν τὸν ὄφθαλμόν καὶ εἶνε φυσικαὶ καὶ ἀνάλογοι πρὸς τὴν παριστανόμενὴν σκηνήν· αἱ γραμμᾶι εἶνε καθυρῶνται καὶ τὸ ἔλκε ἀπεικόνισμα ἐτεχνουργήθη μετὰ πολλῆς ἀφελείας καὶ δεξιότητος. Ἐνεκα ἀδυναμίας τοῦ νὰ παραστήσῃ κατὰ πρόσωπον τὸ ζῆλον, ἡ

αἰγυπτιακὴ τέχνη παρῖτα αὐτὸ πάντοτε κατὰ πλευρῶν ἢ, ὡς λέγουσιν, ἐν κατατομῇ. Ἔνιστε μόνον τὸ στήθος τοῦ ἀνθρώπου παριστάνουσιν εἰ καλλιτέχνη Αἰγύπτιοι κατὰ πρόσωπον, ἀλλὰ καὶ τότε ἡ κεφαλὴ καὶ οἱ πόδες παριστάνονται εἰς τὴν κατὰ πλευρῶν θέσιν τῶν. Ἔννοεῖται ὅτι τὰ αὐτὰ διαγραφόμενα σώματα ὑφίστανται βίαιαν στρέβλωσιν, αἱ δὲ κινήσεις, βεβιασμέναι αὖσαι, εἶνε δυσάρεστοι εἰς τὸν ὄφθαλμόν. Ἦνε δὲ περιέργου ὅτι κατ' ἧλκε τὴν διάρκειαν τῆς τέχνης οἱ Αἰγύπτιοι ζωγράφοι καὶ γλύπται δὲν ἠδυνήθησαν νὰ παρουσιάσωσι τὸν ὄφθαλμόν ἐν συντριβῇ, ὅτε τὸ ἡμισυ, τὸ πρὸς τὸν κενθὸν μέρος, ἀποκρύπτεται. Οὕτω καὶ ἐν ταῖς γραφαῖς καὶ ἐν τοῖς ἀναγλύφοις διαγράφουσι τὸν ὄφθαλμόν ἰσόκληρον, ὡς εἰ ἦτο κατὰ πρόσωπον ἢ κεφαλῆ.

Ἐὶ κλῆμα τῆς Αἰγύπτου εἶνε, ὡς γνωστόν, θερμότατον, τούτου ἕνεκα τὰ ἐνδύματα ἔχουσι μικρὰν παρά τοῖς κατοίκοις τοῦ τόπου σημασίαν. Ἄλλ' οἱ Αἰγύπτιοι καλλιτέχνη ἀπεγύμνωσαν τὰ εἰκονιζόμενα πρόσωπα τῶν κατ' ἰσόκληρον. Ὅ,τι εἴπομεν ἀνωτέρω περὶ τῶν ἀγαλμάτων, τοῦτ' αὐτὸ παρατηρεῖται ἐν τε ταῖς γραφαῖς καὶ τοῖς ἀναγλύφοις τῶν τάφων. Ἐλεῖα ὑπάρχει καὶ ἐν τούτοις ἡ γυμνότης τῶν εἰκονιζόμενων, τὸ δὲ εἰς τὰ σκέλη τῶν ἀπὸ τῆς ἰσχυρῆς ἀνεκρῶμενον περιβάλλοντα εἶνε δυστυχῶς πολλάκις ἀνεπαρκῆς πρὸς τούτο. Μόνον τὰς γυναῖκας ἐνέδυσαν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐνδύματα αὐτῶν εἶνε ἀνευ ἀληθῶν πτυχῶν, καὶ ἐνίστα ὑπὸ τὴν τσαυτῆν ἀμφίεσιν τὸ σχῆμα τοῦ σώματος διαφαίνεται ἀδεξιῶς πως καὶ ἀτελῶς. Ἦς τούτο, ὡς καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα, οἱ ἰσὶ ληνες καλλιτέχνη ὑπῆρξαν ἀνεπὲρβλητοι.

Ἔτερον χαρακτηριστικὸν τῆς αἰγυπτιακῆς τέχνης ἦτο ἡ εἰς τὰς ἀπεικονίσεις τῶν θεῶν τερατώδης ἀνάμιξις τῆς κεφαλῆς ζῴου μετὰ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Αἱ ἡμέτεροι περὶ καλοῦ ἰδέαι διαφέρουσι πολὺ, διὰ τοῦτο ἡ ἡμέτερα διάνοια ἐξανίσταται κατὰ τοῦ ἀλλοκότου τούτου συνδυασμοῦ, ἀλλ' ἡ πρὸς τὴν θρησκείαν εὐλάβεια καὶ ἡ συνθήκη εἶχον ἀφαιρήσῃ παρά τοῖς λαοῖς ἐκείνοις πᾶσαν ἀπὸ ταιούτων παραστάσεων βδελυγμίαν. Ἄλλως τε, ὡς οἱ αἰγυπτιακοὶ ἀποφαινοῦνται, τσαυτῆς παραστάσεως ἦσαν τόσα σύμβολα τῆς αἰγυπτιακῆς τριάδος, καὶ αἱ διάφοροι θεότητες, αἱ παρουσιάζομεναι μὲ κεφαλὴν ἰέρακος, βοός, γαλῆς, λέοντος, ἢ ἄλλου τοιούτου ζῴου, οὐδὲν ἄλλο ἦσαν ἢ ἀπλᾶ ἐκδηλώσεις τῶν διαφόρων ιδιοτήτων τοῦ ἐνός μόνου Θεοῦ. Ἔννοεῖται δὲ ὅτι ὁ συμβολισμὸς αὐτός ἦτο προσίτος εἰς μόνους τοὺς ἰερεῖς, ἐνθ' ὁ κοινὸς λαὸς ἐξήκολούθει νὰ πιστεῖ καὶ νὰ θεωρῇ τὰ εἰδωλα ἐκείνα ὡς Θεοὺς, διακεκρυμένους ἀπ' ἀλλήλων. Παραλείπω ἐνταῦθα ἢ ἀναφέρω τὰ περὶ Λαβυρίθου χάριν συντομίας ὡς καὶ τὰ περὶ πυραμίδων καὶ ὀβελίσκων. Ταῦτα περιέγραψαν ἰκανῶς οἱ ἀρχαῖοι

συγγραφεῖς καὶ πρὸς τούτοις εἶνε μᾶλλον καταπληκτικὰ ἔργα ἢ ἔργα καλλιτεχνίας.

Ἐν τῇ αἰγυπτιακῇ τέχνῃ συνέβη ἐπὶ τέλους ὅ,τι καὶ παρ' ἄλλοις λαοῖς ἐγένετο. Μετὰ τὴν ἀκμὴν ἐπῆλθε πάραυτα καὶ ἡ παρακμὴ. Κατὰ τοὺς χρόνους τῶν ἀρχαιοτέρων δυναστειῶν ἡ εὐδοκίμουσα τότε τέχνη εἶχε χορηγήσῃ ἰκανὰ εἰς ἀποιμῆσιν πρότυπα εἰς τε τὴν γλυπτικὴν καὶ γραφικὴν, διὸ οἱ μεταγενέστεροι θηρεύοντες τὴν εὐγένειαν καὶ ἀπελπιζόμενοι νὰ υπερβῶσι τοὺς πρὸ αὐτῶν καλλιτέχνας ἢ νὰ τοὺς φθάσωσι καὶ, περιωρισθησάν τ' ἀντιγράφωσιν αὐτοὺς, ἀμελήσαντες κατ' ἰσόκληρον τὴν σπουδὴν τῆς διδασκάλου φύσεως. Διὰ τοῦτο τὰ ἔργα τῶν καλλιτεχνῶν τῆς μέσης καὶ τελευταίας αυτοκρατορίας δὲν ἔχουσι εὐδοκίαν πρωτοτυπίαν. Ἦς τούτο συνετέλεσε καὶ τὸ ἰσραεῖον, τὸ ὅποιον ἠθέλησε νὰ διευθύνῃ τὴν τέχνην καὶ κατ' ἀκολουθίαν χάριν τῆς θρησκείας ἠθέλησε καὶ αὐτὴν στάσιμον. Ὅμοιον τι συνέβη καὶ εἰς τὴν παρά Βυζαντινοῖς τέχνην. Οἱ πρῶτοι Βυζαντινοὶ καλλιτέχνη διέπλασαν καὶ αὐτοὶ τέχνην ἰδίαν, ἀτελῆ μὲν, ἀλλ' ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὴν ὑπ' αὐτῶν προσθεωρημένην θρησκείαν. Οἱ διάδοχοι τῶν ἡμῶς περιωρισθησάν, ὡς οἱ Αἰγύπτιοι, ἢ ἀντιγράφωσι τοὺς πρὸς αὐτῶν εὐδοκίμησαντας, διὸ καὶ αὐτὴ ἡ θρησκεία ἀπεστρέφετο πάντα νεωτερισμόν. Οὕτως ἡ τέχνη παρ' ἡμῶν συνίστατο μέχρι τῶν ἡμερῶν μας εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ πίνακος μεταφορᾶν τύπων τινῶν, τοὺς ἡποίους παρελάμβανον διαδωχικῶς ὁ εἰς ἀγιογράφος παρά τοῦ ἄλλου, ὡς παρελάμβανον καὶ τὰ εἰκασιέσσαρα γράμματα τοῦ ἀλφάβητου.

Ἐν τῇ πρώτῃ μου ταύτῃ ἐπιστολῇ θεώρησα καλὸν νὰ ἐνδοτριψῶ ἐπ' ὀλίγον περὶ τὴν γένεσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς ἀρχαίας αἰγυπτιακῆς τέχνης, νομίμας ἀναγκαῖον, πρὶν ἢ προβῶ εἰς τὴν νεωτέρην καὶ εἰς τὰ τῶν νεωτέρων ἐξέχοντα καλλιτεχνήματα, νὰ δώσω γενικὴν τινὰ ἰδέαν τῆς τέχνης τῶν ἀρχαίων λαῶν. Φρονῶ μάλιστα ὅτι τὸ νὰ λάβῃ τις γνώσιν τοῦ καλλιτεχνικοῦ βίου λαοῦ προσχέντος ἐν τῇ πολιτικῇ, ζήσαντος καὶ ὁράσαντος ἐν τῇ κόσμῳ πρὸ πέντε ἢ καὶ ἕξ χιλιετηριδίων, νὰ ἴδῃ διαγραφόμενας ἐνώπιόν του τὰς διαφόρους σκηνὰς τοῦ οἰκιακοῦ καὶ πολιτικοῦ βίου του ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου γραφείας ἢ λαξευθείας, καὶ τέλος νὰ εἰσῶσῃ εἰς τοὺς κρυφίους πόθους του, εἶνε ὡς νὰ εἶχε ζήσει τότε μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ στιγμὴν ἤθελε πιστεῖσθαι ὅτι ἡ ζωὴ αὐτοῦ τούτου χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς μετακρυμμένης ἐκείνης προκρινούσης ἐποχῆς. Τοιούτων εἶνε τὸ θέλητρον, ὃ παρέχει ἡμῖν γνώσιν τσαυτῆ, καὶ τούτο δὲν εἶνε μικρὸν κατ' ἔμὲ κέρδος.

Ἄλλὰ βλέπω ὅτι διὰ σήμερον ὁ λόγος ἐμηκύνθη ἴσως ὑπερὸ τοῦ θεοῦ διὰ πᾶσι ὑποσχόμενος νὰ εἶμαι συντομώτερος ἐν τῇ ἐπομένῃ μου ἐπι-

στολή, ἐν ᾗ προτίθεμαι νὰ προκηρυχθεῖν περὶ τῶν τῆς τέχνης τῶν Ἀσσυρίων καὶ Χελδαιῶν.

Ἐν Κερκύρα, Δεκέμβριος 1899

Γ. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΤΟ ΕΡΗΜΟ ΝΑΥΤΟΧΩΡΙ

Γυρνοὺν θαλασσινὴ κουλιὰ
μέσ' στὰ οὐράνια δάματα
κάτω συντηρία, χάρματα
καὶ στοιχειωμένη σιγαλιά.

Ρημάδια, μαύρα χέσματα
τὶ τόξα τῶν περιθρησῶν,
θαρρετὲς πεταῖν φινιάσματα
στὸ πρῶσχαρμα ἄλλοτε χαριά.

Χορευμασιμένοι στέκουνε
οἱ δρόμοι οἱ μελαγχολικοὶ
καὶ σὴν ξερὴ βροσσίδα ἐκεῖ
ἀράχνης σιγαλιέκουνε.

Μὲ χάρη δὲν σαλεύονται
καμάρια στὸ λιμάνι πιά
παιδιὰ καὶ ξέρτια καὶ κομπὰ
σὴν ἀρματούδι χωνεύονται.

Πόση ἐρημιά στὰ κήματα,
στὸ ναυτοχῶρι τὶ ἐρημιά!
Ὡστε φωνὴ καὶ βίρημα,
οὔτε ζωῆς ἤχου κρημιά!

Ὡ, τί σιγή, μυστήρια,
στάζει ἀπ' τὸν μέγαν οὐρανῶ!
φονὸς τί κήμα σιγαλῶ
παίζει στὸ κομητήριον!

Πόσα κυράδια σκυλαπιά
σὲ πλάκες διακροσπίστες
καὶ ὀνείματα σπαιρταριστὰ
σ' ἀγκάδες μέσ' ἀφρότιστες!

Καὶ μιὰ λαχτήρια, ἕνας καϊρῶς
ἀνάμει μέσαι ἀπ' τὰ μνήματα
καὶ κλαῖει στὰ συντηρία
σὴν ἄλλου κόσμου στεναγμῶς!

Γυρνοὺν θαλασσινὴ κουλιὰ
μέσ' στὰ οὐράνια δάματα
κάτω συντηρία, χάρματα
καὶ στοιχειωμένη σιγαλιά.

A. ΠΡΟΒΑΛΙΤΣΗΣ

ΤΑ ΠΑΙΔΙΚΑ ΑΘΥΡΜΑΤΑ

[Κατὰ τὸν Λόβιν].

Φρονῶ ὅτι τὰ παιδιὰ πρέπει νὰ ἔχωσιν ἀθύρματα καὶ διαφόρων μάλιστα εἰδῶν· ἀλλὰ δὲν πρέπει ν' ἀφίνονται πάντα εἰς τὰς χεῖρας τῶν· ὁ παιδαγωγὸς ἢ ἄλλος τις εἶνε καλὸν νὰ φιλάττη αὐτὰ, νὰ μὴ διδῶν πλείονα τοῦ ἐνὸς ἐκάστοτε, καὶ τοῦτο, ἀφοῦ λάβῃ τὸ πρῶτον. Οὕτω διδάσκονται ἐνωρὶς νὰ εἶνε προσεκτικὰ, νὰ μὴ χάνωσι καὶ καταστρέψωσι τὰ διδόμενα εἰς αὐτὰ πράγματα. Ἐὰν ὅμως λαμβάνωσι συγχρόνως παιγνία διαφόρων εἰδῶν, γίνονται ἰδιότροπα καὶ ἀπρόσεκτα καὶ συνηθίζουν ἐνωρὶς εἰς τὴν σπατάλην καὶ ἀσωτείαν. Ἐὖν πρῶτον, ἡμιολογῶ, εἶνε μικρὸν καὶ δύναται νὰ φανῇ ἀνάξιον τῆς μερίμνης τοῦ παιδαγωγοῦ, ἀλλ' οὐδὲν, ὀνείμανον νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν μόρφωσιν τοῦ πνεύματος τοῦ παιδὸς διὰ τῆς προσκλήσεως καλῶν ἐξεῶν καὶ νὰ ἔχη σπουδαίαν συνεπειὰ ἐν τῷ μετέπειτα βίῳ, πρέπει νὰ θεωρῆται ἀπῆμνον καὶ ἀνάξιον φροντίδος.

Καὶ ἄλλο τι θεωρῶ ἄξιον νὰ συστήσω εἰς τοὺς γονεῖς ὡς πρὸς τὴν προμήθειαν τῶν ἀθύρηματων. Ἐν καὶ συμφωνῶ ὅτι πρέπει οἱ γονεῖς νὰ προσφέρωσιν εἰς τὰ τέκνα τῶν διαφόρων εἰδῶν, δὲν φρονῶ ὅμως ὅτι πρέπει καὶ νὰ τὰ ἀγοράζωσιν. Ὅστω θὰ τὰ ἀπαλλάξωσι τῆς μεγάλης ἐκείνης ποικιλίης διασκεδάσεων, ἧτις συγχρόνως ἀπορροφᾷ ἠλόκληρον τὸν καιρὸν καὶ τὴν προσοχὴν αὐτῶν καὶ ἧτις οὐδὲν ἄλλο ἔχει ἀποτέλεσμα ἢ νὰ διαθήτῃ τὸ πνεῦμα εἰς τὴν ὄρεξιν τῶν μεταβολῶν καὶ τῶν ἀνωφερῶν προημάτων, εἰς τὴν συνεχῆ ἀνησυχίαν καὶ ἧτις τέλος συνηθίζει αὐτὰ νὰ ἐπιθυμοῦν πάντοτε νέον τι, χωρὶς νὰ γνωρίζωσι τί, καὶ μηδέποτε νὰ εὐχαριστῶνται εἰς ὅ,τι ἔχουσιν. Ἐν τῇ ἀντιθέτῃ πρὸ πάντων κοινωνικῇ τάξει βλέπουμε τὰ δυστυχῆ μικρά, ἕσον δὲν φατίζονται, οἱ προσφέροντες πρὸς αὐτὰ εἴματα, ἕνα εὐχαριστήσωσι τοὺς γονεῖς. Ὅστω διδάσκονται τὴν ματαιοδοξίαν, τὴν ἄλαζονειαν, τὴν κολακίαν, καὶ πρὶν ἀκόμη μάθωσι νὰ ἡμιλοῦν. Ἐγνωρίσω παιδίον, τὸ ἕπαιον τὸ πλήθος καὶ ἡ παικίλια τῶν παιγνιδίων τόσον εἶχον μαγεύσῃ, ὥστε ἠνάγκαζε καθ' ἐκάστην τὴν παιδαγωγὸν τοῦ νὰ τὰ παρατάσῃ, καὶ τοσοῦτον τὴν ἡρεσκεν ἢ ἀφθονία αὐτῇ, ὥστε δὲν ἐπίστευεν ὅτι θὰ ἔχη ποτὲ ἀρκετὰ καὶ συνεχῶς ἠρώτω· «Καὶ ἔπειτα; ἔπειτα; τί θὰ μὲν ἄωσον ἀκόμη;» Ἐξὺ ὠραῖος ἀληθὴς τρόπος, ὥπως μάθῃ τὸ παιδίον νὰ μετριάζῃ τὰς ὀρέξεις του, καὶ μέθοδος ὠραία, ὥπως μορφωθῇ εἰς ἀνθρώπον εὐτυχῆ καὶ εὐλογητῆ!

Ἐξὺ θὰ εὔρωσι λοιπὸν τὰ ἀθύρματα, θὰ ἐρωτήσῃ τις, ἀφοῦ δὲν πρέπει νὰ τὰ ἀγοράζωμεν; Λέγω ὅτι πρέπει αὐτὰ μόνον νὰ τὰ κατασκευάζωσιν ἢ τοῖς ἀπὸ τὸν ἄλλο, νὰ κατα-

γίνωνται εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην, ἕως οὐ δὲ ἀποκτήσωσι τὴν ἀπαιτουμένην δεξιότητα, δὲν πρέπει νὰ δίδονται εἰς αὐτὰ παιγνία παντελῶς, ἢ τοῖς ἀπὸ τὸν ἄλλο, νὰ δίδονται ἐξ ἐκείνων, τὰ ὅποια δὲν ἀπαιτοῦσι πολλὴν τέχνην. Μικροὶ χάλικες, φύλλον χάρτου, κλειδιά, πᾶν τέλος πράγμα, ὅπερ δύναται νὰ μεταχειρίζονται ἀνευ κινδύνου, εἶνε πολὺ καταλληλότερα νὰ τέρψωσι τὰ παιδιὰ παρὰ τὰ πολυδάπανα καὶ περίτεχνα ἐκείνα ἀθύρματα, τὰ ὅποια εὐθὺς ὡς κινεῖνται θραύονται· οὐδέποτε δὲ τὰ παιδιὰ εἶνε τόσο λυπημένα καὶ δύσθυμα, ὥστε νὰ μὴ εὐρίσκωσι τοιαῦτα, ἐκτὸς εἰάν τις ἔχη ὄρεξιν εἰς αὐτὰ ἄλλα. Ἐφ' ὅσον εἶνε μικρά, πᾶν τὸ προσπίπτον εἰς τὰς χεῖρας τῶν δύναται νὰ τὰ διασκεδάσῃ, καὶ ὅταν γίνωνται μεγαλύτερα, εἰάν δὲν διαπραττωσιν οἱ γονεῖς τὸ σφάλμα νὰ ἐξοδεύουν ἀνοήτως εἰς ἀγορὰν παιγνιδίων, θὰ κατορθώσωσι βεβαίως νὰ κατασκευάζωσιν μόνον. Ἔργον ἡμῶν εἶνε, ὡς ἀξίως ἀρχίζωσι νὰ ἐκτελέωσιν ἐπινοίας τινας, νὰ βοηθῶμεν καὶ κατευθύνωμεν τὰς προσπάθειάς των. Ἀλλ' οὐδὲν πρέπει νὰ τοῖς δίδωμεν, ἐφ' ὅσον μένουσιν ἀδρανῆ ἀναμεινόμενα ἐκ τῆς ἐργασίας τῶν ἄλλων ὅ,τι δὲν θέλουσι νὰ κατασκευάσωσι διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν. Ἐὰν ἐν τῇ ἐργασίᾳ των ταύτῃ δυσκολία τις παρουσιάζεται, ἕς βοηθῶμεν αὐτὰ, ἕνα τὴν ὑπερνεκλήσωσι, καὶ θὰ μᾶς ἀγαπήσωσι περισσότερο διὰ τοῦτο ἢ δι' ἄλλα τὰ πολύτιμα ἀθύρματα τῆς ἀγορᾶς. Ἐν τούτοις δυνάμεθα νὰ προσφέρωμεν εἰς αὐτὰ καὶ ἀθύρματα ἕτοιμα ἐξ ἐκείνων πάντοτε, διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν ὀπίσθων ἢ δεξιότητος των δὲν ἀρκεῖ καὶ τῶν ὀπίσθων ἢ διαχειρίσεως καὶ ἡ ἀπόλαυσις ἀπαιτεῖ τινα κόπον. Τοιοῦτου εἶδους ἀθύρματα εἶνε καλὸν ν' ἀποκτιῶσιν, οὐχὶ τόσο, ἕνα ποικιλιάνται αἱ διασκεδάσεις των, ὅσον, ἕνα ἀναγκάζονται νὰ γυμνάζωνται. Διὰ τοῦτο ταῦτα πρέπει νὰ εἶνε ὅσον τὸ δυνατόν ἀπλοῦστερα· εἰάν π. χ. δεθῇ εἰς αὐτὰ σβούρα, ἕς παρασκευάσωσι τὸν σπάγον διὰ νὰ τὴν βίπτουν· εἰάν ὅμως σταυρῶνουν τὰς χεῖρας ἀναμεινόμενα ἕτοιμα τὰ πάντα, ἕς ὑφίστανται τὴν στέρησιν. Ὅστω δὲ θὰ συνηθίσωσι νὰ περιζωνται ἀπ' αὐτῶν καὶ δι' ἰδίως προσπάθειας ὅ,τι δὲν ἔχουν καὶ συνάμα νὰ εἶνε μέτρια εἰς τὰς ἐπιθυμίας των, προσεκτικὰ, δραστήρια, ἐπινοητικὰ, φειδωλά. Αἱ ἀρεταὶ δὲ αὐταί, ἀναγκαστικὰ καὶ χρησιμώταται εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον, πρέπει ἐνωρὶστα νὰ διδαχθῶσι καὶ βεβαίως νὰ ἐντυπωθῶσιν εἰς τὴν ψυχὴν των. Καὶ πάσαι αἱ παιδικαὶ καὶ αἱ διασκεδάσεις τῶν παιδῶν εἰς τοῦτον τὸν σκοπὸν ὀφείλουσι νὰ τείνωσι, τὴν μόρφωσιν καλῶν καὶ ὠφελίμων ἐξεῶν· διότι ὅ,τι πράττει τὸ παιδίον καταλείπει ἐντύπωσιν εἰς τὴν εὐπλαστον αὐτοῦ φύσιν καὶ οὕτω γεννᾶται διάθεσις πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἢ τὸ κακόν· οὐδὲν δὲ δυνάμενον νὰ ἔχη τοιαύτην ἐπίδρασιν πρέπει νὰ παραμεληθῇ.

ΠΟΙΚΙΛΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

Η ΜΙΜΗΣΙΣ

Ὁ Σπένσερ ἀπέδειξεν ὅτι ἡ μίμησις εἶνε ἡ βῆσις τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας. Αὕτη καθιστᾷ τὰς προσπάθειάς πάντων παραλλήλους καὶ ἐξολεῖ τὰς ἀντιδράσεις, οὕτω δὲ τὸ κοινωνικὸν σύνολον τείνει πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, ἀφοριζόμενων τῶν ἀτομικῶν ἐνεργειῶν. Συμβαίνει δηλαδὴ εἰς τὴν κοινωνίαν ὅ,τι καὶ εἰς τὴν κοψέλην. Ἡ μέλισσα ἐργάζεται βλέπουσα ἐργαζομένης τὰς ἄλλας μελλίσσας, ὅλοι δὲ οἱ μελισσοκόμοι γνωρίζουσιν ὅτι ἡ παραγωγή εἶνε πλέον ἢ ἀνάλογος πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων αὐτῆς· αἱ μέλισσαι παρακινεῖνται μεταξύ των πρὸς ἐκτέλεσιν περισσοτέρων ἐργασίας.

Ἡ ἐπίδρασις τῆς μιμήσεως εἶνε ἐτι μᾶλλον καταφανής εἰς τὴν ψυχολογίαν τοῦ πλήθους, τῶν ἑταίρων. Ἡ ἰδέα τοῦ λαοῦ ἐξηρηθεύμενου ἐκτελεῖ πάσαν πράξιν, τὴν ὅποιαν εἰς ἐξ ὅλων προτείνει ἢ δοκιμαζέει νὰ θέσῃ εἰς ἐνέργειαν. Ἐκ τούτου προέρχονται κατὰ τοὺς ἐμφυλίους πολέμους ἐγκλήματα τερατώδη, διὰ τὰ ὅποια ἐκπλήττονται κατόπιν αὐτοὶ οἱ ὄραται. Ἐκ τούτου προέρχονται καὶ αἱ ἐκ φόβου φυγαὶ καὶ αἱ ἡρωϊκαὶ πράξεις, διότι καὶ τὸ θάρρος καὶ ἡ δειλία εἶνε ἐξ ἴσου μεταδοτικὰ!

Ἐὖν αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὰς κοινωνίας τῶν ζῴων, καὶ ἰδίως τῶν ὄρνιθων ἐντόμων. Πιλορρίστατε μιὰν σφήκα καὶ θὰ ἴδητε ὅτι ἡ θεία ταύτης θὰ παροργίσῃ καὶ τὰς ἄλλας, μελονάτι οὐδεμίαν ἐδόθη ἀφορμὴ εἰς ταύτας. Πιρορηθήθη μάλιστα ὅτι ὅσον πολυαριθμότερον εἶνε τὸ σμήνος, τόσο περισσότερο ἐντείνεται καὶ ἡ ὄργῃ αὐτῶν.

Ὁ μύρμηξ, δειλὸς ὅταν εἶνε μόνος, περιφρονεῖ πάντα κίνδυνον κατὰ τὸν ἀγῶνα συναγωνιζόμενος μετ' ἄλλων.

Ἡ ἀνισότης, ἧτις εἶνε κανὼν τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν, ἐπιδρᾷ καὶ ἐπὶ τῆς μιμήσεως. Οἱ ἰσχυροὶ, οἱ ἐπιφανεῖς, οἱ εὐνοούμενοι εἶνε ἰδίως πρότυπα πρὸς μίμησιν. Αἱ πράξεις τῶν ταπεινότερων ὀλίγους ἔχουσι τοὺς μιμητὰς.

Ἐἰς τὰς κοινωνίας τῶν ζῴων συμβαίνει τι ἀνάλογον, ἀλλὰ μᾶλλον περιορισμένον· ἐκεῖ τὸ γρηραιότερον ἢ τὸ ἰσχυρότερον τῆς ἀγέλης εἶνε ὁδηγός, τὰ δὲ λοιπὰ ἀκολουθοῦσι καὶ μιμοῦνται τὰς πράξεις του.

Ὁ Σπένσερ περιέγραψεν ἐπίσης τὴν μικρότητα καὶ τὴν εὐτέλειαν, μέχρι τῆς ὀπίσθης κατέρχεται ἡ ἀνθρωπίνη μίμησις. Ὅπως μιμηθῶσι τὸν βασιλέα αὐλικαὶ προσποιεῖνται ὅτι εἶνε μεθυσμένοι, ὅτι χαλαίνουσιν, ὅτι ἔχουσιν ἄλλα παντοῖα ἐλαττώματα. Ἐἶνε ἄλλως γνωστὸν ὅτι πολλοὶ παρά-

δοξοι συρμαί ένδυμασίας διαδοθέντες καθ' όλον τόν πεπολιτισμένον κόσμον, είχαν ως άρχήν τόν τρόπον, καθ' όν ένεκα πωματικού έλευτήματος ήναγκάσθη να ένδυθη πρόσωπόν τι άνωτάτης περιωπής.

Ο Σπένσερ φρονεί ότι, όπως ένε άπέλιμος και χρήσιμος εις τήν άγέλην ή μήμησις του μάλλον πεπειραμένου και του μάλλον ισχυρού, όμοίως ένε και άπέλιμος και χρήσιμος εις τό πλήθος των ανθρώπων ή μήμησις άνδρών ισχυράς θελήσεως και υπέρου χαρακτηήρος.

Η δύναμις της μιμήσεως άνακαλύπτεται διά πράξεών τινων άπλουστάτων, άτινες ήμεις έχουσι ψυχολογικήν άφετηρίαν, όπως τό χάσιμα, ή γέλιος, τά δάκρυα.

Η άσυνείδητος επαναλήψις ζυματος ή μέληδίας ένε επίσης πράξις μιμήσεως.

Παρατηρήθη προσέτι ότι ή προς μίμησιν ένεργεια παραμένει και ότε άκόμη πάσα άλλη ψυχική ένεργεια έπαυσε λειτουργείσα. Υπάρχουν ήλιθιοι, ότινες επαναλαμβάνουσι πάν ή, τι πρώτουσιν άλλοι ένώπιον αύτήν, μέχρι και αύτήν των άπλουστάτων πράξεων, του φαγητού, του ύπνου, του περιπάτου.

Η μίμησις ένε ίδίως έντεταμένη κατά τήν παιδικήν ήλικίαν. Ένε γνωστόν μετά πάσης ένεργητικότητας τά παιδιά επαναλαμβάνουσι πάν ή, τι βλέπουσι. Γενικώς υπακούουσι όλίγον εις τους λόγους και δέν πείθονται εύκόλως εις τά διά λόγου παραγγέλλματα. ένή προθύμως μιμουται τάς πράξεις και άκολουθούσι τό παραδείγμα. Ένα τούτου δέ πολύ δύνανται να ώφεληθώσι οι διδάσκαλοι και οι γονείς.

Α Ν Α Λ Ε Κ Τ Α

Ο ΡΟΒΙΝΣΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ

Ο Ροβινσών, τό εύχραστον τούτο άνάγνωσμα της μαθητικής νεολαίας, μετασκευασθέν εις δράμα παιίζεται έν τή Παρισινή Θεάτρω. Στελετή μετά πολλής σκηνηικής μεγαλοπρεπειάς. Άλλ' όπως συγκρατηθή τό κοινόν ανεμίγησαν έν αύτῃ έπεισόδια πολλά, έν οις και ναυτικώς άνών γινόμενος έπιτυχής επί σκηνης μεταξύ του πλοίου του Ροβινσώνος και των πλοικαρίων των άγγίων 'Ινδιών. Άλλ' έκείνο τό όποιόν διαγαίνει πολλήν τήν περιέργειαν είναι ή δράσις έν τῃ δράματι τούτου και τεσσάρων ζήμων.

Ός γνωστόν ή Ροβινσών καταλείπεται έν τῃ έρήμῃ αύτου νήσω μεθ' ενός κυνός του πιστού αύτου 'Ιδού. Άλλ' αλλά πλῆν του κυνός συλλαμβάνει ένα ψιτικόν, ένα πίθηκον και μίαν άίγα και αύτω τά τεσσαρα αύτα ζῆα καθ' έκάστην επέρην διασκεδάσουσι τους θεατάς του Ροβινσώνος.

Και ή μὲν κύων, όστις εις τό δράμα φέρει τό όνομα 'Ιδού, έξῃ της σκηνης καλείται 'Ψάρο. Έίνα ζῆον νοσημονέστατον και παριστάνει τό μέρος αυ-

του ως τέλειος ήθοποιός. Το περιεργότερον δ' είναι ότι έν τῃ Θεάτρῳ μόνον άκούει εις τό όνομα 'Ιδού, έξῃ αύτου δέν άποκρίνεται είμη εις τό καθ' έκυτό όνομα του.

Έν τῃ σκηνη δ' 'Ιδού έκτελεί τά πάντα μετά μαθηματικής ακριβείας. Όταν ή Ροβινσών πυροβολεί κυνηγίον, ή 'Ιδού όρμη και συλλαμβάνει τό φονεύμενον πτηνόν, τό όποιόν φέρει προς τον κύριόν του. Ένώσκει τήν θέσιν όπου τούτο φυλάσσεται και όρμη εκ του πυροβολισμου δθηρούμενος. Κομίζει και τήν κατάλληλον στιγμήν εις τόν Ροβινσώνα τήν πίπαν του, τά λαχανικά εις τήν γούτρην, συμπαίνει δέ και τῶν περιπετειών του κύνου του, μεγαγχολως μὲν όταν εκείνος είναι ταιούτος, διαχυτικός δέ και εύθυμος όταν ή Ροβινσών επανευρίσκει τήν σύζυγον και τά τέκνα.

Η και δέν μετέχει πολύ του δράματος. Συντρώγει μόνον μετά του Ροβινσώνος και του Παρσικου και αναμένει ήτυχος τήν ώραν της άμείλιξης.

Ο πίθηκος παρέχει πολλήν πράγματι εις τόν διευθυντήν της σκηνης. Παραφέρειται παντού άνερευτών εις τά όμιλήτικα τῶν ήθοποιών και κατατρώγουν τά γλυκίσματα, τά όποια έπιτηδες τῃ προσκομίζουσι. Έκτελεί όμοιως μετά μεγάλην ακριβείας έν τῃ ώρισμένη στιγμή τῆς έκεί των άνδρών άναρνήσεις. Διερως όμοιως τῶν επιπέδου, είδει και τῆν παραστασιν διαφυγῶν τῆν προσοχήν κητέλλον εις τήν πλάταιν.

Ο ψιτικός είναι ήρικανίτου είδους και όνομάζεται Κοκό. Δέν ήμιλεί όμοιως, και τει πρέπει να είπη τήν φράσιν « ή Παρσικουός είναι βλάξ ». Κατά τῆς δοκιμῆς είχον ψιτικόν άλλον, όστις είχεν εκμάθει τήν φράσιν ταύτην, άλλ' ποτῃ δέν κατώρθου να τήν λέγη κατά τήν ώρισμένην στιγμήν και επροξενείτο χασομοία. Όπως αντικαταστάθη διά του Κοκό, όστις εκτελεί καλως τό μέρος του κατά τήν στιγμήν όμοιως της φράσεως, αύτη άπκηγέλλεται υπό τῆς ήθοποιου έν τοις παρασκηνίοις.

Όπως ή Ροβινσών, τό νδον δράμα, τῃ βοηθεία και τῶν τεσσάρων ζῆων εισπράττει χιλιάδες φράγκων καθ' έκάστην επέρην και είναι τό προσφιλές έντευκτήριον Παρισινών τε και ξένων.

ΜΕΓΑΛΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

ΕΚ ΜΙΚΡΩΝ ΣΥΜΒΑΝΤΩΝ

Ο Κερνώ και ή διδάσκαλός του.

Άρου επέρχεται τό μέγα έργον του ως έργων της της νίκης ή μέγας Κερνώ, ήθέλησε να επανήδη τον τόπον της γεννήσεως του. 'Υφθασεν εκει κατά τό μέσα της ημέρας και οι δύο ήσαν έρημοι. Ο στρατηγός διευθύνθη προς τό δημοτικόν σχολείον. Έδρα δέ γηράτατα πλέον και λευκότεριχα τον διδάσκαλόν του, όστις είδουσκον είμη ύστερον από τῆς ετη. 'Επί τῃ θέα ταύτη του Κερνώ οι έθελκμοί του έγέμισαν από θάκρυα και συγκινημένος έρρήθη εις τήν άγαλλήν του άγαθού προσδύτου. Δεικνύον δέ αύτον προς τους μικρούς μαθητάς, ότινες έμενον θαμβωμένοι από τήν ελόχρυσον στολήν του στρατηγού, είπεν :

— 'Ιδού ή άνθρωπος, εις τον όποιον χρωσιτω τό παν, ιδού ή δεύτερος πατήρ μου. 'Ιδού εις αυτό τό μικρόν σχολείον είδιόχρηην ν' άγαπή τήν πατρίδα !

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Η Κυρία: Πόση ώρα τά άφησες τά αυγά να βράσουν ; Η 'Υπηρέτρια: Είκοσι λαπτά, κυρία. Η Κυρία: Πως ! έγώ σου είπα μόνον πέντε λαπτά. Η 'Υπηρέτρια: Ναί, κυρία, μα τό βολί της κουζίνας πάει ένα τέταρτο πίσω.

— Ποιον είναι τό τρομερότερον όλημα εις τον κόσμον ; — Να βρογγαλίξης τόσοσ δυνατά που να μην ήμπορής να κοιμηθής.

ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΕΙΡΑΣ

Η ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΕΙΝ

Πρέπει ν' άναγνώσκη τις με τάξιν και μέθοδον αποθέλων πάντοτε εις ώρισμένον σκοπόν. Δέν καρδίσει τίποτε ή κατατρώγων κολλά βιβλία. 'Είς τον κόσμον υπάρχουν πολύ ελιγώτερα πρωτότυποι ιδέαι ή όσον φαντάζεται τις τά πλείστα δέ των βιβλιων είναι άντετυγραμμένα εξ άλλων. Το ουσιώδες λοιπόν είναι να κατέχη τις δια της μελέτης τά πολύ καλά βιβλία, περιτόν δέ να κατατρέταται εις τῆς άντεγραφῆς και τῆς επαναλήψις αυτών. Το σύνολον των αναγνώσεών του πρέπει να περιορίζη τις εις όσον τό δυνατόν όλίγα άλλ' εκλεκτά συγγράματα.

Άλλ' δέν αρκει μόνη ή ύλη της αναγνώσεως, είναι επίσης σπουδαίος και ή τρόπος καθ' όν άναγνώσκει τις. — Διά να ένθυμηται όσα άνέγνωσε πρέπει να προσηλώνη όλην του τήν προσοχήν και να μη περιπατάι υπό σκέψεων και εικότων άλλωτρίων προς τό θέμα. Έίνε δ' επίσης άνάγκη να προχωρή βραδέως και σταματήν εις τό τέλος έκάστου κεφαλαίου να κλείη τό βιβλίον και να συνοψίζη δια της μνήμης τό αναγνωσθέν.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΓΝΩΜΑΙ

[Εκ των των Λιτωβεργ].

Η μηχανική παιδευσις είναι θάνατος του πνεύματος.

Η δια μόνης της άπομνημονεύσεως διδασκαλία του μαθητου είναι άσκησις, δέν είναι παιδευσις : είναι κατώτερος του ανθρώπου προς τό κήνος. Η μνήμη είναι ή ελιγώτερον εύγενής εκ των λειτουργιών της διανοίας.

Ούδεν ελευθρότερον διδασκαλίας υπερέρας της άντιλήψεως του μαθητου.

Τον καλον διδασκαλον γνωρίζω εξ εκείνων τα όποια άποσιωπά.

Η μεγάλη τέχνη του διδασκαλου είναι όχι αυτός να όμιλή, αλλά τους άλλους να κάμνη να όμιλουν.

Η κακή διδασκαλία δέν καταστρέφει μόνον τήν δίκνοιχ, αλλά και τον χαρακτηήρα του μαθητου.

Η άνάπτυξις του πνεύματος συνίσταται εις τό ζηταίν, όχι εις τό εύρίσκειν.

Η καλλιέργεια του πνεύματος έμειάζει προς όδοιπορίαν. Το εύχρίστον και τό ύγεινόν δέν είναι να φθάση τις, αλλά να περιπατη.

Διδάσκει τις μόνον έφ' όσον αυτός διδάσκειται : εύθως ως παύση διδασκόμενος, καθίσταται άνικκος και προς διδασκαλίαν των άλλων.

Διδάσκειν σημαίνει μάλλον γονιμοποιείν ή σπείρειν.

Άριστη διδασκαλία δέν είναι ή παράγουσα τους Ικανοτάτους μαθητάς, άλλ' ή εμπνέουσα τήν εφαισιν υγιούς παιδεύσεως και δικρούς προόδου.

Άνθρωπος μη έχων ιδεώδες, μη άριών τήν ζωήν αυτου προς ύψηλόν τινα σκοπόν, ούδέποτε ήκ δυναθῆ να ύψηθή υπεράνω του εαυτου, πολύ δέ ελιγώτερον ήκ κατορθώση τους άλλους να ύψώση.

Υ Γ Ι Ε Ι Ν Η

ΤΟΥ ΟΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

— Έχει μεγάλην υγιεινήν σημασίαν ή νοσιότης του γάλατος :

Μερίστη φροντις πρέπει να καταβάλλεται όπως τό γάλα, του όποιου χρησις γίνεται ίδίως προς διατροφήν νεπίων ή άρρώσττων, είναι όσον τό δυνατόν νοσιότερον, διότι παρατηρήθη ότι καταπληκτική είναι ή ταχύτης μεθ' ής άνάπτυσσονται έντός αυτου παντός είδους μικροργανισμοί.

Ότω γάλα άμαλγηθόν εις τῆς ή το πρωί περιέχει μετά δύο ώρας 9100 βακτηρία κατά έκαστον του κυβικού μέτρου, ή δέ αύξησις αυτου βλίνει ως εξής :

Μετά μίαν ώρα	21,750	βακτηρία
Δύο ώρας κατόπιν	26,250	—
Επτά ώρας βραδυτερον	60,000	—
Έννέα ώρας βραδυτερον	120,000	—
Και μετά 25 ώρας	5,000,000	—

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Πιζέλια 3000 έτων.

Πιζέλια τριάνοντα αιώων τρώγονται ακόμη | Το πράγμα φαίνεται άπίστευτον, και όμως αληθές βεβαιούται μάλιστα υπό Άγγλου βοτανικού ότι είνε νοσημιώτερα των της τελευταίας έσοδείας.

Η δοκιμή εγένετο διά τινων πιζελίων, τα όποια εύρέθησαν έσχάτως εις την Αίγυπτον έντός του σαρκώδους ένός Φιρκίου, αποθανόντος πρό τριάνοντα περίπου αιώων.

Εν περιρργείας μάλιστα ο Άγγλος βοτανικός εύταυσε και άλλους σπόρους εκ των παναρχαίων πιζελίων και μετ' εκπλήξεως είδεν αυτούς βλαστησυντας και αναδύσαντας μάλιστα βλαστούς ύψους δύο μέτρων.

Ίδιώτερον γνώρισμα των πιζελίων αυτών είνε ότι έχουν άνθη όχι λευκά, αλλά κόκκινα με στενήν κιστρίνην γράμμην γύρω, οι δέ σπόροι είνε χονδρότεροι και γλυκύτεροι των κοινών.

Ήγερονικά παρατήματα.

Συνήθως, προκειμένου περί ύψηλού και άγερώγρου παραστήματος άνδρός ή γυναικός, λέγομεν ότι είνε κήγερονικόν, ως να είνε τάχα προνόμιον των έστεμμένων κεφαλίων μόνον και των απογόνων αυτών το τοιαύτο παράστημα.

Εν τούτοις εκ των κατωτέρω αναγραφόμενων σηματικών διαστάσεων διαφόρων βασιλισσών της Ευρώπης άποδεικνύεται πόσον ή κοινοτοπία αυτή, όπως και τόσαι άλλαι, είνε έφαλίμενη.

Και πρώτον ως είπωμεν ότι τα μέτρα των διαστάσεων αυτών όφείλονται εις την έρευρετικότητα Άγγλου δημοσιογράφου, όστις περιήλθε της πρωτεύουσας της Ευρώπης και συνέλεξε ταύτα, υποβαλόν εις έξέτασιν της βαπτρίας και της Φλαμανηπόλους των διαφόρων βασιλισσών.

Εξού λοιπόν τα άποτελέσματα της άνθρωπομετρικής ταύτης έρεύνης :

Μολονότι ναυτάτα όλων των βασιλισσών, ή Γιουλιανή της Ολλανδίας είνε μία εκ των μεγαλύτερων. Έχει άνάστημα 1,65 μ. και βάρος 45 εκάδων. Η περίμετρος του θώρακος είνε 81 εκαστοτών και ή όσφύς 51.

Η βασίλισσα Πικτωρία είνε πολύ κοντή, μέλις 1,48. Έχει όμως βάρος σχεδόν 70 εκάδων και όσφύν 78 εκαστοτών.

Εντι βραυτέρη είνε ή βασίλισσα της Ιταλίας Μαργαρίτα, ζυγίζουσα περί της 73 εκάδας. Το άνάστημά της είνε 1,63 μ., ή περίμετρος του στήθους 1,01 μ. και ή όσφύς 71 εκαστοτών.

Η αντιβασίλισσα της Ισπανίας Χρηστίνα έχει άνάστημα 1,62 μ. και βάρος 48 εκάδων. Η περίμετρος του στήθους είνε 91 εκαστοτών και της όσφύς 52.

Η βασίλισσα της Σερβίας Νατάλια έχει βάρος 47 εκάδων και όσφύν 56 εκαστοτών. Σχεδόν τάς αυτές διαστάσεις έχουν και οι βασίλισσαι της Σουηδίας και της Πορτογαλίας.

Τέλος ή Αυτοκράτειρα της Ρωσίας έχει ύψος

1,56 μ., βάρος 46 εκάδων και περίμετρον του θώρακος 83 εκαστοτών.

Βελόνη έξαχθείσα μετά 52 έτη.

Είς γαλλικήν ιατρικήν έφημερίδα δημοσιεύεται περίεργος άνακοίνωσις ιατρού, όστις εκλήθη όπως εξετάση κόρην ηλικίας 17 ετών έχουσαν έξόγκωμα τι κατά το δεξιόν μέρος του στήθους, το όποιον οι οικίοι άνησυχούντες έξέλαβον ως κερκίον. (Ο) Ιατρος άμέσως διέκρινεν ότι ξίνον τι σώμα εύρίσκοτο εκεί, κατε λεπτόν και επίμηκες ως κερκίς ή σπύριτον. Ήπιμάνως δ' έρωτών, κατώρθωσε ν' άνναλλέση εις την μήμην της κόρης, ότι αυτη ότε ήτο 11 ετών είχε καταπεί μίαν βελόνην, την όποίαν ουτε έσυλλογίσθη έκτοτε. (Ο) Ιατρος πεισθείς ότι ή βελόνη εκείνη ήτο πρόξενος του έξόγκωματος, έκαμει μικρήν έγχείρησιν και πράγματι έξήγαγε την βελόνην καθ' υπερβολήν έξιδρωθεύσαν εκ της έξαετούς διακρονής έντός του σώματος της κόρης.

Τα ότα και ο κρότος των πυροβόλων.

Είπε γνωστόν ότι οι ισχυροί κρότοι άνεργουσίαν έπιδρασίως επί του άκουστικού τυμπάνου. Ήσχύτως μετά την εκτέλεσιν γυμνασίων σκοποβολής υπό συντάγματος γαλλικού πυροβολικού εις ιατρος έξήτασε τα ότα πολλών πυροβολητών' εύρε δέ ότι τα δύο τρίτα των έξετασθέντων ήσαν βεβλακμένα. Τα πλείστα τούτων είχαν έξ υπερκιμία, τινά μάλιστα και έξ άμορραγίας.

0. 1. 100. 000. 000.

Έννεά δισεκατομμύρια και εκατόν εκαστομμύρια ! (Ο) τεράστιος όστος άριθμός δεικνύει πόσα κύτταρα έχει ο άνθρώπινος έγκέφαλος εν ώρήμε ήλικία. (Ο) υπολογισμός όφείλεται εις μίαν άμερικανίδα, την Μίς Θόρμψον, στήρίζεται δ' επί άλλων προγενεστέρων έρευνηών διαστήμου ψυχιστρών, του Χάρμερθερ. (Ο) γερμανός φυσιολόγος Μάνναρ έχει υπολογίση άλλως εις 1, 200, 000, 000 τα κύτταρα ταύτα.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

ΤΟΥ ΚΛΟΪ ΗΜΕΡΑΝ ΗΙΟΥ

Λαθη Πασχάλιας των χειμώνα.

Διά ν' άποκτήσ εις άνθη Πασχάλιας τον χειμώνα, εν γαλλικών περιοδικών συμβουλεύει τα έξής : Κόψατε κλάδους τινάς Πασχάλιας εις ύψος 50 εκαστοτών από του έδάφους και θέτατέ τους εις άνθοδοχείον έντός δωμάτιου θερμαινόμενου και πλησίον παραθύρου φωτεινού.

Το ύδιον του δοχείου να είνε έλαφρώς χλιαρόν και να αλλάσσεται καθ' έβδομάδα, επίσης δε διά ψεκαστήρος να βρέπεται ένιστα χλιαρόν ύδιον εις τους κλάδους, τίνν όποιων να μη αλλάσσεται ποσώς ή θέσις.

Εάν ή άπόστασις του δωμάτιου είνε άρκετά θερμή και έχει πολύ ξηρά, μετά τρεις ή τέσσαρες έβδομάδας θα έχετε τους κλάδους της Πασχάλιας άνθισμένους.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ — 2419

ΕΘΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Το άρθρον τούτο του διαπρεπούς λογίου κ. Δ. Πακέλα έδημοσιεύθη γαλλιστί εις την «Κουκνήν Ήπιθεώρησιν» (Κεννιυ Βλοπιυ) κατ' Αύγουστον του 1899, έκτοτε δε ύπεσχέθημεν εις τους ήμετέρους άναγνώστας την μετάφρασιν αυτού. Ν. τ. Δ.

Η ΚΡΗΤΗ ΑΥΤΟΝΟΜΟΣ

Η Κρήτη εκτελεί κατά το παρόν τα πρώτα αύτης βήματα εν τη όδω της έλευθερίας. Η άυτονομία της δέν είνε πλέον λέξις κενή. Αί τέσσαρες Μεγάλαι Δυνάμεις, εις ως ήρείλει την χειραφέτησιν της, απέσυρκαν άλληλοδιαδόχως το κύριον μέρος των έαυτών στρατευμάτων αφήσασαι, εν τη νήσω εν μόνον τάγμα εκάστη. Πρό τινων έβδομάδων σύνταγμα γαλλικόν διοικούμενον υπό του συνταγματάρχου Σπιτσέρ άπήρχετο, μετά συγκινήσεως άποχαιρετιζόμενον παρά του ήγεμόνος και των κατοίκων. Την 24 Ιουνίου ήτο ή σειρά των Ιταλών. Τους Ιταλούς στρατιώτας παρατεταγμένους εις την μεγάλην πλατείαν των Χανίων, άπέναντι των γαλλικών, άγγλικών και ρωσικών άποσπασμάτων έπεθεώρησεν ο πρίγκιψ Γεώργιος, φέρων στολήν έλληνας ναυάρχου. Είς την ένθερμον του πρίγκιπος προσφωνήσιν απήντησεν ο συνταγματάρχης Κρίσπος διά λογυδρίου, ού εκάστη λέξις έξήρχετο από καρδίας στρατιώτου. Μετά τον πρίγκιπα, ο δήμαρχος Χανίων έξέφραπεν ώσαύτως την εύγνωμοσύνην των κατοίκων. Ήπερμεγέθεις άνθοδόξιαι προσηνήχθησαν προς τους αξιωματικούς, κλαδίον δέ δάφνης προσηρόσθη εις την κομβιοδόχην εκάστου στρατιώτου. Είς τάς ύπερ του ήγεμόνος και της Κρήτης έπευφημίας των Ιταλών, εν τη μέση των απηγήσειεν των στρατιωτικών μουσικών άνακρουουσών τους έθνικούς ύμνους της Ελλάδος και Ιταλίας, απήντων έπευφημιαί υπέρ της Ιταλίας' ή στρατιωτική τελετή έληξε και οι άγαθοί στρατιώται άπήλθον προς έπιβίβασιν, άδοντας ψαματα της πατρίδος των.

Εκ πάντων των ύπηρετησάντων εν Κρήτη οι Ιταλοι όλιγώτερον των άλλων ήσθάνοντο ότι εύρίσκοντο αυτόθι εν χώρα ξένη. Παρεκτός του κλίματος και των ήθών, τα βρατά ακόμη έχουν του παρελθόντος πολλάκις θα έπλάνησαν αυτούς ώστε να νομισώσιν ότι εύρίσκοντο εν τη ίδια των χώρα. Τα ταίχη, άτινα μετά την καταναγκαστικήν άπέλασιν των Τούρκων, κατέλαβον αυτοί μετά των άλλων εύρωπαϊκών στρατευμάτων, άνηγέρθησαν υπό των Βενετών. Άνωθέν τινων πυλών φαίνεται ακόμη ήρωτηριασμένος ο λίων του

άγιου Μάρκου. Ήπι τέσσαρας και ήμισιον αιώνας ή Κρήτη διετέλεσεν υπό την έξουσίαν των Βενετών. Οι Κρήτες δέν είχαν λόγους να διάγωσιν ήύχαριστημένοι υπό την ξένην ταύτην κυριαρχίαν. Ήδέησεν ήμισ να λυπηθείσαι διά την στέρησιν της, ότε υπέκυψαν υπό τον τουρκικόν ζυγόν.

Μετά των ιστορικών τούτων άναμνήσεων άνεμιγνύετο άρα γε εν Ιταλία και τις τάσις έπιουφείας έξ αυτών ; Δέν το πιστεύομεν. Εν τούτοις υπήρξαν τοιαύται ύπόνοιαι οι μόνον εις βάρους των Ιταλών, αλλά και τινων εκ των άλλων Δυνάμεων, ών ή σημαία εκυμάτισεν ή κυματίζει ακόμη επί του κρητικού έδάφους. Η άλληλοδιαδόχος αναχώρησις των ξένων στρατευμάτων κατασιγάζει παντελώς τάς τοιαύτας άμοιβίας δυσπιστίας, ατινες πολλάκις εύρου απήχησιν εν τη εύρωπαϊκή τύπη. Αί τέσσαρες έλευθερώτριας Δυνάμεις καταθέτουσιν ή μία μετά την άλλην την μέχρι τούδα παρ' αυτών έξασκηθείσαν στρατιωτικήν έξουσίαν. Το δυτικόν μέρος της νήσου ήδη από της 24 Ιουνίου κυβερνάται άπ' εύθείας υπό της άυτονόμου κρητικής Κυβερνήσεως, το δε άνατολικόν από της 24 Ιουλίου. Η παράτασις άλλως της διαμονής των ξένων προουρίων έθεωρήθη ως δείγμα καταφανεός του εύμενοός ένδιαφέροντος, όπερ αι τέσσαρες Μεγάλαι Δυνάμεις έξηκολούθουν να δεικνύωσιν υπέρ της εύημερίας της άυτονόμου νήσου. Νυν ή Κυβέρνησις του πρίγκιπος Γεωργίου ένεργεί όπως άνακουφίση τά βάρη των ξενικών στρατευμάτων διά του σχηματισμού σώματος έγγυριου χωροφυλακής, συγκαμμένης εκ χιλίων διακοσίων περίπου άνδρών.

Ήπαξιωματικοί Ιταλοι υπό την άιοίκησιν ένός λοχαγού της χωροφυλακής γενναιοφρόνως παρεχώρηθησαν υπό της Κυβερνήσεως του βασιλέως (Ουμβέρτου, όπως διοργανώσασιν το σώμα των Κρητών χωροφυλακων, ούς βλέπομεν ήδη εκτελούντας την άστυνομικήν ύπηρεσίαν εν τοίς Χανίοις και εις τά περίξ. Είσιν οι άνδρες ότοι ναυροί, ύψηλού άναστήματος, φέροντες άγερώχως την κομφήν αυτών στολήν, ής το σχέδιον κατηρτίσθη, ως λέγεται, υπό του έλληνοσ βασιλόπαιδος Νικολάου Ήμοιάζουσα προς το έθνικόν ένθύμια των νησιωτών, άποτελείται από έρυθρόν ύπενούτην, από βραχύ άμπέλονον βαθίος κυανού χρώματος, άναξυρίδας φουσκωμένης, κατεργασμένης μέγχι γόνατος και υποδόμηματα εκ λευκού δέρματος, ών ή χρήσις εν Κρήτη είνε, ως φαίνεται, παναρχαία' επί δε της κεφαλής, κάλυμμα μέλαν μετά του έθνοσήμου συμπληρού την στολήν. Κατά το σύνταγμα μέλλει να ήργασθώη και έθνεφυλακή.

έχουσα την θηταίαν υποχρεωτικήν. Ο σχηματισμός του σώματος τούτου δὲν θά παρουσιάσῃ δυσκολίας ἐν τῇ νήσῳ, ἐνθα ὁ πρὸς τὰ ὕψη εὐρώς εἶνε οὕτως εἰπεῖν ἐγγενῆς παρά τῷ λαῷ. Οἱ κάτοικοι γεννῶνται πολεμισταί. Οἱ τοσάκις κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους ἐπαναληφθέντες ἀγῶνες συνετέλεσαν εἰς τὴν διάπλασιν ποιᾶς τινος στρατιωτικῆς διαργανώσεως, ἣτις μὲ ὅλην τῆς τὴν ἀτέλειαν ἰσχυσε νὰ καταβάλλῃ τοὺς Τούρκους. Ἰσχυάστεν χωρίον ἔχει τὸν ἡπλαρχηγόν του ἐκλεγόμενον ἢ ἐπιβαλλόμενον δικαίωματι γένους ἢ ἀτομικῶν ἀνδραγαθιαμάτων.

Οἱ ἄνδρες αὐτοὶ ἐνοοῦσι νῦν ὅτι οἱ καιροὶ εὐτυχῶς μετεβλήθησαν, ὅτι ὑπάρχει Κυβέρνησις διὰ νὰ προστατεύῃ αὐτοὺς καὶ δικαστήρια διὰ ν' ἀπονέμωσιν ἴσῃν τὴν δικαιοσύνην. Τόσον δὲ καλῶς συνηθάνθησαν ὅτι τὸ τουφέκιον ἀφείλε νὰ ὑποχωρήσῃ πρὸ τῆς ἀξίνης, ὥστε ἀμὰ τῇ προσκλήσει τοῦ πρίγκιπος, κατέδωκαν πάντες τὰ ὕψη των πρὸς τὰς στρατιωτικὰς ἀρχάς. Ἡ ταυταύτη θυσία θὰ ὑπῆρξε δι' αὐτοὺς ἀλγεινὴ δὲν ἀποχωρίζεται τις εὐφροσύνη τοῦ ἰδίου ὕψου. Ἀφ' οὗ ἦτο τούτο τὸ ἀριστὸν τῶν μέσων, ὅπως ἀποδείξωσι τὴν πρὸς τὸν ἡγεμόνα ἀφοσίωσιν των. Δὲν πρέπει ἡμῶς ν' ἀναζητηθῇ μετ' αὐστηρότητος, εἰὰν ἡ θυσία ἐγένετο πικνταχοῦ πλήρης. Ἐκ μόνων τῶν μαχητικῶν ἐπαρχίῶν τῆς νήσου παρεδόθησαν πλείονα τῶν ἐπτακισχιλίων ὅπλα. Οἱ ὡπλαρχηγός, ὃν ἠρώτησα ἂν ἔμενον ἀκόμη τινὰ μακρυμμένα, δὲν ἠθέλησε ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὴν ἐρώτησίν μου. Ἰσχυ λόγους νὰ ὑποπτεύω ὅτι, ἂν ἡ ἐρευνα ἐγένετο ἀκριβεστέρη, ὅ' ἀνευρίσκοντο ἀκόμη περὶ τὰ χίλια ἢ καὶ διαχιλία ὅπλα.

Τὸ Σύνταγμα, τὸ ψηφισθὲν ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ κρητικῦ λαοῦ καὶ ἐλαφρῶς τροποποιηθὲν κατὰ τινὰ μέρη αὐτοῦ ὑπὸ τῶν τεσσάρων Μεγάλων Δυναμίεων, τῆς Γαλλίας, τῆς Ἀγγλίας, τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ρωσίας, ἐθεσπίσθη τὴν 10/22 Μαΐου 1899 παρὰ τῆς Α. Β. Υ. τοῦ πρίγκιπος Γεωργίου τῆς Ἑλλάδος, ὑπάτου ἀρμυρατοῦ τῶν ρηθισθῶν Δυναμίεων. Καίπερ καθιεροῦν τὰς ἐλευθερίας, πάσας τὰς ἐλευθερίας τὰς ἀπαραιτήτους εἰς τὸν πεπολιτισμένον βίον, τὸ Σύνταγμα τούτο περιέχει καὶ διατάξεις ὑπαγορευθείσας ὑπὸ πνεύματος ἐμπρόβουως συντηρητικῶ. Ἔχει ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ τὰς ἀνάγκας λαοῦ προσφάτως χειραφετηθέντος καὶ μέλλοντος νῦν νὰ διαύσῃ τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ παιδαγωγῆσιν. Οἱ κρήτες νομοθέται ἐπιωφελήθησαν ἐκ τῶν μαθημάτων ὅσα παρέχει ἡ ἱστορία τῶν τε μεγάλων καὶ μικρῶν ἐθνῶν, παρ' εἰς ἀπεδείχθη μέχρι τίνος σημείου δύναται νὰ φθάσῃ ἢ τοῦ κοινοβουλευτικισμοῦ κατάχρησις.

Ἡ Βουλὴ συμμερίζεται μετὰ τοῦ ἡγεμόνος τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν. Οἱ βουλευταὶ ἐκλέ-

γονται δι' ἀτομικῆς ψηφοφορίας κατ' ἀναλογίαν ἐνὸς ἀντιπροσώπου ἐπὶ 5,000 κατοίκων καὶ κατὰ σύστημα τὸ ὁποῖον θὰ ὑποστῇ ἐπεξεργασίαν, ὥστε νὰ προστατεύωνται ἐν τῇ ἀντιπροσωπείᾳ καὶ τὰ δικαιώματα τῆς μειονοψηφίας. Οἱ βουλευταὶ δὲν δύναται νὰ κατέχωσιν ἐμισθους θέσεις δημοσίας ἢ ἰδιωτικῆς. Ἡ ἀποστολὴ των διαρκεῖ ἐπὶ δύο ἔτη, κατὰ τὸ διάστημα δὲ τούτο καλοῦνται εἰς μίαν μόνην τακτικὴν σύνοδον διημενον. Οἱ ἡγεμόν δικαιοῦται νὰ συγκαλῇ τὴν Βουλὴν εἰς ἐκτακτον σύνοδον, ὅπως ἀσχοληθῇ ἀποκλειστικῶς εἰς τὰ ζητήματα τὰναφερόμενα εἰς τὸ διάταγμα τῆς συγκλήσεως. Οἱ ἡγεμόν ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ἀρνητικῆς. Πᾶσα δὲ ἀπόφασις τῆς Βουλῆς, μὴ ἐπικυρωθεῖσα πρὸ αὐτοῦ ἐντὸς δύο μηνῶν, θεωρεῖται ἄκυρος. Ἐν κατεπευγούσῃ ἀνάγκῃ ὁ ἡγεμόν δικαιοῦται, τῇ ἐμισθίμῃ γνώμῃ τοῦ ὑπουργικοῦ τοῦ συμβουλίου, νὰ ὑπερβῇ τὰς ψηφισθείσας παρὰ τῆς Βουλῆς διατάξεις μέχρι τοῦ ἔρου τῶν 100 χιλιάδων φράγκων. Τὸ πρῶτον τοῦ ἡγεμόνος εἶνε ἀπαρξίαστον, παρέχεται δὲ αὐτῷ ἐτήσιος χρησιν ἐκ 200 χιλιάδων φράγκων. Οἱ τύπος εἶνε ἐλεύθερος· ἀλλὰ τὰδικήματα αὐτοῦ προβλέπονται καὶ τιμωροῦνται ὑπὸ τοῦ νόμου. Διὰ τὴν ἐκδοσιν ἐφημερίδος ἀπειτεῖται ἀδεια τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας, ἣτις ὀφείλει νὰ παρέχῃται τῷ αἰτούντι μετὰ τὴν καταβολὴν χρηματικῆς ἐγγυήσεως ἐκ διαχιλίων φράγκων. Ἐν περιπτώσει προστίμου νομίμως ἐπιβεβλημένου ἢ ἐκδόσεως τῆς ἐφημερίδος ἀδικώπεται μέχρι τῆς ἡλοσημεροῦς αὐτοῦ πληρωμῆς. Ἡ προληπτικὴ λογοκρισία καταργεῖται. Κατὰ τὰ δύο πρῶτα ἔτη τῆς ἀρμυρατοῦ του ὁ ἡγεμόν κέντηται τὸ ἀπόλυτον δικαίωμα τοῦ ν' ἀρνηθῇ ἢ ν' ἀποσύρῃ τὴν ἐξουσίαν ἐκδόσεως ἐφημερίδος. Καὶ τούτο δὲν εἶνε τὸ μόνον κατὰ προκρίσιν δικαίωμα, ἵπερ τὸ Σύνταγμα χρησῆται αὐτῷ διὰ τὰ δύο πρῶτα ἔτη τῆς λειτουργίης τοῦ νέου πολιτεύματος.

Τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον ἱσχυματίσθη διὰ τοῦ Διατάγματος τῆς 27 Ἀπριλίου 1899. Οἱ ὑπουργοὶ φέρουσι τὸν τίτλον τῶν Συμβούλων, διορίζονται δὲ καὶ ἀπολύονται ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος. Τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ ἡ εὐθύνη καθορίζονται διὰ σειρὰς ἄρθρων ἐν τῷ Σύντάγματι. Χρησῆται δὲ τούτο εἰς τὸν ἡγεμόνα κατὰ τὰ δύο πρῶτα ἔτη τὸ ἀπόλυτον δικαίωμα τοῦ θεσιζέειν τοὺς ἀναγκάσιους πρὸς διοργάνωσιν τῆς νέας Κρητικῆς Πολιτείας νόμους τῇ ἐμισθίμῃ γνώμῃ τοῦ συμβουλίου καὶ συμφώνως πρὸς τὰς θεμελιώδεις βάσεις τοῦ Συντάγματος.

Οἱ σύμβουλοι τοῦ ἡγεμόνος ἐξελέγησαν μετὰ τῶν μάλλον διαπρατῶν Κρητῶν, εἰσὶ δὲ τὸν ἀριθμὸν πέντε, προϊστάμενος τῆς ὑπηρεσίας τῶν ἐσωτερικῶν, τῶν οικονομικῶν, τῆς δικαιοσύνης, τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς ἀστυνομίας

ἢ τῆς δημοσίας ἀσφαλείας. Οἱ προϊστάμενος τοῦ τελευταίου τούτου ὑπουργείου εἶναι μωαμεθανός. Οὕτω δὲ καὶ τὸ ὀθωμανικὸν στοιχεῖον ἀντιπροσωπεύεται ἐν τῇ Κυβερνήσει, ὅπως ἀντιπροσωπεύεται καὶ διὰ τοῦ διορισμοῦ ἑτέρου βέη μουσουλμάνου εἰς τὴν νομαρχίαν Χανίων, τὴν σημαντικωτέραν τῶν πέντε τῆς νήσου νομαρχίῶν. Ἀνάλογος ἀριθμὸς κατωτέρων δημοσίων θέσεων παρεχωρήθη ὡσαύτως εἰς μωαμεθανούς.

Οἱ πέντε σύμβουλοι μετὰ ζήσεως ἐπελήθησαν τῶν ἔργου τοῦ διοργανισμοῦ τοῦ ἀνατεθέντος ἐκάστῳ κλάδου τῆς ὑπηρεσίας. Οἱ κ. Βενιζέλος, εἰς τῶν μάλιστα διακριθέντων κατὰ τὴν τελευταίαν ἐπανάστασιν καὶ τὰ ἐπακολουθήσαντα γεγονότα, φίλος καὶ ἐνάμιλλος τοῦ κ. Σφακιανάκη, — πρωταγωνιστήσαντος ἐν αὐτοῖς καὶ πρὸς λύπην κοινὴν ἀποχωρήσαντος τῶν κοινῶν ἐνεκκ οἰκογενειακῶν λόγων — ὑποδειχθεὶς ὡς καταλληλότατος ἐνεκα τῶν σπανίων αὐτοῦ προσόντων ν' ἀναλάβῃ τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης, κατήρτισεν ἤδη καὶ ἐθέσπισε τὸν ὄργανισμὸν τῶν δικαστηρίων. Πλὴν τῶν 15 ἐιρηνοδικείων καὶ τῶν 5 πρωτοδικείων, ἰσαριθμῶν πρὸς τοὺς νεμούς, ἐν ἐφετεῖον ἰδρύθη ἐν Χανίοις. Δύο κακουργοδικεῖα, τὸ ἐν ἐν Χανίοις, συγκείμενον ἐκ τῶν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐφετῶν καὶ τὸ ἕτερον ἐν Ἡρακλείῳ ἐκ τριῶν ἐφετῶν καὶ δύο δικαστῶν τοῦ ἐν τῇ εἰρημένῃ πόλει πρωτοδικείου, θὰ δικάζῃ τὰς ποινικὰς υποθέσεις. Ἀνώτατον Συμβούλιον, ἀποτελούμενον ἐκ τοῦ προέδρου, τοῦ εἰσαγγελέως καὶ τριῶν μελῶν τοῦ ἐφετείου θὰ ἐπιβλέπῃ περὶ τὴν λειτουργίαν τῆς δικαιοσύνης.

Τὸ Συμβούλιον τούτο ὁ ἀποφαίνεται περὶ τοῦ διορισμοῦ ἢ τῆς ἀπολύσεως τῶν δικαστῶν παντὸς βαθμοῦ, τῆς ἀπολύσεως ἐπιτροπομένης μόνον εἰς περιπτώσεις προβλεπομένης καὶ ὀριζομένης ὑπὸ τοῦ νόμου. Οἱ μισθοὶ τῶν δικαστῶν προσδιορίσθησαν ἐπὶ τῇ βᾶσει κλίμακος ἀνωτέρας τῆς ἐν Ἑλλάδι παραδεξαμένης, εἰὰν λάθωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν παρούσαν κατάστασιν τῆς ἐπικαταλλαγῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ δραχμὴ ἰσοδυναμεῖ πρὸς δύο τρίτα τοῦ φράγκου. Οἱ ἐν Κρήτῃ ἐρέται ἔχουσι μισθὸν 450 φράγκων χρυσῶν κατὰ μῆνα, οἱ πρωτοδίκαι 250, ὁ δὲ προέδρος καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς τῶν ἐφετῶν 600 φράγκα. Οἱ κάτοχοι τῶν δύο τούτων θέσεων προσληθόντες ἐξ Ἑλλάδος διὰ τὴν διοργάνωσιν τῶν δικαστηρίων ἔχουσι καὶ ἐπιμίσθιον ἐκ 200 φράγκων κατὰ μῆνα. Οἱ πρῶτος ἐξ αὐτῶν εἶνε ὁ κ. Σκαλιστήρης, ἀραιοπαγίτης, ὁ δευτέρος δὲ ὁ κ. Μπένσης, πρίην εἰσαγγελεὺς. Οἱ κ. Σικελτσούνης, διακεκριμένος νομομαθῆς, ὅστις ἐπὶ τριακονταετίαν ἔλην δὲν ἐπαυσε παρέχων τὴν πεφωτισμένην αὐτοῦ ἐνέργειαν ὑπὲρ τῆς Κρήτης, διορίσθη νομικός σύμβουλος τοῦ ὑπουργείου τῶν οικονομικῶν, ἐπὶ μισθῷ 600 φράγκων κατὰ μῆνα.

Ἐν συνόλῳ οἱ Κρήτες ὑπ' ἄλληλοι ἀμειβόμενοι ἐπαρκῶς. Ἐνὲς ἐχαρακτήρισαν ὡς πολυτέλειαν περιττὴν τὴν τοιαύτην τάσιν περὶ τὸ μὴ φειδωλεῖσθαι ὡς πρὸς τὸ κεφάλαιον τούτο. Λησμονοῦσιν ἡμῶς οὗτοι, νομίζομεν, ὅτι εἶνε κακῶς ἐνοουμένη οἰκονομία τὸ μὴ ἐξασφαλίσειν τὸν ὑπ' ἄλληλον τοῦ κράτους ἀπὸ τῆς ἐνδεείας. Διὰ τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς ὕλικῆς ἀνεξαρτησίας ἀνυψοῦται ἡ θέσις αὐτοῦ καὶ δι' αὐτὸν τὸν ἴδιον καὶ διὰ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ διοικουμένους.

Οἱ πέντε νομαρχαὶ λαμβάνουσι μισθὸν 400 φράγκων ἐκάστος, πρὸς δὲ καὶ 50 φράγκα κατὰ μῆνα οἱ τῶν τεσσάρων νομαρχίῶν δι' ἕξοδα παραστάσεως. Τὸ ποσὸν τούτο δὲν φαίνεται ὑπερβολικόν· δὲν πρέπει ἡμῶς νὰ λησμονώμεν ὅτι τὰ πάντα εἶνε σχετικὰ. Οἱ κ. Κούνδουρος ἐκ Σφακιῶν προϊστάται τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἰσπανικῶν.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 21 τοῦ Συντάγματος ἡ ἐκπαίδευσις εἶνε ἐλευθέρη, ἀρκεῖ νὰ ἐξασκηθῇ ὑπὸ ἀνθρώπων κατεχόντων τὰ ἐχέγγυα καὶ τὰς ἐιδότητας, ὡς προβλέπει καὶ ἀπαιτεῖ ὁ νόμος. Ἡ προκαταρκτικὴ ἡμῶς ἐκπαίδευσις εἶνε ὑποχρεωτικὴ καὶ παρέχεται δωρεάν. Οἱ διευθύνων τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως κ. Γιαμαλάκης μετὰ τοῦ ἀξιολόγου γενικοῦ γραμματέως τοῦ κ. Περδικάρη ἀσχολοῦνται περὶ τὴν διοργάνωσιν ἢ μάλλον περὶ τὴν δημιουργίαν τῆς ὑπηρεσίας ταύτης. Οἱ κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη κλονισμὸς ἀνέτρεψε πάντα τὰ πρότερον ὑπάρχοντα ἰδρύματα τῆς δημοτικῆς ἐκπαίδευσως ἱεῖς πλείστα χωρὶα τὰ παιδία συναθροίζονται ὑπὸ τὴν πύλῃν τοῦ ναοῦ περὶ τὸν ἱερεῖα, τοῦ ὁποῦ ἢ καλῇ θέλῃσις, ἴσως δὲ καὶ αἱ γνώσεις ἐξισοῦνται ἐπιότε πρὸς τὰς τῶν μαθητῶν. Ἡ ἵδρυσις προτύπου διδασκαλείου ἀποτελεῖ τὸν ζωηρότατον πόθον τῆς σήμερον. Ὡς πρὸς τὴν μέσῃν ἐκπαίδευσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος γίνεται σκέψις περὶ συστάσεως ἐνὸς μόνου γυμνασίου ἐν Χανίοις.

Πάντα τὰ μέτρα ταῦτα συνδέονται μετὰ τοῦ οικονομικοῦ ζητήματος. Οἱ κ. Φούμης, ὁ σύμβουλος, ὁ προϊστάμενος τῆς ὑπηρεσίας ταύτης, εὐρίσκειται ἀπέναντι δισπεπλῶτων προβλημάτων. Ἡ γονιμότης τοῦ ἐδάφους, ἡ νοημοσύνη καὶ ἡ φιλοπονία τῶν κατοίκων εἰσὶν ἐγγυήσεις ἀρκεταὶ περὶ τοῦ μέλλοντος· ἀλλὰ τὰ πρῶτα βήματα εἶνε φυσικῶ τῷ λόγῳ ἐπίπονα εἰς χώραν ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἀνοργάνωτον καὶ κατεστραμμένην ὑπὸ τῶν φρικαλεοτήτων ἀπηνόου φιλετικῶ πολέμου. Αἱ οἰκίαι, αἱ ἐμπρησθεῖσαι ἢ καταδαφισθεῖσαι ἐκ θεμελιῶν, καὶ τὰ ριζηδὸν κεκομμένα δένδρα μαρτυροῦσιν ἀκόμη μέχρι τίνος σημείου ἐφθασαν τὰ μίση. Καὶ αἱ μὲν οἰκίαι δύναται ταχέως ν' ἀνοικοδομηθῶσιν. Ἐντὸς αὐτῆς τῆς πόλεως τῶν Χανίων, καθὼς καὶ εἰς τὰ περίεξ χωρὶα αἱ πυρσο-

ληθείσαι συνοικίαι ἤδη ἀνακτιζονται, καὶ μετ' οὐ πολὺ θὰ ἐξαφανισθῶσι τὰ ἔγνη τῶν διαπραχθεισῶν καταστροφῶν. Ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν συμβαίνει τὸ αὐτὸ μὲ τὰ δένδρα, ἀπαιτεῖται δὲ καιρὸς πολὺς πρὶν ἢ αἱ νέαι φυτεῖαι τῶν ἀποκοπεισῶν ἐλαίων καὶ πορτοκαλεῶν ἀνταρμεύωσι τοὺς κόπους τῶν καλλιεργητῶν.

ὑπὸ τὴν τουρκικὴν διαίκτησιν ἄλλος πόρος εἰσοδήματος δὲν ὑπῆρχεν ἐκτὸς τῶν τελωνεῶν καὶ τῆς δεκάτης. Τὸ ἥμισυ τῶν τελωνιακῶν εἰσπραξέων, προωρισμένον διὰ τὸ αὐτοκρατορικὸν ταμεῖον, ἐπέμπετο εἰς Κωνσταντινούπολιν. Τὸ ἕτερον ἥμισυ μετὰ τῆς δεκάτης ἀπετέλουν ἔσοδα ἐτήσια κατὰ μέσον ὄρον ἐκ δέκα ἑκατομμυρίων γροσίων, ἧται δύο ἑκατομμυρίων φράγκων. Ἦδη κατὰ τὸ 1834 ἡ Πάσαυ (ἐν τῇ συγγραμμᾷ τοῦ Travels in Greece) υπολογίζει εἰς τὸ αὐτὸ ποσὸν τὸ εἰσόδημα τῆς νήσου, μὲ τὴν διαφοράν μόνον ὅτι ἡ τιμὴ τοῦ γροσίου ἐκτοτε ἐξέπεσεν ἐπὶ πολὺ. Ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν ἐλπίζει ἡ Κυβέρνησις νὰ φθάσῃ εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα. Διὰ τὸ πρῶτον οικονομικὸν ἔτος, ἀρχόμενον τὴν 1 Σεπτεμβρίου, δὲν τοῖμα νὰ βλασηθῇ ἐπὶ ἐσόδων ὑπερβαινόντων τὰ ἐξῆς ἐπὶ ἑκατομμυρίων γροσίων, ἧται 1,200,000 μέχρις 1,400,000 φράγκων. Ἡ Κυβέρνησις σπουδάζει ἀσχολεῖται περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀξήσεως καὶ ἐκμεταλλεύσεως τῶν προϊόντων τῆς νήσου καὶ περὶ ἐφαρμογῆς συστήματος φορολογικοῦ τελειοποιημένου. Ἐλβετὸς σύμβουλος, προσκεκολλημένος εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν, ἔχει ἀποστολὴν νὰ διοργανώσῃ τὴν λογιστικὴν ὑπηρεσίαν. Ἀλλ' ἢ μᾶλλον κατεπιλογισα ἀνάγκη εἶνε ἡ πολλὰ πλυσασμὸς ἢ κάλλιον εἰπεῖν ἡ δημιουργία τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας. Εἰς τὴν ὀρεινὴν ἐκείνην χώραν ὑπάρχει παντελής ἔλλειψις ὁδῶν. Πλὴν τῶν συνδεουσῶν τὰς κυριώτερας πόλεις μὲ τινὰς τῶν περὶ αὐτάς ἐσχάρων καὶ πλὴν τινῶν ὁδῶν στρατιωτικῶν, χαρακτηιστῶν ἐσχάτως ὑπὸ τῶν στρατῶν τῆς κατοχῆς, δὲν ὑπάρχουσιν εἰρητῆ ἀτραπτοὶ μόνον εἰς ἡμίσεις προσταί.

[Ἐπεται τὸ τέλος]

Α. Ι. ΒΙΚΙΛΛΑ

ΜΗΤΕΡΑ

Ἦρπει σὲ σήμερι ἢ χαρὰ σου
 Νὰ πλημμυρίξῃ μετ' σ' τὰ στήθια,
 Γιατὶ τὰ πιά γλυκιά ὄνειρά σου
 Γενῆκαν ζωντανή ἀλήθεια,
 Ποῦ καὶ τὰ μάτια νὰ σφαιλίσῃς
 Τὴ βρισκεῖς ψιλαφώντας πάλι,
 Ἄρα χαϊδέψῃς καὶ φιλήσῃς
 Ἕνα σγουρὸ ζανθὸ κεφάλι.

15 Ἀυγούστου 1893

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΚΙΜΗΣ

Τὰ κάτωθι τραγικὴν ἐπιπέδιον τοῦ γαλλογερμανικοῦ πολέμου ἐγράφη ὑπὸ τῆς διασημῆς αὐστριακῆς συγγραφέως βραβύνης Σούτνερ, ἧτις προσέλαχε τὴν ὑπερ τῆς καταλύσεως τοῦ πολέμου ἐνεργειῶν ὡς πρόσδρος τῆς φιλερμηκῆς ἐνώσεως ἐν Λύστριζ, προσπαθεῖ δὲ νὰ ἐμπνεύσῃ τὴν πρὸς τὸν πόλεμον κτιστροφὴν διὰ τῆς ἀπεικονίσεως τῶν φρικαλεοτήτων αὐτοῦ. Μεταξὺ τῶν ἔργων αὐτῆς, ζήτω ἐπιδικάζουσι τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἔχουν θεμεριεῖται τὸ μυθιστόρημα «Κάτω τὰ ὅπλα!» μεταφρασθὲν εἰς τὰς πλείστας τῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν.

Σ. τ. Δ.

Ο ΓΕΡΩΝ ΙΕΡΕΥΣ

ΠΟΛΕΜΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ

Ἄφου ἐτελείωσε τὸ παρρημιθιον τῶν μαγισσῶν, ἐπηκολούθησε βραχέϊα σιωπὴ. Ἐπειτα εἰς ἐκ τῶν ἐπισκεπτῶν μας ἠγέρθη ὄδιον οὕτω τὸ σύνθημα τῆς ἀναχωρήσεως. Ὁ κ. Χ. ἠτομάζετο καὶ αὐτὸς νὰ φύγῃ, ἀλλ' ἡ σύζυγός μου καὶ ἐγὼ τὸν ἐκρατήσαμεν. Ἄφου δὲ ἠμείναμεν μόνον,

— Τώρα, τῷ εἵπομεν, θὰ μὰς διηγήθῃς τὸ περιστατικὸν ἐκεῖνο, ὅπως μὰς ὑπεσπείθῃς.

— Ἦστω, εἶπεν. Θὰ τὸ διηγήθῃω, διὰ πρῶτην φοράν τώρα. Ἦσαι θὰ τὸ χρησιμοποιήσῃτε, ἔταν σὰς ἠοθῇ εὐκαιρία.

— Θὰ μοῦ ἐπιτρέψῃτε ν' ἀναφέρω καὶ τὸ ὄνομά σας;

— Τοῦτο ὅχι, διότι θὰ ἡγαιρην ἐναντίον μου αὐθαγὰς δυσπαρασκευίας.

— Τότε νὰ ἡσθε βέβαιος ὅτι δὲν θὰ σας ἀναφέρω.

Ἦμειναν ὀλίγαι στιγμαὶ σιωπῆλὸς μὲ κακλεισμένους τοὺς ὀφθαλμούς. Ἦγος τὸν διέτρεξεν. Ἐπειτα ἤρχισε νὰ διηγήται:

«Τὸ γεγονός συνέβη μετὰ τὴν μάχην τῆς Ὀρλεάνης. . . Ἡ διὰ τὴν ὀριστικὴν νίκην πάλῃ εἶχε γίνῃ πρὸ πολλῶν ἡμερῶν. Μὰς εἶχον στείλῃ ὡς προσκόπους εἰς ἓν μέρος, τοῦ ὁποῖου δὲν λέγω τὸ ὄνομα, πέραν τῆς Ὀρλεάνης.

«Ἐφθάσαμεν ἐκεῖ ἐπιππει, κατάκοποι, μουσχευμένοι ἀπὸ τὴν βροχὴν—ἔβρεχεν ἐπὶ τεσσαράκοντα ὥρας—καὶ καταπεινησμένοι, τρία καλά, τὰ ὁποῖα, ἐὼν συνυπάρχον καὶ ἱκανὰ λαμβάνωνται συχνὰ ἐπὶ ἐθλομαδάς καὶ μῆνας, εἶνε ἱκανὰ νὰ καταπνίξουν τὸν πολεμικὸν ἐνθουσιασμόν. . .

«Ἦμεθα ἠναγκασμένοι νὰ προχωρήμεν μὲ πολλὴν προσφύλαξιν, ἐπειδὴ οἱ κάτοικοι τοῦ μέρους ἦσαν πολὺ ἐξηρηλωμένοι. Ἄν καὶ ἐγνωρίζομεν ὅτι ἡ τακτικὸς στρατὸς τῶν Γάλλων ὑπεχώρει, ἐπρεπεν ὅμως νὰ προσφύλαττάμεθα ἀπὸ τοὺς ἐλευθέρους σκοπευτάς. Οἱ ὄλοφόνοι! Ὁλητὴ ἡ ὀργὴ μας καὶ ἡ ἔθικὴ ἀγανάκτησις, τὴν ὁποῖαν ἠμπνέει ἡ ἰδέα τοῦ θόνου—ἔταν βέβαια γίνῃται ὁ φόνος μεταξὺ τακτικῶν στρατῶν, διαφέρει τὸ πρᾶγμα—ἐστρέφετο κατ' αὐτῶν. Τὴν

στιγμὴν ἐκείνην ἡ ἀνάμνησις τῶν ἀτάκτων συμμάτων, τὰ ὁποῖα οἱ πατέρες ἡμῶν τοῦ 1812 καὶ 1813 ἐσχημάτισαν κατὰ τὴν ἐκ Ρωσίας ὑποχώρησιν τῶν Γάλλων, δὲν μὰς ἤρχετο ποσῶς εἰς τὸν νοῦν.

«Ἐπανειλημμένοι βολαὶ τουφεκίου ριπτόμεναι ἀπὸ τοὺς ἀφανεῖς ἐχθροὺς μας ἐκ τῶν Ὀαίνων προσέβαλλον τὰς τάξεις μας' δύο ἢ τρεῖς ἐπλήγησαν καὶ ἔμειναν εἰς τὸν δρόμον, — ἀλλὰ τῶσι δὲ δὲν λογαριάζονται.

«Ἦλος κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐπλησιάζομεν εἰς τὸ ὀρισμένον μέρος. Μετὰ μίαν ἀκόμη στραφὴν πορείας τὸ χωρίον ἀναφανίσθη πρὸ ἡμῶν φωτιζόμενον ὑπὸ τοῦ γλυκέως ἐσπερινοῦ λυκόφωτος.

«Ἀκόμη τὸ βλέπω ἐνώπιόν μου ἐν τῷ μέσῳ πρασίνης κοιλάδος, μὲ τὰ περιβόλια τῶν οἰκιῶν του, μὲ τὴν μικρὰν του ἐκκλησίαν καὶ τὸ στρογγύλον κωδωνοστάσιόν του. Ὁ κῶδων ἐσήμαινε τὴν ἐσπερινὴν λειτουργίαν. Πολλοὶ ἐκ τῶν στρατιωτῶν μας ἔκμαζαν τὸν σταυρόν των. Ἦότοι ἐξ αὐτῶν θὰ ἐνεθυμοῦντο τὸ χωρίον των!

«Ἦ ἐμπροσθοφυλακὴ μας διέλλοε τοὺς δρόμους τοῦ χωρίου καλοῦσα μὲ τοὺς κρότους τοῦ τυμπάνου τὸν δῆμαρχον καὶ τὸν ἱερέα. Ὅταν καὶ ἡμεῖς εἰσήλομεν, οἱ δύο οὗτοι ἀντιπρόσωποι τοῦ χωρίου εὐρίσκοντο εἰς τὴν μεγάλην πλατείαν ἐμπροσθεν τῆς Ἐκκλησίας.

«Τοὺς ἠρωτήσαμεν κατὰ τὴν ἐν πολέμῳ συνήθειαν ἐν ἡ ἐχθρὸς κατέλιπε τὸ χωρίον, ποῖα στρατεύματα ἐπέρασαν δι' αὐτοῦ, ποῖαν δύναμιν ἔλαβον κτλ. κτλ., ἐν τὸ χωρίον ἔδωκεν ἐλευθέρους σκοπευτάς καὶ ἐν ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι καὶ τέλος προσκηρύξαμεν ἐπισήμως τὸν θάνατον κατὰ παντὸς ἐπιβόλου.

«Ἄφου δὲ ἰστοποθετήσαμεν σκοπούς ἐξω τοῦ χωρίου, ὀρίσαμεν τὰ καταλύματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἡμεῖς καὶ οἱ καταπεπονημένοι στρατιῶται θ' ἀνεπαύοντο. Δύο συναδάελφοί μου καὶ ἐγὼ κατελύσαμεν εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ ἐφημερίου.

«Μετὰ μίαν ὥραν ἐκαθίσταμεν οἱ τέσσαρες—ἐκάθισε μὰζι μας καὶ ὁ ἐφημέριος—εἰς τράπεζαν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἦτο καὶ ὄνος καὶ σιγάρα. Ἦνονεῖται ὅτι ἐράχομεν μὲ ὄρεξιν' μετὰ τὸ φαγητὸν ἐκαπνίζομεν καὶ συνομιλοῦμεν μὲ πολλὴν εὐχάριστην.

«Ὁ γέρον ἐφημέριος, ὁ ὁποῖος θὰ ἦτο τότε ἄνω τῶν ἐβδομηκοντα ἐτῶν, συνομιλεῖ μὲ τρόπον τόσον περιποιητικὸν καὶ ἀπροσποίητον, ὥστε ἐλησμονοῦμεν ὅτι ἡμεῖς «ἐν πολέμῳ ἐχθροί». Κατὰ τὴν νεότητά του εἶχε διέλθῃ ὀλίγα ἔτη εἰς Ἀδελφίεργην καὶ μὰς ἤρώτα περὶ τῆς συγχρόνου καταστάσεως τῆς πόλεως. Ἦγὼ εἶχον μείνην ἐπίσης εἰς αὐτὴν καὶ τῷ ἔλωκα ὀλίγας πληροφορίες. Ἦθύς ὡς ἀνέφερον κατὰ τύχην ὄρομον ἢ ζυθοπωλείον γνωστὸν ἢ ἐσχάτην, τὴν ὁποῖαν ὁ γέρον ἐνεθυμέετο, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἔλαμπον.

«Ἦ ὀρχιοὶ ὀφθαλμοὶ κυανοὶ καὶ διαυγεῖς! Καὶ αἱ ἀργυρίζουσαι λευκαὶ τρίχες του καὶ ὁ ἐγκάρδιος τόνος μὲ τὸν ὁποῖον ἀντικαθίστα ἐνίοτε τὸ «κύριε» διὰ τοῦ «παιδί μου» ἢ «ἀγαπητά μου παιδιά»—εἶχε τὴν ἀφέλειαν καὶ ἀπλότητα εἰς ὄλον τὸ πρόσωπόν του, ὥστε πάσα ὑπερεβουλία καὶ πάσα ὀργὴ ἐφαίνοντο ξέναι εἰς αὐτόν. Μίαν ζωὴν ὀλόκληρον μὲ ταπεινότητα καὶ ὑπακοὴν εἶχεν ἐξακλήσῃ τὰ ἱερατικὰ του καθήκοντα. Καὶ ἡμὰς δὲν μὰς θεώρει ἄλλο παρὰ γενναίους στρατιώτας, ὅτινες ἐκπληροῦν καὶ αὐτοὶ τὸ καθῆκόν των' πολὺ φυσικά. Μὰς ἔκαμε λόγον διὰ τὰς μικρὰς του λύπας καὶ χαράς, τὰς ἰδιαίτερας του προτιμήσεις, τὰς συλλογὰς τῶν ἀνθέων καὶ ὀρυκτῶν, τοὺς μαθητάς του, τοὺς ὁποῖους θεώρει ὡς οἰκογένειάν του, τὰ προσφιλῆ του βιβλία, εἰς τὰ ὁποῖα συνήθειζε καὶ ἐκάστην νὰ ζητῇ παρηγορίαν καὶ τέρψιν, τοὺς κλασιακούς Ἰλλήλους καὶ Ἀκτινοὺς συγγραφεῖς, τὸν Κορνῆλιον, τὸν Ρακίαν, τὴν Μίμησιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ—ἦτο ψυχὴ εὐσεβῆς, ὀλιγαρκῆς, εὐγενῆς! Μοῦ ἔτερπε τὴν καρδίαν ὁ γέρον αὐτὸς καὶ ἤρχισα νὰ τὸν ἀγαπῶ. Καὶ τὸν ἠγάπων περισσώτερον, ἀκριβῶς διότι ἀνήκεν εἰς ἐχθρικὸν ἔθνος' ἦτο ἀληθῶς εὐτύχημα ὅτι ἐπὶ τέλους ἤμην ἐλευθέρους ἀπὸ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μισῶ ἓνα ἄνθρωπον, μόνον καὶ μόνον διότι ἦτο ἄλλης ἰθνηκότητος! Τὴν ἰδίαν δὲ αἰσθησιν εἶχε καὶ αὐτὸς, τὸ ἔβλεπον πολὺ καλά. Μὲ τὰ εὐμενῆ βλέμματα, τὸν φιλικὸν τόνον τῆς φωνῆς μας ἰνοούσαμεν ἀμοιβαίως ὅτι δὲν ἐλέγομεν μὲ τὸ στόμα' «Ἦσαι Γάλλος, ἀλλ' εἶσαι σεβαστὸς γέρον», «εἶσθε ἰρῶσοι, ἀλλ' εἶσθε γενναῖα παιδιά». Ὅταν διψᾷ κανεὶς πολὺ, καὶ ὀλίγα σταγόνας εἶνε εὐεργατικαί, καὶ μετὰ μακρὰν κούρασιν αἰσθάνεται κανεὶς καλῆτερα τὴν ἀνάπαυσιν, οὕτω καὶ τώρα ὑστερα ἀπὸ τοὺς μακροὺς ἐκεῖνους καὶ λυσσαλέους ἀγῶνας, ἡ φυσικὴ εὐγένεια καὶ προσήθεια μὰς ἰφαίνετο διπλασίως εὐχάριστος.

«Μὲ ὄλον τὴν κούρασίν μας ἠμείναμεν ὀμοῦ πολλὰς ὥρας. Μόλις κατὰ τὴν ἐνδεκάτην διεκόψαμεν τὴν συνομιλίαν. Ὁ γέρον μὰς ὠδήγησεν εἰς τὸ δωμάτιόν μας, τὸ σπουδαστήριόν του. Ἦντὸς αὐτοῦ ἦσαν τὰ ἐρμάρια τὰ περιέχοντα τὰς προσφιλεῖς του συλλογὰς καὶ ἡ μικρὰ του βιβλιοθήκη, καναπὲς ἐπεστρωμένος μὲ δέρμα, ὀλίγα καθίσματα, ἐν γραφεῖον, ἄνωθεν τοῦ ὁποῖου ἦτο ἀνηρητημένη ἡ εἰκὼν ἀνθρώπου ἐπιβλητικῆ καὶ εἰς σταυρός.

— Ἦνε ὁ πατήρ μου, μὰς εἶπε πλησιάζου εἰς τὴν εἰκόνα τὸ φῶς. Ὑπῆρέτησε καὶ αὐτὸς εἰς τὸν στρατὸν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ναπολέοντος. . . Τότε τὰ πρᾶγματα ἦσαν διαφορετικὰ' ἡμεῖς ἡμεῖς νικηταί εἰς χώραν ἐχθρικὴν. . . Εἰς τὸν κόσμον ὀλα μεταβάλλονται. Ἄς γίνῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ! Τώρα, καληνύκτα σας, θὰ ἡσθε

πολύ κουρασμένοι, πάρα πολύ, παιδιά μου, πρέπει να κοιμηθώτε!

«Μας έσφιξε την χείρα, πρώτον των συντρόφων μου, έπειτα την ιδιανή μου. Έγω δέν είμ- πόρεσα να κρατηθώ... έπειτα δέν ήτο και καρμιά εντροπή· αυτός γέρον έβδερμηκοντούτης, ιερέυς, έγω παιδί, νεώτατος... έσκυφα λοιπόν την κεφαλήν δια να φιλήσω τὸ χέρι του. Ήκει- νος τὸ απέσυρε, τὸ έθεσε μόνον μίαν στιγμήν επί τῆς κεφαλῆς μου και μου επανέλωθε· «καλη- νόκτα, παιδί μου».

Ο κ. Χ. έφερε βιαίως την χείρα εις την κεφαλήν του.

— 'Α! εκείνη ή εύλογία!... πόσον καίρον μου εφλόγιζε την κεφαλήν!

Και μετά βραχυίαν σιωπήν εξηκολούθησεν·

«Ήπλαγιάσαμεν ή υπολογαγός!· εις τον κα- ναπέν, έγω εις έν άνάκλιτρον, εις τὸ ήπειον έπλησίασα κατά σειράν δύο καθίσματα και τὸ μετεβάλα εις κλίην ή τρίτος συνάδελφός μου Ρ. ήτο τῆς ύπηρεσίας και απέσυρθη εις έν θυμά- τιον εις τὸ άκρον τῆς κατοικίας, από τὸ ήπειον ήδύνατο να βλέπῃ όλον τὸ χωρίον και τούς σκο- πούς, τούς ήτοιούς άργότερον θά επθεώρει αυτός.

«Ής διάφορα μέρη τῆς κατοικίας έτοιπολητή- σαμεν ήλίγους σκοπούς.

«Ήκαμήθην ήλίγας ώρας, θε κρῶτος ταιρε- κίου με εξύπνησε. Κατ' άρχάς ενόμισα ότι άνει- ρεύθην. Τάς τελευταίας ήμέρας είχον άκούση τόπους τουφεκισμούς, ώστε συχνότατα ή κρῶτος επανελαμβάνετο κατά περιόδους τῆς άκοῆς εις τά ήτά μου.

«'Αλλά μετ' ήλίγας στιγμάς ήκούσθη και δεύτερος πυροβολισμός και τρίτος. (Ο συνάδελ- φός μου με ήφύναξεν. Ήρωρέσαμεν με βίαν τὰ άνδράματά μας, ενῶ οι πυροβολισμοί εξηκολούθουν και δια μέσου των παραθύρων ήλέπομεν — εί- χομεν δά τόσον συνήθειαι εις τὸ θέημα αυτό — τον άντρανόν ήρυθρόν εκ πυρακίως.

«Ής δέκα λεπτά — ήτο μία και μισή τότε — συνηροισθημεν ήλοι εις την αύλήν. Ής τὸ χωρίον είχον πυροβολήσῃ κατά των ιδιανών μας και τὰ δύο σπίτια, από τὰ ήτοια είχον πυροβο- λήσῃ, εκάιντο.

«Ήντε άνθρωποι και ή υπολογαγός Ρ. έλειπον.

«Ήπεθέσαμεν ότι ή υπολογαγός εκαιμεν επι- θεώρησιν των σκοπών. Ήθέλησα να εισέλθω εις τὸ δωμάτιόν του, δια να ιδῶ από τὰ παραθύρα.

«Ής την σκάλα προσέεξα εις έν σῶμα. Στε- ναγμοί βαθείς, άλγεινοί ήκούσθησαν. Ήναψα ένα σπύρτο. Ήτο ή στρατιωτική ύπηρετής του ήπο- λογαγού. Ήπλεεν εις τὸ αίμά του· έφερε μίαν σπαθίαν εις τὸ στῆθος και μίαν πληγήν δια πελέκως εις την κεφαλήν.

«Ής τὸ δωμάτιον εύρομεν τον υπολογαγόν Ρ.

νεκρόν· ή κεφαλή του ήτο σχεδόν συντετριμμένη από σπαθισμούς.

«Ήσσαρες στρατιώται είχον δολοφονηθῆ εις τὸ χωρίον.

«Ής τὰς πέντε τῆς πρωίας συνεκροτήθη τὸ στρατιωτικόν δικαστήριον. (Ο ιερέυς, ή δήμαρχος και πολλοί άλλοι ενεφανίσθησαν.

«(Ολη ή υπόθεσις συνεκεφαλαιούτο εις τὰ ήλίγν ταύτα·

«(Ο άνεψιός του ιερέως, δασοφύλαξ, με έλ- λους μερικούς νέους του χωρίου, απέτελει μέρος μίας συμμορίας έλευθέρων σκοπευτών εις τὰ περίξ. Ήίχον επιστρέψῃ από χθές και επέτέθησαν κατά των στρατιωτών μας έν καιρήν νικτός.

«'Αλλά τώρα, τώρα εινε τὸ φεβιαρόν.

«Ής ποιμήν προχωρεί εις τὸ μέσον και κηρύτ- τει ότι την επέρην είχεν ιδῆ τον ιερέα ν' άνοιγῃ την θύραν, ή ήτοια ήβλεπεν εις την αύλήν.

«Ήμεινα έμβρόντητος, εις έναν ή κατηγορία διηυθύνετο κατ' ήμου του ήτοιου.

— 'Αλήθεια; άλήθεια; άνεφώνησα εις τον έφημέριον.

«Ήψωσα την κεφαλήν και με παρατήρησε με τούς ήρξίους κυανούς ήφλακμούς του.

— Ναι, απεκριθῃ με λύπην. 'Αλλά τὸ εκκαμα μόνον δια να κρύψω αυτόν τον άνήθητον, τον άνε- ψιόν μου, εις τον σταύλον των αργίων. Δέν είχον καρμιάν γνώσιν του σχεδίου, πιστεύσατέ με, σας ήρακίζομαι.

«'Εγω είπίστευσα, αλλά τί τὸ ήμελος; Ήξευρα εκ των προτέρων τί θά ήγίνετο. (Ο διοι- κητής είχεν είδοποιηθῆ περί των συμβάντων, εις τὰς εννέα έλοθον την απόφασιν.

— «Τὸ χωρίον προς τιμωρίαν πρέπει να πυρ- ποληθῆ, ή ιερέυς, άποδειχθέντος ότι εκρυφεν εις την αίλιαν του ένα άτακτον δολοφόνον, να κρε- μασθῆ εις την θύραν τῆς οικίας του».

Ήγος πάλιν άνετόραξε τον κ. Χ., ενῶ ή πρό- φηρε την λέξιν «να κρεμασθῆ».

Ήν άγωνία επανέλαβον·

— Να κρεμασθῆ; να κρεμασθῆ; ή ιερέυς;... και έγεινεν αυτό;

«Ήσταίλα έν σπουδή ένα άγγελιαφόρον εις τον άδικητήν, ένα τῆς ζητήσῃ επιμόνως μετρια- σμὸν τῆς αποφάσεως— την χάριν.

«Ή άπάντησις ήλθε ταχέως. «Δέν υπάρχει συγχώρησις».

«Ήπρεπε δέ έγω να εκτελέσω την απόφασιν, και τότε, σας βεβαιώ, ή απελπισία μου, ή άηδία του κόσμου ήσαν τόσο μεγάλα, ώστε ήσκήθην να πετάξω τὰ μυαλά μου. 'Αλλά ήσυλλογιόθην τὸ σπίτι μου και εκρατήθην. Και έπειτα... α! τί ώραίαι άκαμήσεις! Ήπειτα... εύτυχώς πολλοί λεπτομέρικαι εξέφυγον εκ τῆς μνήμης μου, αλλά πολλοί, πάρα πολλοί, δυσ-

τυχῶς έμειναν εγκεχαραγμένοι εις αυτήν με την άκριβειαν φωτογραφίας.

«'Ο πόλεμος, τὸ άδυσώπητον καθῆκον, ή ήπέρτατος σκοπός». Με τούς κοινούς αυτούς τόπους κατορθούμεν να περικαλύπτωμεν την φρί- κην και ν' άπατάωμεν και τον έαυτόν μας και τούς άλλους. 'Αλλά δια τὰς λεπτομερείας σιω- πῶμεν· περασιωπῶμεν ότι εινε πάρα πολύ ειδε- χθές και ήλιθερόν. Τὸ έν αποσυνθέσει σῶμα κα- λυπτομεν δια χῶματος, και τάηδη, τὰ οικτρὰ συμβάντα δια τῆς σιωπῆς. 'Αφήσατέ με να τε- λειώσω εδῶ την διήγησιν μου.

— 'Οχι, θέλομεν να μάθωμεν τὸ τέλος. Ήξε- τελείσθη ή άπόφασις;

— Βεβιαίως! Ήτο άνάγκη. Ή πόλεμος πρῶτος δέν υπάρχει. Έγω ή ίδιος εδῶκα την διαταγήν. Ήρώτον έγνωστοποίησα εις τον γέροντα την κα- ταδικαστικήν απόφασιν, χωρίς να δηλώσω και τὸ είδος του θανάτου.

— Τὸ έπαρμένα, είπε με ήρεμίαν και γλυκύ- τητα. Ήβμαι έτοιμος.

«'Αλλ' όταν τῆ άνέφερα και την καταστρο- φήν του χωρίου, έρρηξε κραυγήν. Να καῖ, να καῖ ή, τι είχεν άγαπήσῃ εις την γῆν αυτήν, να καταστραφῆ ήλόκληρος ή κοινότης του, ή σχολή, τὸ νοσηκομείον, εις τὸ ήπειον εύρίσκοντο ήλίγοι άσθενείς ριπτόμενοι έξω, ή ώραία Ήκακησις του α! συλλογῆ του! Δέν ήξείρω και τί άλλο ήσκέ- πτετο, άλλ' ή κραυγή του ήτο φρικώδης.

«'Αλλά ποία άκόμη φρίκη, φρίκη την ήτοιαν άναπολώ ζωηρῶς την στιγμήν αυτήν, όταν ήκουσε την λέξιν «να άγγόνης»! (Ο γέρον είπασε γονυκλινής — τον βλέπω πρό των ήφθαλ- μών μου— εξέτεινε τὰς χείρας, εκέτευσε να τον τουφεκίσουν! «Μή με κρεμάτε, μή, προς θεού! μία σπαίρα, μία σπαίρα!» 'Αλλ' όχι δέν τῆ έπετρέπετο ν' αποθάνῃ με τον θάνατον αυτόν των γενναίων.

«Βλέπω άκόμη εμπροσθέν μου, πῶς κατά την διαταγήν μου τῆ επέρασαν την άγγόνην εις τον λακμόν, πῶς τον σύρουں προς την θύραν, πῶς... άλλά την στιγμήν αυτήν άπέστρεψα τὸ πρό- σωπόν μου.

«Ήώρα τον βλέπω άκόμη κρεμασμένον με την πολίαν κεφαλήν του κεκλιμένην. Ήλέπω όλον τὸ χωρίον παραδεδομένον εις τὰς φλόγας· πῶς οι στρατιῶται μας, ενῶ άναστενάζουν και ήδύρονται οι κάτοικοι, ενῶ μυκηθμοί άπαίσιαι εξέρχονται από τούς σταύλους, φονεύουν ήλους, ήτοι θέλον να σβύσουν τὸ πυρ ή να έμποδίσουν την πυρπόλησιν. Ήλέπω πῶς άφήσαμεν τὸ χθές άκόμη εύτυχισμένον χωρίον— τὸ ήτοιον αύριον θά ήτο σωρὸς ήραιών και τέφρας— εις τὰς φλόγας. Και έν τῆ μέσῃ όλων αυτών πάντοτε και πάν- τοτε τούς ήραίους γαλανούς ήφθαλμούς του γέρον- τος, τὸ εντρομον και εκτευτικόν βλέμμα του.

'Α! τούς ήφθαλμούς, τούς ήφθαλμούς! δύσκολα τούς λησμονεί κανείς! Όλα τὰ άλλα ήμπορεί να τὰ άμαυρώσῃ ή χρόνος, άλλά τὸ άγωνιῶν βλέμμα άνθρωπίνου όντος, τὸ ήτοιον ή ίδιος ήθα- νάτωσιν!...»

ΤΟ ΙΔΕΩΔΕΣ ΤΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ

[Κατά τον Διδασκοβερ]

Α'

Θά με θεωρήσωσιν ήως ως παραδοξολόγον και παραβάλλοντες προς την πραγματικότητα τὸ ιδεώδες τούτο θά τὸ εύρωσι χιμαιρικόν. 'Αλλ' ουχί, δέν πρέπει ν' απελπιζώμεθα περί του έφι- κτού αυτού· τὰ πάντα εινε δυνατά, εάν μόνον ή διδάσκαλος καταστῆ ή,τι ήφέρει να εινε· άπ' αυτού εξαρτάται τὸ παν.

Ή σχολή δέν εινε ποσῶς δεσμοτήριον οὐδ' ή διδάσκαλος δεσμοφύλαξ, ούτε βιομηχανικόν τι έργατήριον εινε ή σχολή, βιομηχανος δέ ή διδά- σκαλος, ούτε τέλος εινε ή σχολή κλίην τις Προκορυστειος, προς ήν ή μαθητής ήφείλει να προσαρμολή. Ή σχολή διμαίξει προς τον κήπον, ενῶ εκαστον φυτόν κατέχει την θέσιν και την θεραπειαν την άρμόζουσαν εις αυτό· ή δέ διδά- σκαλος καλλιεργεί και ποτίζει μετὰ συνέσεως (άλλά και ή θύλλα εινε ενίοτε ήφελιμοτάτη), εινε ως τις ήλιος διαχέων δια τῆς παρουσίας αυτού εις την σχολήν τὸ φῶς, την θερμότητα και την ζωήν· διανέμει εις εκαστον ή,τι τῆ άρ- μόζει και μεταχειρίζεται πάντας μετὰ οικειότη- τος, χωρίς να φοβῆται μή πούσῃσι να τον πέ- θωνται. Κατά τον τρόπον τούτον άποκαλύ- πτεται τὸ άληθινόν αυτού μεγαλείον, ενῶ οι σχολαστικοί περιβάλλονται δια τριπλοῦ τείχους σοβαρότητος, ένα καλύψῃσι την μετριότητά των.

'Ας διαχῆ λοιπόν ή διδάσκαλος περί έαυτόν την χαράν, ήτοι μόνον έν τοιαύτη άτμοσφαιρῃ δυναται να ζήσῃ ή νεότης· ής εινε πρό παγτός άνθρωπος παιδρῶς διαθέσεως. «Οὐδέν ήραιότερον διδάσκαλου, ήστις έν τῆ έργῳ αυτού εινε εύτυ- χής». Τὰ συνωφρωμένα πρόσωπα εινε αντι- παθητικά εις τούς παιδρας. 'Ας προσπαθῆ να μετέχῃ των αισθημάτων των παιδίων, του κα- θόλου τρόπου του βίτου αυτών, ής εινε ζῆναι εις αυτόν ή ναχέλιεα, ή άπάθεια, ή φιλαυτία. Τὸ διδάσκειν, τὸ ζῆν μετὰ των μαθητών πρέπει να εινε τέρψις αυτού και άνάγκη. (Ολος άφρωσι- μένος εις τὸ έργον του και καταφρονών τὰ μικρά και εύτελῆ, εις τὰ ήτοια τινες άσχελοόμενοι παραμελοῦσι τὰ σπουδαιότερα, τούτον τον σκο- πόν ής έχῃ άδιαλείπτως πρό ήφθαλμών, να ενεργῆ, ν' αναπλάττῃ, να εξεγάριῃ, να θέλγῃ τὰ πνεύματα των μαθητών του. Κεκλημέλιος,

ένα τούς άλλους παιδεύει, υπερίκει αυτός να είναι κάτοχος ευρείας και ασβάρως μαθήσεως, ώστε να δύναται να παρέχη ό,τι είναι αναγκαίον εις έκαστον. "Ας γινώσκη τας αρχάς της διδασκαλίας και της μορφώσεως, άλλ' ως καταπρονή την δουλικήν μίμησιν και μάλιστα τούς ασκόπους πειραματισμούς. Ίβνε δέ αυτόδύηλον, ότι πρέπει αυτός να έτυχεν ή δι' ιδίως προσπαθείας ν' άποκτήσχη τελείαν μόρφωσιν· όδύτι πρέπει να είνε αυτός τις μεμαρφομένος, ένα τούς άλλους μορφώση. Ή τάξις, ή χρηστότης, ή ακρίβεια, ή δεξιότης εις τε τά έργα και τούς λόγους ως μαρτυρώσι περί της ικανότητός του. Διά της δραστηριότητος, της ύπομονής, της προσηκείας, της ισχυράς βουλήσεώς του ως παρέχη εις τούς μαθητάς τό πρότυπον ψυχής, έναρέτου και γενναίας. Και συντόμως, ως είνε τέλειος άνθρωπος και έμπνεόμενος υπό της εύγενούς φιλοδοξίας του να τιμήσχη την ανθρώπινην φύσιν εις τε έκυτον και τούς άλλους και να ενώση έν έκυτή πάσας τας άρετάς του διδασκαλίου, του μορφωτού, του πολίτου και του ανθρώπου· ως προσπαθή διηνεκώς να γίνηται τελειότερος έκυτού.

Ούδέν έργον άπαιτεί τόσον καλήν συνείδησιν, όσον τό του διδασκαλίου, όστις ούδέν άλλο έχει ν' αντιτάξη κατά της λήθης ή της άχρηστίας. Ή γαρ όστι βλέπει αναπτυσσομένους τούς νεαρούς βλκαστούς, ούς καλλιεργεί, παρηγορεί αυτόν διά την στέρησιν των άπολαύσεων της ζωής, και ή έν τη έπιστήμη και τη πείρα, έν τη γνώσει και τη άγάπη της ανθρώπινης φύσεως και έν τη άγαθή περι του προορισμού της ανθρώπιότητος πίστει πρόδεδος είνε παραμυθία αυτού ούχι μικρά, πείθοντος έκυτον ότι άθήκει εις βασιλείαν ούχι έν του κόσμου τούτου, και εάν ή θεός εις την άγαθήν αυτού βούλησιν δέδη την πραγματοποίησιν, ή διδασκαλίας είνε άληθώς εύδαίμων.

13

Η ζωή του διδασκαλίου υπερίκει να μεταδίδηται εις τον μαθητήν. Πρέπει να μορφωθεί ή άνθρωπος έν τη άνθρωπίω, να κτευθυνθή προς ένα τινά σκοπόν ή ανάπτυξιν πιατών των δυνάμεων αυτού. Άλλά πώς τούτο θά κατορθωθεί; Τίς είνε ή σκοπός εκείνος, εις ήν ή σχολή υπερίκει ν' αποβίλει; Ίβνε άρα γε ή έπιστήμη, και τό ιδεώδες έγκείται εις τό βάθος, την έκταση, τό ύψος των γνώσεων; Άλλ' ή μαθησις του πλείστου μέρους των ανθρώπων δεν δύναται να συνίσταται έμμή έν ταμχλιν γνώσεως. Μόνον ήλίγααι τινές και σπάνιαι δάσκαι καταρθούσι ν' ανέλθωσιν εις τά μυστηριώδη ύψη, ύπόθεν δι' ενός βλέμματος καθορώσι τό εύρύ πεδόν της έπιστήμης, και τό πλεονέκτημα τούτο δεν άποκτάται. Άλλά και άν εις πλείονας ήτο έπιτετραμμένον να μετέχωσι του δώρου τούτου και έτι μείζον

αυτό να καθιστώσι, και πάλιν δεν θά ήτο άρκετόν, διότι τό ανώτατον μεγχλείον του ανθρώπου δεν έγκείται εις την γνώσιν. Τό άγαθόν υπερ πάντες επιδιώκομεν, ή έσχατος σκοπός πιατών των σκέψεων ήμων και πάντων των αγώνων, τό ελατήριον της ήμετέρας βουλήσεως, ή άξων, ή άρχή σύμπαντος του ήμετέρου βίου δεν εφρίσκει εις τά βιβλία των σοφών ούδέ εις θησαυροί της πλουσιωτάτης πείρας είνε ικανοί να πορίσωσιν αυτό. Τό άγαθόν τούτο ούδέν άλλο είνε ή τάσις της καρδίας διηνεκής προς τό θεόν, τό άγαθόν και γενναίον. Και ή σχολή τούτο ως έχη ως ιδεώδες να προσδώση εις την ψυχήν την εκτεύθυνσιν τούτην, εάν δε τά λοιπά μη τελείως κερτορθώ, ή ζημία δεν είνε πολύ σημαντική. Η διδακτική ύλη είνε κατ' ανάγκην μεμερισμένη εις διάφορα είδη, οι δε μαθηταί δεν κατορθούσι σγαδόν ν' άντεληφθώσι τον σύνδεσμον και την ένότητα αυτών. Την ένότητα τούτην προσάδει ή ψυχή του διδασκαλίου διά του θρησκευτικού πνεύματος του κατέχοντος και ζωογονούτος την καρδίαν και την διάνοιαν αυτού και άποπνέοντος έξ ύλου του έργου αυτού ούχι έν κενολογία εύσεβόφρονος ούδέ μόνον κατό την καθαράν ήθικην διδασκαλίαν, άλλά και κατό την μουσικήν, την ιστορικην, την γεωγραφικην, τας φυσικας έπιστήμας και αυτά τά μαθηματικά. Η ενάθεια είνε ή ήλιος του πνευματικού κόσμου, ή άρχή και ή σύνδεσμος πιατών των δυνάμεων της ψυχής. Τού συνδέσμου δε τούτου υπερίκει ή διδασκαλίας να παρέχη έκυτον παράδειγμα, ένα ή καις έχη ούτω πρό των όφθαλμών την πιστήν εικόνα του ιδεώδους έργου, υπερ πρέπει να τελεσθή έν αυτό και δι' αυτού.

Άλλά δεν ζή πάντοτε μετά του διδασκαλίου, δεν μένει πάντοτε μαθητής καταλείπει την σχολήν, ως θά καταλίπη και τον βίου, όταν έπιστή ή άρα. Άνευ δε ιδεώδους ούτε δύναται ούτε πρέπει ποτέ να μένη. Έχει λοιπόν άνάγκην άλλου ιδεώδους μέλλοντος να δώγη αυτόν διά μέσου των σκοπέλων του βίου. Άλλά τίς θά τό δώση; Ηεία ανθρώπινη μηχανή θά δύνηθή έν μίση της εύμεταβόλου και διαδοχικής τά πάντα παρασυρούσης κινήσεως να έξέρη σπαθρόν τι σημείον δεικνύον εις την ζωήν τον σκοπόν και τον άρμόν; Ίβντυχής ή χριστιανός ή τό ιδεώδες τούτο άνευρίσκων έν τη προσώπη του Σιωτήρος αυτού! Ίβντυχής, ότι έχει έν τη ήθικη αυτού ούρανών ήλιον, όστις, ως ή ήλιος του φυσικού κόσμου, άνανασι έκάστοτε την ζωήν έν τη κόσμω! Άγαθή τύχη, ή ήρωτής του χριστιανισμού διά της αγιότητος της διδασκαλίας και του βίου αυτού έδωκεν εις ήμάς την ενσάρκωσιν του ιδεώδους! Ο Χριστός θά είνε διά παντός του χρόνου ή τελειότερος τύπος του διδασκαλίου, του μορφωτού και του ανθρώπου. "Ας χαιρώμεν, διότι

έχομεν την ένδοξον τούτην εικόνα της τελειότητος και ως προσπαθώμεν σαμηέρι περισσότερον να πλησιάζωμεν εις αυτήν.

ΣΟΠΟΛΙΩΤΙΣΣΑ

Και κοντά σ' τό ήμεν κάτω σ' τό Σιαούλι ή κόρη κατωκεί, παιδιά, καδ λαχτωροβλασιάνυ υζω σ' τοδε κάμπους, δέντρο σ' τό περιβόλιον δεν βγαίνει, δεν άνθησι από τρυφερά.

Ανάσαι σ' τό κομηί της της Φωγκιάς σιαούλι ή κόρη καδ μ' άνήκει έμνα δέ φασή τή καταινά της μάται, τή χωμιένα φασίνα, και τή μαλλιά της έχει τή σγοριά.

Από Φωγκιάς διακάλεσ, λόρας κατωκάθι, δεν έμνη τό ήμεν και την κομηρά αλλάθενι όσα τουδένι σ' της φασής τή μάται μέσ σ' τή γλυκά της λάριων τή θωριά.

Έτσι όπως σ' τού φαλίθρον τό λιμάνι καίτοι, άταν άνέμων γήνω χύτω δέ φασή, παντού θωρής αταμμένε σ' τού γυαλοδ των πύτω τή ανήσινά των χύτω τή χωριά.

Από Φωγκιάς βιβλία φασίνα μαθημένη δεν έχη τή φίλα της ν' αλαφροκατωκεί, δεν έχη έκασον σ' τή σγορία ομίζη να γλυκαίτη χωμής φασή αυτε της ν' άρακά.

Αλλά τή βγαίνε φασά τή να άνήσιν, από τό σήμω σ' έμνα δέ της καρδιάς τή να τή βουθί, σ' έμνα θά λατωρή ως να ταγη σ' τό χύτω, αυτε κ' ήρω ός να ομίζω θά παιθώ.

ΛΑΚΕ. ΠΑΛΛΗΣ

ΛΑΪΚΑΙ ΟΜΙΛΙΑΙ

ΠΑΡΑΣΙΤΑ

Ήώς μέσα σ' τά πιό πολλά ζήα κατοικούνε σαν άπροσκαλισταί φίλοι άλλου είδους ζωντέβωλα τό ζέρουμε. Αύται οι φίλοι είνε ή,τι λένε οι ζωολόγοι «παράσιτα». Έως τόσο μονάχα τό περιστατικό πώς ύπάρχουν τέτοια παράσιτα είνε σ' τούς πιό πολλούς γνωστό, ή ιστορία όμως κι' άκόμα των πιό συνηθισμένων είνε δυστυχώς ήλότελα άγνωστη. Λέω δυστυχώς έξεπίτηδες, γικτι άλλθινα τό νομίζω. Ένα σωρό άρρώστιες, και μάλιστα άρρώστιες που μπορεί κανείς να τις έμποδίση, γεννιούνται μέσα μας από άπροσεξία σαν φουνίζουμε και μαγειρεύουμε τό φαγι μας. Αυτή πάλι ή άπροσεξία έρχεται από άγνωρισιά, με τό να νομίζωμν πολλοί πώς τά παράσιτα γεννιούνται έτσι χωρίς κανένα λόγο, και πώς είνε ώρισμένο από τη φύση και πρέπει έτσι να βρεθούμν μέσ σ' τά ζήα. Πολύ εύκόλο όμως είνε ν' άπο

δείξουμε με την έπιστήμη πώς είνε στραβή ιδέα αυτή, και πώς τά ζήα δε γεννήθησαν άπ' άρχής έτσι με τά παράσιτα μέσα τους καθως τά βλέπουμε σήμερα.

Όλα τά παράσιτα είνε επιχτήτα, καθως μας τό δείχνει ή ιστορία τους. Λόγου χάρη· ύπάρχει ένα παράσιτο — σα σακκουλίτσα φαίνεται, και τό λέν κιόλας οι ζωολόγοι σακκουλίτσα — που κολλίεται στους καθούρους. Αυτό τό μαμοϋνι άρχινάει τη ζωή του ανεξάρτητα, κολυμπώντας μέσ σ' τό νερό σαν είδος νερόφυλλος, με καταλήλα όργανα για κολύμπι, καθως οι γαρίδες κι' άλλα τέτοια ζωντέβωλα. Κατόπι όμως ξεπέφτει και κταντάει σα σακκουίλα, και τότε μονάχα γίνεται παράσιτο του καθούρα. Λοιπόν, τό πώς ή σακκουλίνα άρχινάει τη ζωή της με τό να είνε ανεξάρτητη σαν ψάρι και κατόπι μονάχα καταντάει παράσιτο, μας άποδείχνει (έν ύσα μας μαθαίνει ή ζωολογία είνε σωστά), πως μια φορά, κι' έναν καιρό ή σακκουλίνα δεν ήτανε παράσιτο.

Τό ίδιο παρατηρούμεν και σ' όλα τάλλα τά παράσιτα. Τό μεγάλωμα των πιό πολλών μας δείχνει ήλοφάνερα τά έχη του πώς έτανε μια φορά ανεξάρτητη. Ύπάρχουν όμως και βιθμοί παρασιτοσύνης. Μερικά είνε σα να πούμε «νοικάτορες», δηλαδή κοιμούνται μέσα, μα τρώνε οζω. Αυτό κάμνουν κάτι μικρούτσικα φαράκια που καθοονται μέσα σ' ένα είδος μεγάλης θαλασσανερμώνες των τροπικών κλιματών. Τα βλέπει κανείς αυτά τά φαράκια και μπαινεβγαίνουν άπ' τό στόμα των άνερμώνων. Σάν κλείνη ή άνερμώνα τό στόμα της, τά φαράκια μένουνε μέσα και περιμένουν ως που να τό ξανανοείχη για να βγούν. Τούτο πολύ πιθανό να είνε τό αρχικό είδος της παρασιτοσύνης. Ίτσι κάπως φαίνεται να άρχισε ή παρασιτοσύνη. Έώρα, άν φανταστούμε πως αυτός ή νοικάτορας σιγά σιγά άρχίνησε κι' έτρωγε τά ψιχουλάκια κι' άποδιαλεγούδια του νοικοκύρη, έχουμε τότε τό σωστό παράσιτο, άφου δε θά βγαίνει πια οζω να γυρεύη φαγι.

Η φύση όμως έχει ένα νόμο που είνε όχι σαν τούς δικούς μας τούς νόμους στην Ήλλάδα, μόνο νόμος που θές δε θές έχεσ να τον άκούσης. Κι' αυτός ή νόμος λέει πως «ένα όργανο, θές μάτι, θές πόδι, θές ό,τι άλλο πής, άμα δεν τό μεταχειρίζεσαι ταχτικά, τότες ζαρώνει κι' άγάλια άγάλια χάνεται». Αυτός ή νόμος είνε που έκανε τάλόγου τά δύο άκριανά δάχτυλα και ζαρώσανε λίγο λίγο και κατάντησαν σαν που τά βλέπουμε σήμερα, δηλαδή σα δυό κάλοι ή ρίζες, ένα από την κάθε μεριά του νυχού! Έώρα, άν έφαρμάσωμε αυτόν τό νόμο σ' τό παράσιτό μας,

1 Πως τάλόγο είχε μια φορά τρέζ δάχτυλα σε κάθε παδάρι είνε άποδειγμένο άπ' τούς σκελετούς τέτοιων άλλόγων, που βρέθηκαν απολιθωμένους σ' τό ήρημελιθιό κι' άλλα μέρη.

θά δούμε πώς όταν πιά δέν του χρειάζονται τὰ κινητικά του ὄργανα, τότες ἀγάγια ἀγάγια θά τὰ χάσῃ. Κι' ἐν τῷ μόνῳ χυμούς χωνεμένους πρῶτα ἀπ' τὸ νοικοκύρη, ἀγάγια ἀγάγια καὶ τὰ χωνευτικά του ὄργανα θ' ἀπλοποιηθοῦν. Ἐὖ ἴδιο όταν δέν του χρειάζονται πιά τὰ μάτια του, κι' αὐτὰ θά λείψουν. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο βλέπουμε συνήθως σ' ὅλα τὰ παράσιτα μιὰ ζωολογικὴ ὀπισθοδρομηση.

Ἡ ἱστορία πολλῶν παρασίτων εἶνε ἀλήθεια ὄχι μόνον πολὺ διδαχτικὴ, μὰ καὶ πολὺ περιέργη. Πάρε λόγου χάρη τὸ παράσιτο ἐκεῖνο ποὺ τὸ λέν οἱ ζωολόγοι λατινικὰ *Passicula Porra* εἶσι καὶ ποὺ ζῆ μέσα σ' τὰ χολαύλακα τοῦ σικωτιοῦ τῶν ἀρνιῶν καὶ τῶν βιδιῶν. Αὐτὸ εἶνε ποὺ κάνει συνήθως τάρνι καὶ ἀδυνατίζουν γλήγορα γλήγορα καὶ τὰ πιάνει σαπῆλα. Ἡ μορφή τοῦ παρασίτου αὐτοῦ εἶνε πλκκουτὴ ἐλλειψοειδής, καὶ τὸ μέγεθός του ὡς ἕνα πούντο μακρὺ καὶ μιὰ πούντο πλατύ. Ἔχει νευρικό σύστημα, ἔχει νερόφουσκες, δυὸ βυζαχτήρια, κλαδωτὰ χωνευτικὸ σύστημα καὶ ἀνοσφιτάστη ὄργανισμὸ. Ἦδὲ ὅπως καὶ ἄλλα κινητικὰ ὄργανα δέν ἔχει. Ὁ τρόπος ποὺ μεγαλώνει εἶνε πολὺ περίεργος. Ἐν αὐτῷ ποὺ γεννᾷ ξεφεύγουν ἀπ' τὰ ζῆρα ὅπου ζῆ μέσα τους. Πολλὰ ἀπὸ ταῦτα ψοφοῦν ἢ ἐξολοθρεύονται. Μὰ σὰν τύχη καὶ πέσουνε σὲ νερό, μπαίνουν τότε μέσα σὲ νεροσαλιόγκους, ποὺ σκάζουν καὶ βγάζουν κάτι ζωντόβολα πολὺ περίεργα μὲ οὐρίτσες· αὐτὰ ἔπειτα ξεφεύγοντας ἀπ' τοὺς νεροσαλιόγκους πηγαίνουν ἢ σὲ νερό ἢ σὲ βροσκίς, καὶ φαίνεται πῶς τάρνι ἢ πίνοντας νερό ἢ τρώγοντας ὑγρὸ χορτάρι τὰ καταπίουν. Ἀμὰ μὴ μέσα σ' τὸ στομάχι τάρνι, ἀρχίζει τότε καὶ μεταμορφώνεται καὶ χάνει τὴν οὐρά του· ἔπειτα τρυπώντας σιγά σιγά τὸ στομάχι βρίσκει τὸ δρόμο του ὡς τὰ χολαύλακα τοῦ σικωτιοῦ ὅπου ζῆ καὶ γεννέσθαι, καὶ ἀρχίζει πάλι ἢ ἴδια ἢ ἱστορία ποὺ ζῆγῃσαμε. Ἐὖ περίεργο ὅμως εἶνε πῶς ἐν τύχη τάρνι καὶ φάγη αὐτῶν τοῦ παρασίτου, δέν παθαίνει τίποτε· πρῶτα πρέπει ταῦτά νὰ περάσουν ἀπὸ τὸ νεροσαλιόγκα, καὶ τότε νὰ φάῃ τάρνι τὸ παράσιτο, ἀλλίως τάρνι δέν πιάνει σαπῆλα.

Ἐὖ ἴδιο γίνεται καὶ μὲ τὴν ταινία. Ἡ ἀνθρώπινη ταινία ἔχει μικρὸ κεφαλάκι (ποὺ μὲ διάφορα βυζαχτήρια κελιέται σ' τὰντερα τὰνθρώπου) στενὸ λαμπρὸ, κι' ἐκκεντρώδες ἀρμοσμένον καμμάτια. Κάθε κομμάτι εἶνε ἀπάνω κάτω καὶ ξεχωριστὸ ζωντόβολο, τόσο ποὺ ἢ ταινία εἶνε σὰ νὰ ποῦμε σύνθετο ζῆ, δηλαδὴ ἀλάκαρη ἀποικία. Μιὰ μεγάλη ταινία φτάνει ὡς 20 καὶ 30 πόδια μακρὸς· κι' ὅλα βγάζει κινουμένη κομμάτια ἀπὸ τὸ κεφάλι καὶ τὸ λαμπρὸ. Γι' αὐτὸ ἢ γιατρός ποτέ δέν εἶνε βέβαιος πῶς ἀρρωστῶς ἀπὸ ταινία χιαντρεύθηκε, ἔξω ἀν' ὅθ' πῶς

βγήκε τὸ κεφάλι τῆς ταινίας. Ἐν καταπιῆς αὐτὰ ταινία, δέν παθαίνει τίποτε· ἢ ταινία πρέπει πρῶτα νὰ περάτῃ τὰ νιάτά της μέτ' σ' ἄλλο ζεστοαἷμα ζῆ, δηλαδὴ χρειάζεται πρῶτα παρκαμάννα, καὶ ἢ παρκαμάννα τῆς εἶνε ὁ χοῖρος, ἀπ' ὅπου τὴν παίρνει ὁ ἄνθρωπος. Ἀμὰ τύχη καὶ καταπιῆ χοῖρος αὐτὰ ταινίας, αὐτὰ σκάζουν μέσα του καὶ βγάζουν σκουληκάκια ποὺ χώνονται μέσα σ' τὰ ποντίκια τοῦ χοίρου, ὅπου μένουν καὶ μεγαλώνουν. Ἐότες ἢ χοῖρος παθαίνει θέρμη καὶ ἀρρωστᾷ, καὶ λένε πῶς ἔχει ἕλερη. Ἐν πεθάνῃ φυσικὸ θάνατο, τότε ψοφοῦν καὶ τὰ σκουληκάκια ἢ καμμιὰ φορὰ ὅταν ἢ χοῖρος εἶνε δυνατὸς καὶ ἀναλάβῃ ἀπ' τὴν ἕλερη, τότε πάλι σιγά σιγά ψοφοῦν τὰ σκουληκάκια. Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ τυχαίνει τὸς πιότες φορὲς εἶνε πῶς ἢ χοιροβοσκός, βλέποντας τὸ χοῖρο ἀρρωστο, τὸν σπάζει γιὰ νὰ μὴ ζημιώσῃ, κι' ἔμεις τῶνμε τάρρωστικὸ χοιρινὸ μὲ μεγάλη ὕψη. Ἐν ὅς ὑποθέσουμε πῶς ἢ ἄνθρωπος ἔφαγε παρκαμάννο χοῖρο, κι' ὅς ὑποθέσουμε πῶς τὸ χοιρομέρι αὐτὸ δέν ἦταν καλομαγειρεμένο, τότες ἀρχινᾷ τὸ πανηγῆρι τῶν σκουληκιῶν, ἐπειδὴ μέσα σ' τὰνθρώπινα τὰντερα κλυοθλεύονται καὶ μεταμορφώνονται σὲ ταινίας, καὶ τότε ἔχει ποὺ λέμε ὁ ἄνθρωπος μυσκαφίρη μέσα του.

Ἐὖ τελευταῖο παράδειγμα παρασίτου θά σας δώσω μὲ λίγα λόγια τῆ φοβερῆ τῆν τριχίνα, γιὰ αὐτὴ ἔχει πολὺ κακὴ φήμη. Καμμιὰ φορὰ ἢ σιχαμμένη σκοτάνει τὸ νοικοκύρη της. Κάθε τριχίνα εἶνε σὰ σκουληκὶ κουλουρικημένο μέσα σ' ἕνα σκακουλάκι, καὶ ζῆ μέσα σ' τὸ σάρκα τῶν γουρουπιῶν. Ποῦθε τίς βρίσκει τὸ γουρουπι δέν εἶνε ἀκόμα καθαρὰ βεβιωμένο. Μερικὴ ἐπιστήμονες ἔχουν νὰ πούν πῶς τὸ παίρνουν ἀπὸ τοὺς ποντικούς. Σὰν πάρη τριχίνας ἢ χοῖρος, ἀρρωστᾷ, μὰ ἂν εἶνε δυνατὸ ζῆ, γίνεται καλὰ, καθὼς ἀπὸ τὴν ταινία ποὺ εἶπαμε, καὶ ψοφοῦν οἱ τριχίνας. Ἐν ὅμως ἢ ἄνθρωπος φάῃ χοῖρο τριχινασμένο, τότες μόλις τὰ σκουληκία μπαίνει μέσα σ' τὸν ἀνθρώπινο στομάχι, κι' ἀμέσως γλήγορα γλήγορα ἀλλάζουν μορφή μὲ πολὺ πρᾶξενον τρόπο. Οἱ τριχίνας μεγαλώνουν γλήγορα καὶ γεννοῦνε χιλιάδες μικρά. Ἐὰ μικρὰ ἀρχίζουν καὶ μπαίνουν μέσα σ' τὰ ποντίκια τοῦ ἀνθρώπου, καθὼς πρῶτῃτερα μπηκνε σ' τὰ ποντίκια τοῦ χοίρου, καὶ τότε ἀρχινᾷ ἢ τρομερὸς ἢ πόλεμος. Ὁ πόνος ποὺ προξενοῦν αὐτὰ τὰ μικροσκοπικὰ σκουληκία τρυπώντας ἀπ' τὸ στομάχι τοῦ ἀνθρώπου μέσα σ' τὰ ποντίκια του εἶνε φοβερός. Ἐν εἶνε ἢ ἄνθρωπος πολὺ δυνατὸς καὶ μπόρεσῃ κι' ἀντισταθῇ σ' τοὺς πόνους ὡς ποὺ νὰ καταφέρουν οἱ τριχίνας νὰ περάσουν μέσα σ' τὰ ποντίκια, τότε σῴζεται γιὰ μιὰ κι' ἔμπουν αὐτοῦ σιγά σιγά ψοφοῦν. Πολλὰς φορὲς ὅμως λυώνει ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τοὺς πόνους καὶ πεθαίνει.

Ἐὖ μάθημα λοιπὸν ποὺ μάθαμε ἀπ' ὅλη αὐτὴ τὴν ὁμιλία εἶνε· πρῶτα νὰ προσέχουμε νὰ μὴ φανίζουμε ἀρρωστημένα κρέατα, κι' ἔπειτα πάντα νὰ τὰ καλομαγειρεύουμε, μάλιστα τὸ χοιρινὸ, γιὰ τὸ σὰν πολυψηθοῦν τὰ παράσιτα αὐτὰ ψοφοῦν. Ἐὖ ὅφια ἂν τὰ φᾶς δέν πειράζουν, ἔσως ἔσως νὰ ἔναι καὶ ὀρεφτικά.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΗΓΑΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑΙ ΠΡΟΟΔΟΙ

Ο ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΙΑΤΡΟΣ

Κατὰ τὸν παρελθόντα Ὀκτώβριον ἐγένετο ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Πένης ἢ πρῶτη γενικὴ συνέλευσις ἀρτισυστάτου σωματείου, τῆς «Ἑλβετικῆς ἐταιρείας τῆς σχολικῆς ὑγιεινῆς». Κατὰ τὴν συνέλευσιν ταύτην ἐλήφθησαν αἱ ἐξῆς ἀποφάσεις :

Ἰον. Ἐὰ σχολεῖα πάντα, καὶ τὰ ἐντὸς τῶν πόλεων καὶ τὰ ἀγροτικά, πρέπει νὰ υποβάλλωνται εἰς διαρκὴ ὑγιεινὸν ἔλεγχον πρὸς συντήρησιν καὶ βελτίωσιν τῆς υγείας τῆς μαθητευούσης νεότητος.

Ἰιν. Ἡ κατάστασις τῆς υγείας τῶν μαθητῶν καὶ οἱ ὑγιεινοὶ ὅροι τῶν σχολείων πρέπει νὰ ἐξελεγχωνται περιοδικῶς ὑπὸ ἰατρῶν. Ἐκεῖ δ' ὅπου αἱ περιστάσεις ἐπιτρέπουσιν, ὁ ἔλεγχος οὗτος δεόν νὰ ἐξασκῆται ὑπὸ ἰατρῶν ἀσχοληθέντων ἐιδικῶς περὶ τὴν ὑγιεινήν.

Ἰιν. Ὡς τοὺς διδασκάλους καὶ τὰς διδασκαλίσσας πρέπει νὰ διδάσκωνται ἀρχαὶ ὑγιεινῆς, ἵνα ἐφαρμόζωσι ταύτας ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν. Ἡ δὲ σχολικὴ ὑγιεινὴ πρέπει νὰ ἐπιβάλληται ὡς κλάδος ὑποχρεωτικῆς ἐξετάσεως εἰς τοὺς διδασκάλους πάσης κατηγορίας.

Σχετικῶς πρὸς τὰς ἀποφάσεις ταύτας ὁ ἰατρὸς Μύλλερ ὑπέβαλεν εἰς τὴν ἑταιρείαν ἑκτενὲς ὑπόμνημα περὶ τοῦ Σχολικοῦ Ἰατροῦ, τοῦ ὁποίου τὸ περιεχόμενον συνοψίζομεν :

Πρὸ 140 ἐτῶν ὁ Ἀλσατὸς ἰατρὸς Πέτρος Φράγκ συνίστα ἐπιμόνως τὴν ἰατρικὴν ἐπίβλεψιν τῶν μαθητῶν, καὶ ὅμως ὁ θεσμὸς τῶν σχολικῶν ἰατρῶν μόλις ἀπὸ 20 ἐτῶν καθιερώθη. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας κτίζουσι σχολικὰ μέγαρα, φαντάζονται δὲ οὕτω ὅτι τὸ ζήτημα τῶν σχολικῶν ἰατρῶν δέν ἔχει πλέον σημασίαν.

Πόσον πλανῶνται! Ἐν ἀπλοῦν βλέμμα ἐπὶ τῶν ἐνοίκων τῶν φωτεινῶν καὶ εὐαέρων τούτων ἰδρυμάτων ἀρκεῖ ὅπως γεννήσῃ τὴν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ἐπαρκείας αὐτῶν εἰς τὴν φυσικὴν καὶ ἠθικὴν ἀνάπτυξιν, εἰς τὴν στερεὰν θεμελίωσιν τῆς δυνάμεως καὶ τῆς υγείας, ὣν ἢ νεότης ἔχει ἀνάγκη διὰ τὸ μέλλον αὐτῆς. Τοῦτο μόνον τακτικὴ ἐπαγρύπνησις καὶ ἐπιμελής ἐξετάσις ἰατροῦ δύναται νὰ κατορθώσῃ.

Ἐὰ καθήκοντα λοιπὸν τοῦ σχολικοῦ ἰατροῦ δύνανται νὰ καθορισθῶσιν ὡς ἐξῆς :

α) Ἐπιβάλλει εἰς ἄμεσον ἐξετάσιν τοὺς νέους μαθητὰς, ἰδίως ὡς πρὸς τὰς μεταδοτικὰς νόσους, ἐξ ὧν ἐνδεχόμενον νὰ πάσχωσι, προσέτι δὲ ὡς

πρὸς τὴν φυσικὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν, τὴν ἐνδεχομένην βραδυγλωσσίαν, τὴν κατάστασιν τῆς ὀράσεως, τῆς ἀκοῆς, τῆς ἀσπρήσεως καὶ τῆς μασησεως.

β) Ἐπισκέπτεται τακτικῶς κατὰ διαστήματα τοὺς μαθητὰς τῶν διαφόρων τάξεων.

γ) Καθορίζει τὴν σωματικὴν ἢ πνευματικὴν δίαίταν, εἰς ἣν δεόν νὰ υποβάλληται ἐν τῇ σχολείῳ ἢ κατ' οἶκον ὁ μὴ ὑγιὲς μαθητῆς.

Αἱ ἰατρικαὶ ἐπισκέψεις εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐξακολουθοῦν μέχρι τῆς ἀποφοιτήσεως τοῦ μαθητοῦ, καθῶσον παιδία ἐν ἀρχῇ ὑγιῶς ἔχοντα δύνανται νὰ πάθωσι κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν σπουδῶν αὐτῶν ἢ ἐξ ὑπερβολικῆς πνευματικῆς κοπιώσεως ἢ ἐκ προῦρου ἀναπτύξεως συνοδευομένης ὑπὸ ἀναιμίας.

Ἐἶνε δὲ καὶ καθήκον τοῦ Κράτους ἢ καθιέρωσις τοῦ θεσμοῦ τῶν σχολικῶν ἰατρῶν, διότι, ἀφοῦ διὰ νόμου ἐπιβάλλει ὡς ὑποχρεωτικὴν τὴν φοίτησιν εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, ἀναλαμβάνει ἀπέναντι τῶν γονέων πολιτῶν τὴν μέριμναν περὶ τῆς υγείας τῶν τέκνων τῶν.

Ἡ δρᾶσις τοῦ σχολικοῦ ἰατροῦ δέν πρέπει νὰ περιορίζηται εἰς τὴν ἐξετάσιν τῶν μαθητῶν, πρέπει νὰ ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ τῶν ὑγιεινῶν ὁρων τῶν σχολικῶν κτιρίων.

Κατὰ τὸν ἰατρὸν Μύλλερ, δέν εἶνε ὀρθὸν νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐιδικὸν ἐπάγγελμα τὸ τοῦ σχολικοῦ ἰατροῦ. Ἐὰ καθήκοντα τούτου δύναται νὰ ἐξασκῆσῃ οἰοσδήποτε ἰατρός. Τοῦτο γίνεται νῦν εἰς πόλλας πόλεις, ὅπου ἢ ἀποστολὴ τοῦ σχολικοῦ ἰατροῦ ἀριστα κατενοήθη. Ὡς τὸ Βισβὰδεν ἐξ ἰατροῦ, διατηροῦντες ἰδιαιτέρων πελατεῖαν ἑκαστος, ἐπιβλέπουν συγχρόνως 700000 παιδία τῶν δημοτικῶν σχολείων. Κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ σχολικοῦ ἔτους ἐπιθερῶναι αὐτοὺς ἢ ἐξετάσει τῶν νέων μαθητῶν, κατόπιν δὲ διαθέτουσι δύο ἡμέρας κατὰ δεκαπενθήμερον διὰ τὸ σχολεῖον. Παρουσιάζονται εἰς ἡρισμένην ἡμέραν ὅπως ἐπιθεωρήσῃ τὰς τάξεις καὶ ἐξετάσῃ τοὺς μαθητὰς. Ἐπιστῶσιν ἰδίως τὴν προσοχὴν αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἀσθενικῶν παιδίων. Παρέχουσιν ἀποδεικτικὰ εἰς ἐκεῖνα ἐξ αὐτῶν, ὣν ἢ κατάστασις ἔχει ἀνάγκην ἰδιαιτέρων φροντίδων καὶ προφυλάξεων, ὅπως λάθωσι γινῶσιν καὶ οἱ γονεῖς. Οἱ ἰατροὶ τοῦ Βισβὰδεν λαμβάνουσιν ἐτησίως ἀποζημίωσιν 600 μάρκων (1200 δραχμῶν) ἑκαστος.

Ἐν Ἑλλάδι, καθ' ὅσον γνωρίζομεν, οὐδεμία εἰσέτι ἐγένετο σκέψις περὶ τῆς ἀνάγκης σχολικῶν ἰατρῶν. Μόνον τὰ ἰδιωτικὰ οἰκοτροφεῖα ἔχουσι τοιοῦτους.

ΕΚ ΤΟΥ ΑΓΡΟΚΗΠΙΟΥ ΜΟΥ

Ο ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ ΤΟΥ 20^{ου} ΑΙΩΝΟΣ

Διὰ μέσου τριάκοντα περίπου αἰώνων γνωρίζομεν τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν τῆς γῆρας μὲς ἐκ παραδόσεων καὶ γραπτῶν μνημείων. Πολλὰ ἔθνη μὰς μακαρίζουσι διὰ τὴν σχετικῶς μακρὰν ταύτην ἱστορίαν μας, πλὴν κατ' οὐσίαν αὐτὴ δέν εἶναι μακρά. Ἐπὴρρον βεβύλιος, ἐν ἐκάστῃ

των τριάκοντα τούτων αιώνων, γεωργία γεννηθέντες εν αρχή αιώνας και επίζησαντες εις τὸ τέλος του. Ἐς φαντασθῶμεν πρὸς στιγμήν τὰς σκιάς τριάκοντα τοιούτων γεωργῶν συνηθροισμένας ἐν μιᾷ αἰθούσῃ διηγουμένας ἐκαστὴν τὴν γεωργικὴν ἱστορίαν τοῦ αἰῶνος καθ' ὃν ἐζήσῃ. Ὡς ἴδηται ἀμέσως ἔτι ὁ ἀριθμὸς τῶν μαρτύρων δὲν εἶναι καὶ πολὺ ἀφθονος καὶ ἡ διαδικασίᾳ δὲν θὰ διαρκῆσῃ πολὺ.

Χαρακτηριστικὸν τῶν πρώτων αἰώνων ἡ μάλλον τῆς προϊστορικῆς ἐποχῆς ἦτο ἡ ἔλλειψις ἐμπορίου καὶ ἀνταλλαγῆς γεωργικῶν προϊόντων.

Τὸ ἐμπόριον τῶν Φοινίκων μόλις βεβήματα ὑφάσματα, χρώματα, ἀρώματα, μέταλλα, κοσμήματα καὶ ἄλλα τιμολητὰ μετέφερον ἀνά τὸν τότε γνωστὸν κόσμον. — Ἡ παρῦρα ἀντηλάσσετο πρὸς τὸ ἤλεκτρον, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ σῦκον πρὸς τὸν βυβαλίον καὶ ἐχρησάθησαν αἰῶνες ἕως ὅτου ἡ πρώτη ἑλληνικὴ σταφίς λάβῃ τὴν πρὸς βορρᾶν ἄγρυσιν συνκνωμένην πρὸς τὴν πρώτην κατιούσαν βέγγαν.

Ἡ ἀπόκτησις ὀλίγου ἐρίου μερινοῦ ἐπραγματοποιεῖτο τότε μόνον δι' Ἀργοναυτικῶν ἐκστρατειῶν, μὴ προσεγγίζοντος εἰς ἐκείνην τὴν ἐποχὴν μηδενὸς ἀτμοπλοίου τῶν Θαλασσιῶν διαπαρθεύσεων, ἕνα θέσῃ εἰς συγκοινωνίαν τὴν Βασιλειῶν μετὰ τοῦ Ἰσθμοῦ. Ἀλλὰ πολὺ ταχέως ὁ ἀνεπέλευτος ἀρχαῖος πολιτισμὸς τῆς Ἑλλάδος παρήγαγε τὸ γεγονός ὅτι ἡ Ἑλλάς δὲν ἔχει σιταρκεῖν καὶ ἔτι αὐτὴ παράγουσα εὐγενέστερα γεωργικὰ, βιομηχανικὰ καὶ ἰδίως πνευματικὰ προϊόντα εἰσήγε δι' αὐτῶν χρυσὸν ἢ ἐξήγε διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ σίτου. Αἱ κοίται νῆες ἔφερον τοὺς σίτους διὰ τοὺς ἀρχαίους Ἀθηναίους οὐχὶ μόνον ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ Ἰόντου διὰ ποντοπόρου στόλου. Πολὺ ἐνωρίς θαρραλέαι ναῦται μετέβαινον εἰς τὴν Μικρὴν Ἀσιασσαν διὰ τὰ μεταφέρειν ἐκεῖθεν τὸν ῥωσικὸν σίτον. Ἀφοῦ ἔκτοτε καὶ μετὰ τὴν τότε στοιχειώδη ναυτιλίαν ἦτο συμφορώτερον νὰ εἰσάγηται ὁ σίτος μάλλον ἢ νὰ καλλιερῆται ἕλος ἐπὶ τόπου, πιθανόν εἶναι ὅτι ὁ νέος αἶψα θὰ παρέλθῃ διὰ τὴν Ἑλλάδα ὡς οἱ τριάκοντα γνωστοὶ προηγούμενοι ἀνευ σιταρκείας, τῶν μάλλον καθ' ὅσον μετὰ τὰ σημερινὰ μέσθ πολὺ εὐκολώτερον εἶναι ν' ἀνταλλάσσωμεν τὰ εἰδικὰ τοῦ γλυκίος μας κλίματος προϊόντα πρὸς τὰ τῶν ἡττον ἡλιολούστων χωρῶν.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ γεωργικὰ ἐργαλεῖα, τὸ Ἡσιόδειον ἄροτρον ἐπέζησε μέχρι τῶν ἡμερῶν μας καὶ οὐδόλως παράδοξον νὰ ἐπιζῆσῃ καὶ εἰς τὸν νέον τούτον αἶψα. Τὸ περίεργον εἶναι ὅτι τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο οὐχὶ μόνον ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ μεσημβρινῇ Γαλλίᾳ διατηρήθη. Εἶναι μερικαὶ ἐφευρέσεις τῶν ἀπλοῶν, τῶν στοιχειωδῶν, ὡστε ἡ πανδαμάτωρ χρόνος δὲν ἠδυνήθη νὰ τὰς ἐκτοπίσῃ. Οὕτως οἱ κοινοὶ κῆδοι τῆς βου-

τυροκομίας διατηρήθησαν οὐχὶ μόνον ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, ἀλλ' ὡς προκύπτει ἐκ μελετῶν τῆς συγκριτικῆς γλωσσολογίας ἀπὸ τῶν παναρχαίων προϊστορικῶν ἐποχῶν τῶν Ἀρίων, τῶν προκατόρων τῶν Ἰνδοεραμνικῶν φυλῶν.

Οὕτω καὶ τὸ κοινὸν βαρέλιον, ἐφευρέσις, ὡς γνωστὸν, ἀπὸ τῆς «ἐποχῆς τοῦ Νῶε», δὲν ἠδυνήθη νὰ ὑποστῇ οὐδεμίαν οὐσιώδη μεταγενεστέρην τροποποίησιν. Ἀλλὰ διὰ τὰ ἐπικενθῶμεν εἰς τὸ ζήτημα τοῦ ἑλληνικοῦ ἀρότρου, τοῦτο διατηρήθη μὲν, ἀλλὰ περιορίσθη ἰδίως εἰς τὰς πετρώδεις γαίαι, ἐν Γαλλίᾳ δὲ μόνον εἰς τὰς ἀμπέλους. Τὸ ὀκνάσιμον πλῆγμα δι' αὐτὸ ὑπῆρξεν ἡ ἀκπανηρὰ διατήρησις τῶν ἐκ μαλακοῦ σιδήρου ὑνίων του, διότι τὰ σιδηρὰ ἄροτρα καὶ ἰδίως τὰ εὐρωπαϊκὰ τοιαῦτα εἶναι ἐφαιδισμένα δι' ὑνίων ἐκ σκληροῦ γαλίου ἀκτινῶν ἡλιώτερον συγγὰ τὴν ἐπέμβυσιν τοῦ σιδηρουροῦ.

Ἄλλ' ὅς ἀφήσωμεν ἡσύχως τοὺς τριάκοντα παρωχημένους αἰῶνας καὶ ὡς ἴδομεν ὀλίγον τί μας ὑπόσχεται ὁ νέος αἶψα, τοῦ ἡποίου τὸν πρῶτον μῆνα κατὰ τὴν ἰδικὴν μου ἀντίληψιν διατρέχομεν (ἢ μάλλον ἐπειδὴ τὸ βῆμα διατρέχω εἶναι παρὰ πολὺ ἀγγλικὸν διὰ τὴν ἀνταπολιτικὴν καθρότητα μας) ὡς εἴπωμεν ὅτι τὸν διανύομεν. Ἄλλ' εἴτε τὸν διατρέχομεν, εἴτε τὸν διανύομεν, εἴτε τὸν ὑπιστάμεθα, ὁ Ἰανουάριος αὐτός δὲν εἶναι τῶν χειμερινῶν ὅσον τὸν περὶ τὴν τὰ μετεωρολογικὰ δελτία.

Ἦν πρότερος—καὶ τοῦτο φαίνεται ὅτι εἶναι τὸ εἰδικὸν γνώρισμα τοῦ νέου αἰῶνος—ὁ Ἰανουάριος αὐτός ἀπετίναξεν ἔντελως τὸν ζυγὸν τῶν ἠρώων τοῦ ἔτους. Αἱ τέσσαρες αὐταί θεαί, αἵτινες μέχρι τούτου παρήλαυον ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης, ἤδη χρορεύουσιν ἡμῶν τὸ ἀπὸ νιὲ κᾶτρο ἢ εἰσῆλθον ἕλας ἡμῶν εἰς ἐν «βίβαβί» διὰ τὰ περιηγῶνται τὸν Ἰανουάριον.

Ἄλλοτε ἡ Ἑλληνικὴ οἰκογένεια ἔγινετο τὸ κρέας τοῦ ἀρνίου διὰ πρώτην φοράν τὸ Πάσχα καὶ ὅτ' ἐν ἐπιστημότητι, ὁ εἰκοστὸς αἶψα μας φέρει τοὺς ἀρνούς τὸν Ἰανουάριον.

Οἱ ἄνθρωποι τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἐπέσθεον τὴν ἀρχὴν ὅτι τὸ γάλα τοῦ Μαΐου εἶναι νόστιμον καὶ ὅτι μόνον τὸν Μαῖον ἠφελεῖ, σήμερον ἡ μεγαλύτερη κατακάλωσις τοῦ γαλακτοῦ γίνεται τὸν Ἰανουάριον.

Αἱ παροιμίαι, αἵτινες εἶναι ἡ τρῶπος τοῦ σκέπτεσθαι τῶν ἐπιτηρημένων πρωτατυπιᾶς ἢ τῶν κρυπτομένων ὀπισθεν ἀποφθεγμάτων, λέγουσιν ὡς γνωστὸν περὶ πτηνῶν «Κόττα πίττα τὸν Γενάρη καὶ καπὶ τὸν Ἀλωνάρη», ἀλλ' ἡ νέα πραγματικότης λέγει: «Κόττα, πάπις, γάλλος καὶ χηνάριον, ἔχρυσι συνέντευξεν τὸν Ἰανουάριον».

Καὶ τὰ ἄνθη ἀπεσκίρτησαν καὶ ταῦτα ἀπὸ τὸν πατροπαράδοτον Μαῖον· θέλετε βῆμα τοῦ Ἰανουαρίου... ὑπάρχουσιν ὅσα θέλετε ἐννοεῖται μόνον

ὅτι εἶναι ὀλίγον ἀκριβύτερα τῶν θερινῶν ῥόδων. Ὁ Μαῖος ἔχασεν οὕτω τὰ κυριώτερα τῶν μονοπωλίων του.

Ἄλλοτε μετ' ἀγανακτῆσεως ἀπωθεῖτο ὑπὸ τῆς κοινῆς γνώμης πᾶσα παράκαιρος θεωρουμένη ἀπόλαυσις καὶ παρετάσσετο ἡ ἐμμετρος ἀνοησία ὅτι «ἡ γριά τὸ μεσοχειμῶνα ξυλάγγουρο γυρεύει». Σήμερον τὸναντίον καίριον καὶ ἐπίκαιρον θεωρεῖται ἰδίως τὸ παράκαιρον, καὶ ἰδίως ὁ φύσει ἀστερημένος τῶν πάντων Ἰανουάριος βλέπει τὰς ἀτελετήτους νύκτας τοῦ φωτιζομένου ὑπὸ ἡλεκτρικῶν ἡλίων (οἵτινες ὅμως ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἄστρον τῆς ἡμέρας φέγγουν κυρίως οὐχὶ δι' ἕλον τὸν κόσμον, ἀλλὰ μόνον διὰ τοὺς εὐπόρους), τὸ ψυχρὸς του μετριοζουσιν αἱ θερμοσφαιραὶ, ὧν ἡ χρῆσις ἕλον ἐν γενικεύεται, καὶ γάλα, ἄνθη, καρπούς, λαχανικὰ καὶ ἔρωτας τοῦ Μαΐου ἐκνευρισκομεν ὑπὸ τὴν βασιλείαν τοῦ Ἰανουαρίου.

Τὸ φαινόμενον τοῦτο δὲν εἶναι ἀπλῆ ἐξέλιξις τοῦ ἐγγυρίου πολιτισμοῦ, εἶναι τὸναντίον ὁ ἀντικτυπος ἐνός γενικοῦ βεβήματος τοῦ διεθνούς πολιτισμοῦ, οὗ ἡ οἰκονομολογικὴ κατανόησις καὶ ἐκμετάλλευσις ὑπόσχονται πολλὰ ἀγαθὰ διὰ τὸν τόπον.

Ἡ τυραννία τῶν ἠρώων τοῦ ἔτους μέχρι τούτου εἶχε καταργηθῆ μόνον διὰ τοὺς πλουσίους. Ἀνεκαθεν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Βελγίᾳ καλλιερῆται ἡ ἀμπέλος εἰς θερμοκήπια πρὸς παραγωγὴν παρακαίρων σταφυλῶν, ἀλλὰ ποῖα ἕπον, πρὸς 100 δραχμὰς τὴν ὀκάιν. Εἰς τοὺς Παρισίους ἡ βασιαιμένη καλλιέργεια τῶν λαχανικῶν ἀπετίλει ἕνα ἐκ τῶν τροχῶν τοῦ θριαμβευτικοῦ ἄρματος τῆς γαλλικῆς μαγειρικῆς ἀνά τὴν αἰκουμένην κτλ. Ἄλλ' ἡ ἀνάπτυξις τῆς συγκοινωνίας ἐπέφερον εἰς ταχεῖαν ἐπαφὴν χώρας ποικίλων κλιμάτων. Ἡ Ἀλγερία ἐγένετο οὕτω τὸ θερμοκήπιον τῆς Γαλλίας, ἡ Ἰταλία ἐγένετο τὸ θερμοκήπιον τῆς Ἑλβετίας, καὶ... προφανῶς ἡ Ἑλλάς προῖσται νὰ γείνη τὸ θερμοκήπιον τῆς Βαλκανικῆς χερσονήσου καὶ τῆς Ἀυστρογγαρίας.

Τοῦτο βεβήτως θὰ συμβῇ ἰδίως μετὰ τὴν συνδῆσιν τῶν σιδηροδρόμων μας πρὸς τοὺς τουρκικοὺς, ἀλλὰ δύναται ἤδη νὰ πραγματοποιηθῇ διὰ τινὰ εὐμετακόμιστα προϊόντα. Ἐάν ἐγνωρίζον π. χ. οἱ Μεσσηνιοὶ πόσον αὐτόχρημα φαντασιολήκτους τιμὰς πληρῶνουν οἱ Γερμανοὶ διὰ τὰ πρώιμα γαϊώμηλα, ἐάν ἐγνωρίζον οἱ Ἀκαρνανεὶς πῶς νὰ διοργανώσωσι τὴν ἀποστολὴν ἀρνῶν γαλακτοῦ ἐντός πάγου διὰ τὴν Βιέννην, ἐάν τὰ καταστάνατα διὰ τὴν ἀφρονίαν ἀγῶος ἀρούρης λαχανικὰ τῆς Ἀργολίδος ἠκολούθουν τὸ παράδειγμα τῆς νήσου Σύρου, ἀναμφιβόλως θὰ ἐπετυγχάνοντο σπουδαῖα κέρδη. Οὐχ ἦττον γράφων τὴν πρώτην γεωγραφικὴν ἐπιστολὴν τοῦ αἰῶνος νομίζω ὅτι ἐπρεπε νὰ ἐξάρω τὰ δύο ταῦτα ἀναμφισβήτητα γεγονότα, τὰ ὁποῖα δεικνύουσι σαφῶς τὴν μέλλουσαν πορείαν τοῦ τόπου μας, ἦτοι

α') ὅτι ἡ ἀπόλαυσις τῶν πρώιμων καὶ παρακαίρων καρπῶν, λαχανικῶν, ἀνθῶν, κρεάτων κτλ. ἄλλοτε ἀποκαλειστικὸν προνόμιον τῶν ζαπλοῦτων, τείνει ἕλον ἐν νὰ ἐκλαϊκευθῇ καὶ νὰ γενικευθῇ εἰς ὅλας τὰς κοινωνικὰς τάξεις.

β') ὅτι χάριν τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς συγκοινωνίας τὰ τόσον ἀκπανηρὰ τεχνητὰ θερμοκήπια καὶ φυτεῖα ἀντικαθίστανται διὰ τῆς σιδηροδρομικῆς συνδέσεως χωρῶν διαφόρων κλιμάτων.

γ') ὅτι ὅπως αἱ λοιπαὶ παραμεσόγειοι χώραι ἐγένεον καὶ γίνονται ἕλον ἐν περισσώτερον τὸ θερμοκήπιον τῶν βορείων αὐτῶν κειμένων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, οὕτω καὶ ἡ Ἑλλάς θὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν τοιαύτην κίνησιν, ἀκολουθούσα τὸ βεβήμα. Ὑπὸ τοιούτων πνεύμα χαιρετίζω χερμοσύνας τὸν αἶψα τούτον, οὗ ὁ πρῶτος Ἰανουάριος μας κατακλύζει μὲ ἄνθη καὶ καρπούς καὶ ποικίλα χλωρὰ προϊόντα παραχθέντα ἀνευ μεγάλου κόπου ὑπὸ τὸν γλυκὸν οὐρανὸν μας.

P. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

ΤΟ ΠΟΔΗΛΑΤΟΝ

ΥΠΟ

ΥΓΙΕΙΝΗΝ ΚΑΙ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗΝ ΕΠΟΨΙΝ

Ἐἰς τῶν σπουδαιωτάτων σκοπῶν, τῶν διὰ τῆς γυμναστικῆς ἐπιδιωκομένων, εἶναι ἡ εὐρυνσις τοῦ θωρακικοῦ κύτους καὶ σὺν ταύτῃ ἡ αὐξήσις τῆς ἀναπνευστικῆς ἰκανότητος τῶν πνευμόνων, δηλ. τοῦ ὄγκου τοῦ βαθεῖα εἰσπνοῆ ὑπὸ τοῦ ἀτόμου εἰσπνεομένου αἵρος. Ὁ σκοπὸς οὗτος εἶναι μέγας, διότι ὑπάρχει στενωτάτη σχέσις μετὰ τῆς ἀναπνευστικῆς ταύτης ἰκανότητος καὶ τῆς καθόλου ὑγείας καὶ βάρμης τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ φυσιολογία λέγει, ὅτι τὸ ζῆν ἴσον τῷ ἀναπνεῖν. Ὅσον λοιπὸν τελειότερον καὶ πληρέστερον τελεῖται ἡ λειτουργία τῆς ἀναπνοῆς, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ αἱ λοιπαὶ λειτουργίαι τοῦ σώματος θὰ ὡσι τελειότεραι καὶ ἡ καθόλου ὑγεία τοῦ σώματος ἐντελεστέρα. Πάντες γινώσκουσιν, ὅτι οἱ στενωθώρακες ὑπόκεινται περισσώτερον τῶν ἄλλων εἰς τὴν ἐπάρατον καὶ κοινοτάτην καταστάσαν φυματίωσιν, ὡς καὶ εἰς ἄλλας πνευμονικὰς νόσους. Ἀλλὰ καὶ καθολικαὶ νόσοι ἰδιοπαθεῖς, ὡς ἡ χλωρίασις, ἡ λευχαμία κ.τ.λ. ἐπέρχονται ἐνεκα τῆς ἀτελοῦς ὀξυγονώσεως τοῦ αἵματος, ἧτις μόνον εἰς εὐρεῖς θώρακας καὶ κελῶς λειτουργούντας πνεύμονας δύναται νὰ ἦ τελεία. Ἡ εὐρυνσις ὅμως τοῦ θωρακικοῦ κύτους κατορθοῦται 1ον διὰ κινήσεων καταλλήλων τῶν ἀνω ἄκρων, καὶ 2ον διὰ τῆς ἀποφυγῆς τῶν ἐλαττωματικῶν στάσεων, ἐν αἷς αἱ κυρτότητος τῆς σπονδυλικῆς στήλης εἰσιν

υπερβολικαί, οι δε ὄμοιο φέρονται πρὸς τὰ ἐμπρὸς ἢ πρὸς τὰ ἄνω.

Ἡ ὕψωσις τῶν βραχιόνων ἄνω κατακορύφως, ἡ ἀπαγωγή αὐτῶν πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ πλαγίως, καὶ ἕτεραι εἰδικαὶ κινήσεις, πρὸ πάντων δὲ αἱ διὰ τεταμένων βραχιόνων ἐξαρτήσεις, ἐν αἷς αἱ χεῖρες ἀπέχουσιν ἀλλήλων περισσότερο τοῦ πλάτους τῶν ὤμων, ὑποβοηθῶσιν εἰς μέγιστον βαθμὸν τὴν εὐρυσίαν τοῦ θώρακος, προσδίδουσαι εἰς τὰς πλευρὰς μεγίστην εἰκινησίαν. Ἡ μᾶλλον ὅμως εὐεργετικῶς καὶ ἀποτελεσματικῶς ἐπὶ τῆς ἀναπνευστικῆς λειτουργίας ἐπιδρῶσα ἄσκησης εἶναι ἡ κανονικῶς ἐκτελούμενος ὁρμῶς.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς στάσεις, εἶναι ἀναμφισβήτητως ἀποδεδειγμένον, ὅτι, ὅταν αὐταὶ ὡσιν ἐλαττωματικαί, εἴτε ἐν ὀρθοστασίᾳ, εἴτε ἐν καθίσματι, ἡ χωρητικότης τοῦ θώρακος μικρύνεται καὶ αἱ προκύπτουσαι παραμορφώσεις τοῦ στήθους, τῶν ὤμων καὶ τῆς σπονδυλικῆς στήλης δύναται νὰ καταστῶσιν ἔμμοιοι καὶ ἀθεραπευτοί, μετὰ παρέλευσιν χρόνου τινός.

Ἰδετάσμεν ἤδη ἐν ἡ ἄσκησις τοῦ ποδηλάτου παρέχει τὰς δύο ἀπαραιτήτους πρὸς αὔξησιν τοῦ θώρακος συνθήκας, τὰς καταλλήλους δηλ. τῶν βραχιόνων κινήσεις καὶ τὴν κανονικὴν στάσιν.

Ἡ ἐξέτασις αὕτη οὐδεμίαν παρέχει δυσκολίαν, διότι ἀπλοῦν βλέμμα ἀρκεῖ, ὥπως πεισθῇ τις, ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ ποδηλάτου στάσις ἀναγκαστικῶς εἶναι ἐλαττωματικὴ καὶ βεβιασμένη. Ὁ ποδηλάτης ἀναγκάζεται νὰ κλίνη τὸν κορμὸν πρὸς τὰ πρόσω καὶ νὰ κυρτώσῃ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος, ὥπως κρατῇ καὶ διευθύνῃ τὸ πηδάλιον, ὅπερ εὐρίσκειται πολὺ ἐμπρὸς καὶ χαμηλότερον τῶν ὤμων, ἐκ τούτου δὲ ἐπέρχεται κίρτωσις μεγάλη τῆς σπονδυλικῆς στήλης, ἣτις σὺν τῷ χρόνῳ δύναται νὰ καταστῇ ἔμμοιος. Αἱ χεῖρες αὐτοῦ, οὐσαι ἠναγκασμέναι πάντοτε νὰ κρατῶσι τὸ πηδάλιον, οὐδεμίαν ἐκτελοῦσι τῶν καταλλήλων πρὸς ἀνύψωσιν τῶν πλευρῶν κινήσεων καὶ, ὅπερ σπουδαιότατον, ἐλκύουσι τοὺς ὄμους πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ ἀναγκάζουσι τὰς ὀμοπλάτας νὰ ὡσι διαρκῶς ὑψωμένοι, ὑπερβιάζει τὸ στήθος νὰ κοιλινηται, βυθιζόμενον καὶ σμικρυνόμενον κατὰ τὴν εὐθείαν καὶ ἰσχυροῦσιν αὐτοῦ διάμετρον, ἡ δὲ κακίστη αὕτη θέσις τῶν ὤμων δύναται ἐπίσης νὰ καταστῇ σὺν τῷ χρόνῳ ἔμμοιος. Ἡ κεφαλὴ, ἣτις ἐν τῇ κανονικῇ στάσει πρέπει νὰ τηρῆται εὐθύτητος καὶ ὀρθῆ, ἀναγκάζεται καὶ αὕτη νὰ κλίνη πρὸς τὰ ἐμπρὸς, κερρακολευθῶσα τὴν κυρτότητα τοῦ κορμοῦ, οὕτω δὲ ἡ ἀναβίτησις περισταῖ τέλειον κάθουσαν, ἐὰν φαντασθῶμεν ὅτι καὶ τὰ γόνατα ἀνέρχονται σχεδὸν μέχρι τῆς κοιλίας κατὰ τὰς ἐκαλλήλους κάμψεις τῶν κάτω ἄκρων, κινουμένων πρὸς περιστροφὴν τῶν τροχῶν.

Εἶναι δὲ περιττὸν νὰ εἴπωμεν, ὅπόσον ἡ στά-

σις αὕτη εἶναι ἄχαρις καὶ ἄσχημος ὑπὸ πλαστικὴν ἐποψίν, ἀλλὰ τοῦτο μόνον λέγομεν, ὅτι οὐδὲως αὕτη συντελεῖ πρὸς θεραπείαν τῶν δυσμορφιῶν τῶν ὤμων καὶ τοῦ θώρακος, αἵτινες δυστυχῶς εἶναι συχνάτατα πρὸς τὴν νεολαίαν ἡμῶν καὶ πρὸς θεραπείαν τῶν ὀμοίων ἀπαιτοῦνται ἀσκήσεις εἰδικαὶ συμπληρωτικῶς τὰς ὀμοπλάτας καὶ στερεοῦσαι αὐτὰς ὀπισθεν ἐπὶ τοῦ θώρακος.

Ἐὸ ποδηλάτον λοιπὸν ἐξεταζόμενον ὡς ὄργανον γυμναστικόν, ὄχι μόνον οὐδὲως συντελεῖ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ πρωτίστου καὶ σπουδαιοτάτου σκοποῦ τῶν γυμναστικῶν ἀσκήσεων, ἀλλὰ τοῖναντίον ἐπαυξάνει τὰς παραμορφώσεις τοῦ θώρακος, τῶν ὤμων καὶ τῆς σπονδυλικῆς στήλης, γινόμενον οὕτω πρόξενον μεγίστης βλάβης ἐπὶ τῆς υγείας καὶ τῆς σωματικῆς διαπλασεως τοῦ ἀνθρώπου.

Ἀλλὰ καὶ ἐτέρη βλάβη ἐπέρχεται διὰ τῆς διὰ τοῦ ποδηλάτου γυμναστικῆς ἐπὶ τὴν καθόλου ἀρμονικὴν διαπλασιν τοῦ σώματος, ἣτις εἶναι ὡσαύτως εἰς τῶν κυρίων σκοπῶν τῆς γυμναστικῆς. Εἰς τὰς πρὸς περιστροφὴν τοῦ τροχοῦ ἐκτελουμένης κινήσεις ἰσχυροῦσιν ἀποκλειστικῶς οἱ μῦες τῶν κάτω ἄκρων, ἐνῆ οἱ μῦες τοῦ κορμοῦ καὶ τῶν ἄνω ἄκρων ἢ μένουσιν ἀθροαί, ἢ ἐπ' ἐλάχιστον συστέλλονται πρὸς τήρησιν τῆς ἰσορροπίας, ὑπερ ἐπιφέρει τὴν αὔξησιν μὲν τῶν μυῶν τῶν κάτω ἄκρων, τὴν ἀτροφίαν δὲ τῶν μυῶν τοῦ ἄνω ἡμισσοῦ τοῦ σώματος. Καὶ ἐξ αὐτῶν δὲ τῶν μυῶν τῶν κάτω ἄκρων οἱ ἐκτείνοντες, ἅτε καταβάλλοντες πολὺ μεγαλύτεραν δύναμιν εἰς τὰς τῆς περιστροφῆς τοῦ τροχοῦ κινήσεις, τρίφονται καὶ αὐξάνονται περισσότερο τῶν κυρτωμένων. Ἰντεῖσιν κατάδηλον γίνεται, ὅτι πάντα ταῦτα οὐ μόνον οὐδὲως συντελοῦσι πρὸς ἀρμονικὴν καὶ κανονικὴν διαπλασιν τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ῥῖσει καλῶς διαπλασμένων σωματῶν δύναται νὰ καταστρέψωσι τὴν ἀρμονίαν καὶ ὀραϊότητα.

Ἡ διὰ τοῦ ποδηλάτου προσέτι πολὺν ἄσκησιν, ἐνεκα τῆς ὑπερβολικῆς καὶ συνεχῆς ἀναμειως, ἣν καταβάλλουσι τὰ κάτω ἄκρα, δύναται νὰ ἐπιφέρει κατακρήνησιν τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, ἡ δὲ κατακρήνησις αὕτη θεωρεῖται ὡς ἐν τῶν συχνῶν αἰτίων τῶν σοβαρωτάτων καὶ ἀνεπίστων νοσημάτων αὐτοῦ καὶ ἡ νευραλγία δὲ τοῦ ἰσχυαϊκοῦ νεύρου πολλὰκις δύναται νὰ προέλθῃ ἐκ κακῆτος τῶν μηρῶν. Καὶ ὡς ἄσκησις λοιπὸν βίαια καὶ βραεῖα ἀπαγορεύεται ἀπολύτως ὑπὸ τῆς ὑγιεινῆς εἰς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν καὶ εἰ μᾶλλον εἰς τὰς γυναῖκας, τῶν ὀπείων ἢ φυσικῆς διάπλασις εἶναι ἀσθενεστέρη τῆς τοῦ ἀνδρός, καὶ εἰς ἃς δύναται πρὸς τοῖς ἄλλοις νὰ προξενήσῃ πλείστη σοβαρὰ νοσήματα, ἀποκλειστικῶς τοῦ φύλου αὐτῶν.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀνδρικὴν ἡλικίαν ἡ κατάχρησις τῆς διὰ τοῦ ποδηλάτου ἀσκήσεως δύναται νὰ προκαλέσῃ ποικίλα νοσήματα, μόνον δὲ ἡ μετρία καὶ λογικὴ χρῆσις αὐτοῦ δύναται νὰ ἀποβῇ ὠφέλιμος.

Ἡ τεραστία διαδόσις τοῦ ποδηλάτου εἰς ἀμφότερα τὰ φύλα, πρὸ πάντων ὅμως ἡ ἀμετρος αὐτοῦ χρῆσις ὑπὸ παιδῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων καὶ πάσης ἡλικίας, ἀπὸ τῆς παιδικῆς μέχρι τῆς ἐφηβικῆς, οὐς βλέπει τις καθημερινῶς διασχίζοντας τὰς ὁδοὺς καὶ καταναλίσκοντας πολλὰς τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς ὥρας εἰς τὴν πλήρη ἐλαττωμάτων καὶ ἀμέσων κινδύνων ἄσκησιν ταύτην, ἀναγκάζει ἡμᾶς νὰ γράψωμεν τὰς ὀλίγας ταῦτα λέξεις, ἐπιφθύντες τὴν προσοχὴν τῶν γονέων καὶ παντὸς ἀρμοδίου ἐπὶ τῆς μεγίστης βλάβης, ἣς γίνεται αἰτία ἡ ἀλαγος καὶ ἀμετρος χρῆσις τοῦ ποδηλάτου, ὅπερ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐμβάλλει τὸν ἀναβίτην εἰς ἀμέσους καὶ σπουδαιοτάτους κινδύνους, ἐνεκα τῶν πτώσεων καὶ συγκρούσεων, αἵτινες ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν δύναται νὰ συμβῶσιν αὐτῇ.

Ἀριστα δὲ θὰ πράξωσιν οἱ γονεῖς, ἐὰν ἀληθῶς φειδωνται τῆς υγείας τῶν προσφιλῶν αὐτοῖς τέκνων, ἀντὶ νὰ παρέχωσιν αὐτοῖς τὰ μέτρα, ὥπως ἐπιδίδωνται εἰς τὴν τερπνὴν μὲν, ἀλλὰ ἀπρεβλατικὴν τοῦ σώματος ἄσκησιν ταύτην. ὑποβαλλόμενοι εἰς οὐκ ὀλίγην δαπάνην πρὸς ἀγορὰν ἢ ἐνοικίωσιν ποδηλάτου καὶ, ὅπερ φοβερώτατον, διατρέχοντες τὸν κίνδυνον νὰ ἴωσιν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν τοὺς προσφιλεῖς βλαστοὺς τῶν κομιζόμενους πρὸς αὐτοὺς κατακαρματισμένους καὶ συντετριμμένους, καλλίστα λέγομεν θὰ πράξωσιν, ἐὰν ἐπιβάλλωσιν αὐτοῖς νὰ φοιτῶσι τακτικῶς καὶ μετὰ ζήλου εἰς τὰ γυμναστήρια, ὅπου ὑπὸ τὴν δεξιάν ἐπιβλεψίν ἐπιστημονικῶς μεμορφωμένων καθηγητῶν τῆς γυμναστικῆς δύναται μόνον νὰ ἀποκτήσωσι τὴν υγείαν, τὴν ῥῆμην καὶ τὴν σωματικὴν καλλονὴν καὶ χάριν, ὧν δυστυχῶς ἐντελῶς στεροῦνται οἱ Ἑλληνόπαιδες τῶν πόλεων.

Ἰμεῖς, καίτοι διατρέχομεν τὸν κίνδυνον νὰ ἐκληρωθῶμεν ὡς ὑπερβολικοί, θὰ νηχόμεθα ὅπως αὕτη ἡ ἀστυνομία ἀπαγορεύσῃ αὐστηρῶς τὴν ποδηλατοδρομίαν εἰς τοὺς μὴ φθάσαντας τὴν ἐφηβότητα παιδῶν καὶ δι' ἄλλους μὲν παικίλους καὶ σπουδαίους λόγους, πρὸ πάντων ὅμως ὡς λίαν ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν ὀμοσιάν υγείαν.

Γ. Ν. ΜΑΥΡΑΚΗΣ
Ἰατρός τοῦ Ἀνατομικοῦ Γυμναστηρίου.

Ἐν Καλλιφρονίᾳ φροντίζῃ τῆς ἐκεί ἰππικῆς εταιρίας ἰατροῦ νεκροταφίον διὰ τοὺς θνήσκοντας ἵππους. Εἰς τὸ νεκροταφίον τοῦτο ἤγέρθησαν καὶ μνημεῖα εἰς διασήμους θανάτους ἵππους. Ἐπὶ ἐκάστῳ τάφῳ, τοποθετεῖται πλατὴ, ἐφ' ἣς ἀναγράφεται τὸ ὄνομα καὶ ὁ χρόνος τοῦ θανάτου τοῦ τεθαμμένου ζώου.

ΜΕΓΑΛΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

ΕΚ ΜΙΚΡΩΝ ΣΥΜΒΑΝΤΩΝ

Ὁ ἀδελφὸς τοῦ προδότη.

Κατὰ τὴν Κρητικὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1878 εἰς ἐν σῆμα ἐπαναστατῶν ὑπηρετοῦν πέντε ἀδελφοί. Κάποιος Κρῆς παρουσιάσθη εἰς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ ἐπαναστατικοῦ σώματος, ἕνα ἐκ τῶν ἀδελφῶν τούτων, καὶ τοῦ ἀνήγγειλεν ὅτι ὁ ἀδελφὸς του τοὺς ἐπρόδιδεν εἰς τοὺς Τούρκους.

— Ὁ ἀδελφὸς μου μᾶς προδίδει! εἶπεν ὁ ἀρχηγὸς ἐκπληκτος. Καὶ μετὰ τινος στιγμῆς:

— Πρέπει νὰ ἀποδειχθῇ αὐτό.
Ἐνομένων διαφόρων ἀνακρίσεων ἀπεδείχθη ἐν τῶς, ὅτι ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀρχηγοῦ ἐπρόδιδε τὸ ἀνταρτικὸν σῆμα ἐκ φθόνου, διότι δὲν εἶχε γίνῃ αὐτὸς ἀρχηγός. Ἰότε ὁ ἀδελφὸς του συνέλαβε τὸν προδότην καὶ τὸν ἐδήγησεν ἐν μέσῳ τῶν ἐπαναστατῶν. Πάραυτα ὑπὸ τὴν προεδρίαν αὐτοῦ συνεστήθη ὑπαίθριον στρατοδικεῖον, τὸ ὁποῖον καμψήφει, τῇ προτάσει τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ προδότη, κατεδίκασε τούτον εἰς θάνατον.

Μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ἀποφάσεως οἱ λοιποὶ Κρῆτες εἶπον πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τῶν:

— Ἰὴρξ ὁ νόμος ἐξεπληρώθη, ὁ ἀδελφὸς σου δικαίως κατεδικάσθη εἰς θάνατον, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ νόμου φρονοῦμεν, ὅτι πρέπει νὰ τοῦ χαρισθῶμεν τὴν ζωὴν.

Ὁ ἀδελφὸς ἀρχηγὸς ἀκλόνητος ἀπεκρίθη:

— Ὁ νόμος θὰ ἐκπληρωθῇ διὰ τῆς ἐφαρμογῆς του.

Καὶ, ἀρμελικτος πάντοτε, ἔθεσε τὸν ἀδελφὸν του δέσμιον ἀπέναντι πέντε ὠκλισμένων Κρητῶν καὶ διέταξεν ὁ ἴδιος νὰ πυροβολήσωσιν κατ' αὐτοῦ. Μόλις ὁ ἀδελφὸς του ἐπεσον ἄνους ὑπὸ τὰς σφαίρας, διεθυόθη πρὸς τὸ πτώμα του καὶ εἶπε πρὸς τοὺς περὶ αὐτῶν:

— Ἰώρα ὁ νόμος ἐξετελέσθη. Ὁ προδότης ἀνήκεν εἰς τὴν Πατρίδα, τὸ πτώμα του ἀνήκει εἰς τὴν οἰκογένειάν του καὶ σὰς παρακαλῶ νὰ μοῦ τὸ ἀφήσετε νὰ τὸ θάψω.

ΥΓΙΕΙΝΗ

ΤΟΥ ΟΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

— Ἡ χρησιμεύει τὸ δέρμα εἰς τὴν ἀνθρώπων:

Ἐὸ δέρμα, τὸ προστατευτικὸν τοῦτο περιβάλλυμα τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ἀναπνέει ὅπως ὁ πνεῦμα, ἀπορροφεῖ τὸ ὀξυγόνον τοῦ ἀέρος καὶ ἀποδίδει ἀνθρακικὸν ὀξύ καὶ ὑδατῶδεις ἀτμούς. Ἐὸ δέρμα ἐπίσης χρησιμεύει ὡς δικλῆς ἀσφαλείας πρὸς διατήρησιν τῆς κανονικῆς θερμοκρασίας τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ὑγιεινὴ κατάσταση τοῦ δερματος ἐξασφαλίζει τὴν τακτικὴν λειτουργίαν αὐτοῦ, πρωτίστως δὲ ὑγιεινὸς ἄρος εἶνε ἡ ἀπόλυτος καθαριότης, ὄχι μόνον τῶν καταφυκῶν μερῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τὰ ἐνδύματα κεκρυμμένων, διότι καὶ ταῦτα ἐπίσης ῥυπαίνονται.

Γ Ν Ω Μ Α Ι ΠΑΛΛΙΩΝ ΚΑΙ ΝΕΩΝ

Όταν συναντῆς τὸν εὐεργετηθέντα παρὰ σοῦ προσηλάτη νὰ λυσιπρόθετος τὴν εὐεργεσίαν σου· ἀλλ' ὅταν συναντῆς τὸν εὐεργέτην σου ἐνθυμῶ τὴν ἰδικίαν τοῦ.

Γιατί

Όσον λιγυρότερα τις ἐλάσεν ἀπὸ τὴν φύσιν προτερήματα, τόσον δεινότερα κακὰ κινδυνεύει νὰ προσενῶσθαι εἰς τὴν πατρίδα τοῦ, ἢ νὰ προσέχῃ νὰ διαμείνῃ καὶ νὰ παιδαγωγῆ τὴν γενναίαν φύσιν μετὰ τὴν ἀδικίαν μὴ μιν, ὅτι ἀναστρέφεται μεταξὺ ἀδελφῶν ἰσούμιον, τῶν ὁποίων δὲν εἶνε δίκαιον νὰ θυσιάζῃ τὴν εὐδαιμονίαν εἰς τὰ πάθη τοῦ. Δὲν ἔχουμ ἡμῖς ποτὲ μεγάλων κακῶν αἰτίαι ὡς οὗτοι, ὅσον θρησκεία καὶ ἢν εἴνε· οἱ Ἀγαμέμνονες, οἱ Ἀχιλλεῖς, οἱ Αἴαντες, ἔργάζονται τὰς μεγάλας κακίας, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὅποιαν εἶνε καλοὶ νὰ πικρῶσθαι καὶ τὰς μεγάλας ἀρετάς.

Ἀδελφάντης Κουρῆς

Ἐπειδήθην ὅτι ἡμεῖς ποτὲ λεγόμεθα γραμματιζόμενοι ἕως τῶρι ὀλίγον ἀφροντίσαμεν νὰ μῖς καταλαβῶμεν ὁ λαός.

Σ. Μανουσιλάκης

Σ Η Μ Ε Ι Ω Μ Α Τ Α

Υποθαλάσσιος σύραξις.

Ἰσχυρόντο τὰ σχεδιογραφήματα καὶ ὁ ὑπολογισμὸς τῆς δαπάνης τῆς κατασκευῆς ὑποθαλάσσιου σήραγγος, ἣτις πρόκειται νὰ ἐνωσῇ τὸ Πιερλιτάρ μετὰ τῆς Ταγκέρης. Ἡ σήραξις αὕτη, 41 χιλιομέτρων μήκους, θὰ στοιχίσῃ 124 ἑκατομμύρια καὶ θὰ ἀπαιτήσῃ ἐπὶ ἐτῶν ἔργασιν.

Ὁ ὑπολογισμὸς τῆς δαπάνης καὶ τῆς ἐργασίας ἐγένετο ἐν ἀναλογία μετὰ τὰς συντελεσθείσας ἤδη σήραγγας. Κατὰ ταύτας ἡ σήραξις τοῦ ἀγ. Γεωργίου ἀπῆρθε δαπάνην 3,800,000 φράγκων κατὰ χιλιόμετρον καὶ ἐκτὼ ἐτῶν ἔργασιν· ἡ τοῦ Ἀρλ-βεργ 4 ἑκατομμυρίων δαπάνην καὶ τεσσάρων ἐτῶν ἔργασιν καὶ ἡ τοῦ Σιμπλὸν θὰ ἀπαιτήσῃ 3 ἑκατομμύρια κατὰ χιλιόμετρον.

Φοβερὰ πυρκαϊὰ ἐν Ἰουχοχάμα.

Ἡ πυρκαϊὰ, ἣτις εἶχεν ἀγγελθῆ ὅτι εἶχεν ἐνσκήψῃ ἐν Ἰουχοχάμα, ὑπῆρξε φοβερωτέρα παρ' ὅ,τι ἀρχικῶς ἐτηλεγραφήθη. Ἰσχυράν κατὰ τὴν γενομένην ἐξέλιξιν 3027 οἰκίαι, ἐπὶ σχολεῖα, πέντε θέατρα, πολλὰ ξενοδοχεῖα καὶ 10 ἀποθήκαι τέλου. Αἱ εἰς γρήματα ζημίαι ὑπερβαίνουσι τὰ 15 ἑκατομμύρια φράγκα, ἐν τούτων δὲ 2 μόνον ἑκατομμύρια ἐκλύσαν αἱ ἀσφάλειαι, διότι τὰ πλεῖστα ἦσαν ἀασφάλιστα. Μεταξὺ τῶν διασωθέντων κτιρίων καταριθμεῖται καὶ ἡ ἀρθόδοξος ἐκκλησίαι, ἣτις ἐλιγίστως ἔπαθε ζημίας.

Ὁ πανικὸς καὶ αἱ σήλαι, αἰτίνας ἐγκηκοιούθησαν κατὰ τὴν πυρκαϊάν, δὲν περιγράφονται· τὰ τραγικώτερα ἔμοις συνέβησαν ἐν τῇ μικρῇ λιμένι τῆς Ἰουχοχάμας, ὅπου ὄρμουσαν αἱ γόγγαι καὶ τὰ μικρὰ

Ἰαπωνικὰ πλοίαρκα, τὰ ἔχοντα φορτίον ἐλαίου καὶ πετρελαίου. Ἦναψεν πάντα καὶ τὸ φορτίον αὐτῶν ἔδωκε μείζονα τροφὴν εἰς τὸ πῦρ.

Σήμερον ἡ Ἰουχοχάμα, πόλις ἰσχυρὰ πρὸ τῆς πυρκαϊῆς μετὰ πληθυσμὸν 125,000 κατοίκων, παρουσιάζει οἰκτρὰν ὄψιν. Ἀρόμοι ὀδύνηνοι εἶναι ἀδικύματα ἐκ τῶν ἐρειπίων, ἄλλοι δὲ παρουσιάζουσιν ἀπερῆντους πλέον ἐκτάσεις ἀμόρφων σωρῶν καὶ τέφρας.

Παράδοχοι ἀράχνη.

Ἐπάρχει τι εἶδος ἀράχνης, ἐπιστημονικῶς καλούμενον *Ureidoides hakiensis*, τοῦ ὁποίου ποτὲ δὲν ἀνευρέθη ὁ ὑφαινόμενος ἱστός. Ἰσχυρῶς ὄμως φυσιοδόξης τις, ὁ Μ. Γκαϊλῆ, εἰς τὸν κήπον τοῦ ὁποίου ἔβην πολλὰ τοικῦται ἀράχνη, παρεφύλαξε νύκτα τινὰ τὸ ζῷον. Καὶ τότε εἶδεν ὅτι ἡ ἀράχνη αὐτὴ ὑφαίνει τὸν ἱστὸν τῆς, ὅταν νυκτώσῃ, καὶ ἀρκτὴ αὐτῇ συμπαθεῖ τὸν ἱστὸν εἰς θεμάτιον, τὸ ὁποῖον ἀπάγει μεθ' αὐτῆς. Ἡ δὲ ἠγναλῆπη καταστρέφει ὅ,τι εἰργάσθη καθ' ἑκάστην, ἔχει ὄμως ἀνάγκην τῆς κατατροφῆς τοῦ ἔργου τῆς. Διότι τὰ συλλεβανόμενα κατὰ τὴν νύκτα ἔντομα, εὐθὺς ὡς ἀντελεῖ ὁ ἥλιος, ἀνερευνῶσα ἐξάγει ἐκ τοῦ ἱστοῦ καὶ τρέφεται αἱ αὐτῶν καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ἀναλαμβάνουσα δυνάμεις διὰ τὸ ἔργον τῆς νυκτός.

Οἱ ἐλέφαντες καὶ τὰ παιδία.

Όσον παράξενον καὶ ἐν φαίνεται τὸ πράγμα, ἐν τούτοις πρέπει νὰ δώσωμεν πίστιν εἰς αὐτὸ, ἀφοῦ ἐπικυροῦται ὑπὸ πλείστον περιηγητῶν καὶ διὰ φωτογραφικῶν μέλλοις· ὅτι οἱ ἐλέφαντες εἶνε ἄριστοι ρύλικες μικρῶν παιδίων.

Ἦνα ἑσάκτιον πάλιν εἰς αουηδῶς ἐξερευνητῆς διατρήσας πολλὰς ἰσθμῶδας εἰς Σίμν, ἀνηγείται ὅτι εἰς τὴν χώραν ἐκείνην τὰ παιδία γενικῶς εἶνε παρεδωμένα πρὸς φύλαξιν εἰς τοὺς ἐλέφαντας. Προσέθει μάλιστα ὅτι αἱ Σιμαίται ματέρες ἔχουν πολλὴν μεγαλητέραν ἐμπιστοσύνην εἰς τὰ παχύδεσμα ταῦτα ἢ εἰς τὰς τροφοὺς καὶ τὰς ὑπηρετρίδας.

Ἦτις τοὺς μεγάλους κήπους, ὅπου φυλάττουσι τοὺς ἐλέφαντας, ἐνίστανται καὶ εἰς τὴν δημοσίαν πλατείαν βλέπει τις μικρὰ παιδία, τριῶν ἢ τεσσάρων ἐτῶν, παίζοντα μεταξὺ τῶν χοιρῶν ποδῶν τῶν ζῶων, τὰ ὁποῖα προσέχουν πολὺ μὴ τυχόν καὶ τὰ πατήσων. Ἦν περιπτώσῃ κινδύνου, ἂν ἔξαρνα περὶ τῆς ἰσπεύς τρέγων ἢ κινεῖς ἐπὶ φωνῇ εἰς τὰ χορτὰ, ἀμέσως ὁ ἐλέφας λαμβάνει τὸ ὑπὸ τὴν ἐπιβλεψίν του παιδίον ἀπαλώτατα διὰ τῆς προσοκίδος καὶ τὸ ἀναποθέτει σῶον καὶ ἀόλαβας ἐπὶ τῆς ράχους τοῦ, ὅπου τὸ κρατεῖ μετ' ἀπαριγράπτου προσοκῆς.

Ἡ αἰθρία τῆς κόρης.

Κατὰ τὴν γαλλικὴν ἀΐσημερίδα τῆς Ἰγνιωνῆς αἱ τρεῖς τῆς κεφαλῆς διατελοῦσαι εἰς πλήρη ὕψιν αὐξάνουσι 2—3 1/4 χιλιοστά τοῦ μέτρου καθ' ἑβδομάδα. Ἦτοῦτο συμβῆναι ὄμως ἔταν ἡ κόρη κόπτεται κατὰ μήνα· προκειμένου περὶ κόρης μακρῆς ἢ αὐξήσεως βραχυμῶδον βάλνει ἐλαττωμένη κατὰ νόμον ἄγνωστον ἔτι.

ΕΘΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΗΣ ΑΡΔΟΒΑΣ

[Κυνηγετικὴ ἀνάμνησις].

Δὲν γνωρίζω ἐν ποτε, θεώμενοι τὸν Σαρωνικὸν ἀπὸ τῆς Καστέλλας ἢ τοῦ Φιλήρου, ἐπροσέξατε εἰς μίαν ἐρημόνησον, ἢ ἵποισι κατέχει τὸ κέντρον σχεδὸν τοῦ στοιλίου τοῦ κόλπου, εἰς Ἰσην περίπου ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τῆς Ἀκυραιτικῆς καὶ τῆς Ἰόρας.

Βεβαίως δὲν ἐπροσέξατε· εἶναι τόσαι ἐρημόνησοι ἐγκατεσπαρμέναι εἰς τὰ ἡμέτερα πελάγη, ὥστε, ὁ Σάν Ἰζώρτζης τῶν ναυτιλλομένων, ἢ Βέλθινα τῶν ἀρχαίων ἢ ὁ San Giorgio di Ardova κατὰ τοὺς γεωγραφικοὺς χάρτας δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχη οὐδὲν προνομιακὸν δικαίωμα εἰς τὴν ὑμετέραν προσοχὴν. Ἦσαν μᾶλλον, καθ' ὅσον οἱ περιπατηταὶ τῆς φληρικῆς ἀκτῆς δὲν εὐρίσκονται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπιζητοῦν ἐντυπώσεις ἀπὸ τῶν καλλονῶν καὶ τῶν κοσμημάτων τοῦ πελάγους, ἵποισι εἶναι αἱ νησίδες, ἀφοῦ ἡ ὀπτικὴ αὐτῶν ἀκτίς περισπᾶται ὑπὸ ἔγγυτέρων καὶ ἐμφυχοτέρων καλλονῶν.

*

Όπως δῆποτε θὰ σὰς τὴν παρουσιάσω τὴν ταπεινὴν ἐρημόνησον, τὸ κυανεὺν τοῦτο νεφέλωμα, τὸ ὁποῖον φαίνεται μακρόθεν συμφορῶμενον μετὰ τοὺς ὑδατιμοὺς τοῦ Σαρωνικοῦ καὶ μετὰ τὰ κοῦφα ἀττικὰ νέφη, ἔτινα συγκεντρῶνει ὑπερθεν αὐτῆς ὁ νότος, θοὰ μολυβδόχροα, ἀόριστα ὡς αὕτη. Ἡ νῆσος αὕτη ἔχει παράδοχον ἐπιμηκεῖ σχῆμα· στενωτάτη ἐκτείνεται κατὰ μέγα μῆκος ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, στεφομένη κατὰ τὸ κέντρον ὑπὸ ὕψηλῆς κορυφῆς, τῆς ὁποίας προηγούνηται καὶ ἔπονται χρομαλιώτεροι λόφοι παρουσιάζει οὕτως εἰς τὸν θεώμενον τὴν νῆσον ἐκ πλαγίου τὸ σχῆμα πῆλου καρδινάλικου, διὸ καὶ capello di Cardinale τὴν ὀνομαζοῦν οἱ Ἰταλοὶ ναυτίλοι.

Ἦτις ἐμὲ ὄμως τὸ παράδοχον σχῆμά της προκαλεῖ ἄλλην ἐντύπωσιν. Ἦν τὴν παρατηρήσῃτε μετὰ προσοκῆς ἐκ πλαγίου, θὰ νομισθῆτε ὅτι βλέπετε ἐν ἀπόπτῳ ἐν ὑπερμέγεθος Ὀωρηκτὸν μετὰ πρῶρον τοὺς κατακορύφους πρὸς τὸ Ἀγαῖον βράχους τοὺς ἀποτελοῦντας τὴν μεσημβρινὴν αὐτῆς ἄκρην, μετὰ πύργου πελώριον ὕψηλόν ὄρος τοῦ κέντρον, μετὰ καπινοδόχους τὰς ὀξείας ἐκατέρωθεν κορυφὰς καὶ μετὰ πρῶμνην τὴν χρομαλιωτέραν σχετικῶς βορείαν ἄκρην. Ἦναι δὲ τόσον ἀπατηλὴ ἢ ἐντύπωσις αὕτη, ὥστε, ἰδίως ὅταν μινόμενος ὁ νότος συναγεῖρη τὰ κύματα καὶ θραύσῃ ταῦτα,

πρὸ τῆς πύργου τῆς τῆς ὕψηλῆς — συγγνώμην, πρὸ τῆς μεσημβρινῆς αὐτῆς ἄκρας ἤθελα νὰ εἶπω — τότε ἡ μεταμόρφωσις αὐτῆς εἰς φανταστικὸν γιγάντειον ἀκάφως καθίσταται περισσότερον καταπληκτικὴ. Διότι νομίζετε ὅτι τὴν βλέπετε ἐν πλῆρῳ, ἐν διηνεκῇ, ἀτελευτήτῳ πορείᾳ, ἐπὶ τὰ πρόσω, πρὸς νότον, διχάζουσιν τὰ ἐπὶ τῶν παρειῶν αὐτῆς θραυόμενα κύματα.

*

Ἦνα σημασίαν ἠδύνατο νὰ ἔχη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὁ ἐπιμηκεῖς αὐτοῦ βραχυῶδης ὄγκος, σύντριμμα λησμονηθὲν ἐκεῖ κατὰ τὴν κλουτώνειον ἐργασίαν, ἐκ τελευταίας διαμορφώσεως τῆς γῆς, καὶ ἐκ τίνος ἀφορμῆς τὴν ἐτίμησαν διὰ τοῦ ὀνόματος Βέλθινα δὲν γνωρίζω. Ἦν ἀναφέρει μάλιστα καὶ ὁ Στράβων καὶ ὁ Ἡρόδοτος· εἶχε δὲ καὶ κατοίκους ὀνομαζομένους Βελθινίτας, περὶ ὧν ἀπορῶ ποῦ εὕρισκον θέσιν, ὅπως ὀρθοποδήσων ἐπὶ τῆς νήσου.

Ἦπίσης ἀγνοῶ πόθεν φέρει τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τῆς Ἀρδοβας. Ἦν φαντάζομαι ἰσπανικὴν τὴν ὀνομασίαν, τὴν δὲ μεταβάπτισιν τῆς εἰδωλολατρικῆς Βελθίνης εἰς Ἁγιον Γεωργιον τῆς Ἀρδοβας, τὸν κοινῶς Σάν Ἰζώρτζην, ὑπολαμβάνω σύγχρονον τῆς περιόδου τῆς ἐν Ἰλλάδι φραγκοκρατίας. Ἦλλὰ μέχρι τοῦ σημείου τούτου φθάνουν αἱ γνώσεις μου, ἢ μᾶλλον ἡ φαντασία μου· διότι θὰ ἤμην πολὺ προπατήτης, ἐν ἀπετόλμων νὰ παραθέσω τὰς ὑποθέσεις ταύτας, ὡς ἱστορικὰς εἰδήσεις. Ἦ μόνον ἴσως τὸ ὁποῖον θὰ προσεῖδεν εἰς αὐτὰς ποῖαν τινα πιθανότητα εἶναι ὅτι πλανηθεῖς ἐπὶ ὄρας ἐπὶ τῆς νησίδος ταύτης, ὑπὸ τὰς συνθήκας τὰς ὁποίας ἐκθέτω ἐφεξῆς, εὐρέθην αἴφνης πρὸ τῶν καταστραμμένων ἐρειπίων ὑπογείου ναύσκου, σχεδὸν σπηλαίου κτιστοῦ, εἰς τὰ ἐλάχιστα σωζόμενα μέρη τοῦ ὁποίου διαφαίνονται ἀμυδρῶς ἔχνη τοιχογραφικῶν, τῶν ὁποίων ἢ σύνθεσις δὲν μαρτυρεῖ βυζαντινὴν προέλευσιν. Ἦν ἦτο πάντως ναύσκος καθολικός. Μετ' ὀλίγην δὲ δόσιν φαντασίας, τίποτε δὲν ἐμποδίζει νὰ βεβαιωθῆ εἰς ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τῆς Ἀρδοβας.

Ἦσως ἤθελα ἐρωτήσῃ τις ἐν ἀξίᾳ τὸν κόπον τούτων λεπτομερειῶν ἢ νησιδῶν αὐτῆς. Ἦλλ' ὅπως ὄλων τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου τούτου, οὕτω καὶ ταύτης ἡ σημασία εἶναι ὄλως σχετικὴ.

Ἦδιάφορος διὰ τὸν πολλὸν κόσμον, ἔχει ἐξαιρετικὴν σημασίαν διὰ τοὺς κυνηγούς. Διότι διατάσσεται καὶ πληθύνεται ἐπ' αὐτῆς ἡ πέρδιξ ἢ ἐρουρά ἢ ἑλληνικὴ πέρδιξ (*perdix rubra* καὶ